

DUTCH BIRDING

VOLUME 41 • NO 3 • 2019



Dutch Birding



Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Nederland
editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zanddijk 216
1795 KJ De Cocksdorp-Texel
Nederland
rene.pop@dutchbirding.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Maartje Bakker
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL
webredactie@dutchbirding.nl

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
dba@dutchbirding.nl

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
p/a Gerjon Gelling
leplaan 112
2565 LR Den Haag
Nederland
cdna@dutchbirding.nl

COMMISSIE SYSTEMATIEK

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CSNA, p/a George Sangster
csna@dutchbirding.nl

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (06-54270796, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (020-6997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (06-22396323, rene.pop@dutchbirding.nl)

REDACTIERAAD Peter Adriaens, Thijs Fijen, Dick Groenendijk, Alexander Hellquist, Lukasz Lawicki, Gert Ottens, Yoav Perlman, Roy Slaterus, Roland van der Vliet en Peter de Vries

REDACTIE-ADVIESRAAD Mark Constantine, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai en Lars Svensson

REDACTIEMEDEWERKERS Garry Bakker, Mark Collier, Harvey van Diek, Niels van Duivendijk, Enno Ebels, Willem-Jan Fontijn, Hans Groot, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Mark Nieuwenhuis, Jelder Poelstra, Kees Roselaar, Vincent van der Spek en Jan Hein van Steenis

LAY-OUT André van Loon

PRODUCTIE André van Loon en René Pop

ADVERTENTIES Debby Doodeman, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 2019 bedraagt: EUR 40.00 (Nederland), EUR 42.50 (België), EUR 43.50 (rest van Europa) en EUR 45.00 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op bankrekening (IBAN): NL95 INGB 0000 1506 97; BIC: INGBNL2A ten name van Dutch Birding Association te Amsterdam, ovv 'abonnement Dutch Birding' en uw postadres. Ook is het mogelijk om via de webshop te betalen. Volg hiervoor de instructies op www.dutchbirding.nl. Het abonnement start vanaf het moment van betaling. Na betaling ontvangt u het volgend te verschijnen nummer.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

Voor taxonomie, volgorde en naamgeving van vogels in Dutch Birding worden de volgende overzichten aangehouden: *Dutch Birding-vogelnamen* door A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2019, <https://tinyurl.com/y47bg236>) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van West-Palearctische vogels); en *IOC world bird list 9.1* door F Gill & D Donsker (2019, www.worldbirdnames.org) (taxonomie en wetenschappelijke, Engelse en Nederlandse namen van overige vogels in de wereld; Nederlandse namen door P Verduijnsse en A J van Loon).

Voor (de voorbereiding van) bijzondere publicaties op het gebied van determinatie en/of taxonomie kan het Dutch Birding-fonds aan auteurs een financiële bijdrage leveren (zie Dutch Birding 24: 125, 2001, en www.dutchbirding.nl onder 'Tijdschrift').

www.dutchbirding.nl

WEBREDACTIE Garry Bakker, Julian Bosch, Guus Jenniskens en Koen Stork. FOTOREDACTIE Alex Bos, Jaap Denee en Menno van Duijn. WEBMASTERS Albert van den Ende, Toy Janssen en Jeroen van Vianen (Dutch Bird Alerts).

Dutch Birding Association

BESTUUR Pieter Baalbergen (penningmeester), Remco Hofland (voorzitter, 06-30905550), Toy Janssen, Marten Miske, Wim Nap (secretaris) en Pieter van Veelen; tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd. BESTUURSMEDEWERKERS Maartje Bakker, Julian Bosch, Marc Dijksterhuis, Debby Doodeman, Rob Halif, Vincent Hart, Leo Heemskerck, Jonathan Janse, Wietze Janse, Guus Jenniskens, Robert van der Meer, Arnold Meijer, Marc Plomp, Jeroen van Vianen, Jorrit Vlot, Kees de Vries, Rutger Wilschut en Steven Wytéma.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Garry Bakker, Christian Brinkman, Thijs Fijen, Diederik Kok, James Lidster, Eddy Nieuwstraten (voorzitter), Hans Schekkerman en Vincent van der Spek. MEDEWERKERS Gerjon Gelling (archivaris) en August van Rijn. De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar en George Sangster (secretaris). De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 2019 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland, www.robstolk.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (+31-654270796, arnoud.van.den.berg@dutchbirding.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (+31-206997585, andre.van.loon@dutchbirding.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-622396323, rene.pop@dutchbirding.nl)

EDITORIAL BOARD Peter Adriaens, Thijs Fijen, Dick Groenendijk, Alexander Hellquist, Łukasz Lavicki, Gert Ottens, Yoav Perlman, Roy Slaterus, Roland van der Vliet and Peter de Vries

EDITORIAL ADVISORY BOARD Mark Constantine, Andrea Corso, Dick Forsman, Ricard Gutiérrez, Killian Mullarney, Klaus Malling Olsen, Magnus Robb, Hadoram Shirihai and Lars Svensson

EDITORIAL ASSISTANTS Garry Bakker, Mark Collier, Harvey van Diek, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Willem-Jan Fontijn, Hans Groot, Jan van der Laan, Hans van der Meulen, Mark Nieuwenhuis, Jelmer Poelstra, Kees Roselaar, Vincent van der Spek and Jan Hein van Steenis

LAY-OUT André van Loon

PRODUCTION André van Loon and René Pop

ADVERTISING Debby Doodeman, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 2019 is: EUR 40.00 (Netherlands), EUR 42.50 (Belgium), EUR 43.50 (rest of Europe) and EUR 45.00 (countries outside Europe).

Subscribers in European countries are kindly requested to pay the subscription fee to Dutch Birding Association, Amsterdam, on bank account (IBAN): NL95 INGB 0000 1506 97; BIC: INGBNL2A; please mention 'subscription Dutch Birding' and your full address. It is also possible to pay by credit card using our webshop. You can follow the instructions on our website www.dutchbirding.nl.

Subscribers in countries outside Europe can make their payment by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa) using our webshop. Please follow the instructions on our website www.dutchbirding.nl.

Subscription starts when we have received payment, after this you will receive the next forthcoming issue.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

For taxonomy, sequence and nomenclature of birds in Dutch Birding the following lists are used: *Dutch Birding bird names* by A B van den Berg (2008, Amsterdam; online update 2019, <https://tinyurl.com/y47bg236>) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of Western Palearctic birds); and *IOC world bird list 9.1* by F Gill & D Donsker (2019, www.worldbirdnames.org) (taxonomy and scientific, English and Dutch names of remaining birds of the world; Dutch names by P Vercruijse and A J van Loon).

For (preparation of) special publications regarding identification and/or taxonomy, the Dutch Birding Fund can offer financial support to authors (see Dutch Birding 24: 125, 2001, and www.dutchbirding.nl under 'Journal').

www.dutchbirding.nl

WEB EDITORS Garry Bakker, Julian Bosch, Guus Jenniskens and Koen Stork. **PHOTOGRAPHIC EDITORS** Alex Bos, Jaap Denee and Menno van Duijn. **WEBMASTERS** Albert van den Ende, Toy Janssen and Jeroen van Vianen (Dutch Bird Alerts).

Dutch Birding Association

BOARD Pieter Baalbergen (treasurer), Remco Hofland (chairman, +31-630905550), Toy Janssen, Marten Miske, Wim Nap (secretary) and Pieter van Veelen; the editors of Dutch Birding also have one seat in the board. **BOARD ASSISTANTS** Maartje Bakker, Julian Bosch, Marc Dijksterhuis, Debby Doodeman, Rob Half, Vincent Hart, Leo Heemskerck, Jonathan Janse, Wietze Janse, Guus Jenniskens, Robert van der Meer, Arnold Meijer, Marc Plomp, Jeroen van Vianen, Jorrit Vlot, Kees de Vries, Rutger Wilschut and Steven Wytema.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Garry Bakker, Christian Brinkman, Thijs Fijen, Diederik Kok, James Lidster, Eddy Nieuwstraten (chairman), Hans Schekkerman and Vincent van der Spek. **ASSISTANTS** Gerjon Gelling (archivist) and August van Rijn. The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, André van Loon, Kees Roselaar and George Sangster (secretary). The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithologists' Union.

© 2019 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by drukkerij robstolk®, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands, www.robstolk.nl

Dutch Birding



*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Duinlustparkweg 98A
2082 EG Santpoort-Zuid
Netherlands
editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Zanddijk 216
1795 KJ De Cocksdorp-Texel
Netherlands
rene.pop@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

Maartje Bakker
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
circulation@dutchbirding.nl

WWW.DUTCHBIRDING.NL

webredactie@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
c/o Gerjon Gelling
Ieplaan 112
2565 LR Den Haag
Netherlands
cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
csna@dutchbirding.nl

INTERNET

www.dutchbirding.nl



Artikelen / papers

DBA-nieuws

WP reports

Recente meldingen / recent reports

DB Actueel

Voorplaat / front cover

- 145 Grote Kanoeten op Texel in mei 2016 en Terschelling in juni 2018 en WP-gevallen [GREAT KNOTS ON TEXEL IN MAY 2016 AND TERSCHELLING IN JUNE 2018 AND WP RECORDS] *Enno B Ebels, Diederik Kok & Jacob Jan de Vries*
- 150 Keizerarend in Nederland in september-oktober 2017 [EASTERN IMPERIAL EAGLE IN THE NETHERLANDS IN SEPTEMBER-OCTOBER 2017] *Toy Janssen, Maartje Bakker, Willem-Jan Fontijn & Enno B Ebels*
- 159 Status of Cory's Shearwater in the western Mediterranean *Robert L Flood & Ricard Cutiérréz*
- 166 Seasonal pattern of plumage colour in Yellow-legged Gulls at Bay of Biscay, Spain *Juan Arizaga, Alfredo Herrero & Asier Aldalur*
- 175 Sulphur-bellied Warbler on Christiansø, Denmark, in May-June 2016 *Sebastian Klein & Enno B Ebels*
- 180 American Tree Sparrow at Torreberga, Sweden, in November 2016 *Simon Fors*
- 183 Bulwer's Petrels with whitish or pale underbody *Robert L Flood*
- 185 Wijziging in redactieraad; Change in editorial board
- 186 April to late May 2019 *Łukasz Ławicki & Arnoud B van den Berg*
- 204 Maart-april 2019 *Roy Slaterus, Hans Groot & Vincent van der Spek*
- 212 Kalanderleeuwerik bij Ouddorp [CALANDRA LARK]; Drie Monniksgieren in Nederland [CINEREOUS VULTURES]
- Roodpootvalk / Red-footed Falcon *Falco vespertinus*, eerste-winter, Ouddorp, Zuid-Holland, 1 september 2013 (*Martin van der Schalk*)



BTX
#CLOSER2
NATURE

SEE THE UNSEEN





TANZANIA BIRDING & BEYOND SAFARIS

"Our Experience is what makes us unique"

Specialized: Private, small Groups and scheduled Tours for:
BIRDING, PHOTOGRAPH, WILDLIFE , CULTURAL ,WALKING SAFARIS

OUR DESTINATIONS

- ✘ Tanzania ✘ Kenya ✘ Uganda ✘ Rwanda
- ✘ Malawi ✘ Zambia ✘ Namibia ✘ Madagascar






TANZANIA BIRDING AND BEYOND... | P.O. Box 11500
Arusha, Tanzania
Tel: +255 754 286058

tours@tanzaniabirding.com | www.tanzaniabirding.com

DE GESPECIALISEERD VOGEL
TOUROPERATOR IN

Sri Lanka

Jetwing ECO HOLIDAYS
SRI LANKA



+94 112 381 201 | www.jetwingeco.com

Marketing2@jetwingeco.com  

Vogels kijken met het
Vogelinformatiecentrum

Texel 

SPECIALIST in verrekijkers en telescopen

Het **beste** adres voor verrekijkers, telescopen, statieven, enz.

nieuw

Leica Noctivid
8x42 en 10x42
(nu ook in groen)

kom zelf testen




nieuw

Swarovski universele
phone scope adapter
(voor verrekijker en telescopen)

nu verkrijgbaar












Kom naar Texel voor het beste advies en test zelf

MEER INFO: www.vogelinformatiecentrum.nl

Kikkertstraat 42, 1795 AE De Cocksdorp, Texel +31(0)222 316249 info@natuurdigitaal.nl



BIRDING BREAKS

Vogel- en natuurreizen naar wereldwijde bestemmingen

Reis met ons mee!

100+ groepsreizen
22 fotoreizen

55 expeditiecruses
20 weekenden in Nederland

EEN SELECTIE VAN ONZE REIZEN 2019 EN 2020:

Indonesië
€5.495,-
15 augustus '19

Georgië - Batumi
€1.895,-
2 september '19

Fotoreis Costa Rica
€4.595,-
9 oktober '19

Gambia
€2.295,-
6 december '19

Noord-Spanje
€1.850,-
20 augustus '19

Bulgarije
€1.495,-
2 september '19

Fotoreis Zuid-Afrika
€3.850,-
29 oktober '19

Kerstreis Marokko
€2.050,-
23 december '19

**Brazilië - Atlantisch
Regenwoud en
Pantanal**
€5.295,-
22 augustus '19

Fotoreis Brazilië
€4.595,-
4 september '19

Borneo
€4.795,-
6 november '19

Japan
€6.495,-
1 en 17 februari '20

Zuid-Portugal
€1.495,-
25 september '19

Colombia
€5.150,-
26 november '19



VRAAG DE GRATIS REISBROCHURE AAN!

Atlantic Odyssey 2020

29 maart 2020 / v.a. €5850,-

LAATSTE PLAATSEN!

Vraag naar onze speciale actie!

www.birdingbreaks.nl (020) 779 20 30 info@birdingbreaks.nl



Ghana Birding & Nature Tours with

**ASHANTI AFRICAN
Tours**

Join one of our award winning, year-round, small group, scheduled all-inclusive birding and nature tours. Alternatively allow our expert team to design tailored tours around target species and additional areas of interest.

CONTACT US

Tel: +233 (0) 245 289 736
Email: info@ashantiafricantours.com
Website: www.ashantiafricantours.com

NEW BUDGET BIRDING TOURS

We guarantee to beat any quote for the exact same package offered just contact us.

Travel with the local company committed to bird conservation and be part of the positive impact our projects are making in Ghana.



Natura BGA ED

Nieuw is de Natura BGA ED verrekijker in de uitvoering 8x42 of 10x42. Deze fijne verrekijker wordt gekenmerkt door een smalle brug waardoor deze kijker prettig in de hand ligt. De kijker is uitgevoerd met speciale ED lenzen voor een optimale kleur en scherpte. **Prijzen vanaf €399.**

Traveller BGA ED

De Traveller BGA ED zet de standaard voor 32mm veldkijkers; Helderder, scherper en net zo licht en klein als een pocketkijker. Deze serie is zowel geschikt voor de liefhebber als de serieuze gebruiker. **Prijzen vanaf €415.**

Telescopen



MM4 77 GA ED

De nieuwste telescoop in de MM4 serie is de MM4 77 telescoop. Deze telescoop met 80mm diameter en ED kwaliteit glas geeft een geweldige scherpte en kleurcorrectie. Met een lengte van slechts 32 cm en een gewicht van slechts 1260 gram behoort deze telescoop tot de lichtste telescopen met deze diameter. In rechte of 45° uitvoering. **Nu voor €849 (body).** Het beste oculair is de SDLv2 die ook kleurgecorrigeerd is. 18-54x: €429. U kunt ook de iets goedkopere HDF T gebruiken. Ook 18-54x voor €275.

Verdere informatie vind je op www.opticron.nl, email sales@opticron.co.uk of neem contact op met je lokale dealer.

Foto Fransen, Amsterdam 020 6650471
Foto Rooijmans, Budel 0495 494890
Ringfoto Focus, Den Haag 070 3638398
Foto Sipkes, Groningen 050 3128684

Foto Rembrandt, Maastricht 043 321 3903
Vogelinformatiecentrum, Texel 0222 316249
Ringfoto Focus, Voorburg 070 3863519
Kijk Uit Verrekijkers, Zwolle 038 4213697

Grote Kanoeten op Texel in mei 2016 en Terschelling in juni 2018 en WP-gevallen

Enno B Ebels, Diederik Kok & Jacob Jan de Vries

Zowel in mei 2016 als juni 2018 werd een Grote Kanoet *Calidris tenuirostris* waargenomen in het Nederlandse Waddengebied. In dit artikel worden beide gevallen gedocumenteerd.

Texel, 13-17 mei 2016

Op vrijdag 13 mei 2016 besloot Diederik Kok de hoogwatervluchtplaats bij de Volharding bij De Cocksdorp op Texel, Noord-Holland, te bezoeken, mede om de jaarlijkse *Texel Big Day* voor te bereiden. Na veel steltlopers afgekeken te hebben, scande hij een verre, grote en compacte groep van hoofdzakelijk Rosse Grutto's *Limosa lapponica*. Rond 15:45 zag hij, onder de buiken van grutto's doorkijkend, een steltloper met een opvallende zwartachtige borst en witte buik. Hij was iets groter dan enkele Kanoeten *C canutus* in de buurt en de snavel was wat langer. Hij verdween snel uit beeld, DK verbijsterd achterlatend: hij had zojuist een Grote Kanoet in zomerkleed gezien! In gespannen toestand belde hij Ruud van Beusekom en verspreidde het nieuws van een waarschijnlijke Grote Kanoet via de Texelse Whatsapp-groep. Even later kreeg DK de vogel weer in beeld, ditmaal even vrij. Digiscopen leverde een herkenbaar bewijsplaatje op en hij ver-

spreidde het nieuws landelijk via Dutch Bird Alerts, vergezeld van de foto. Met afgaand tij verspreidden de vele steltlopers zich langzaam over het wad; sommige groepjes vlogen ver weg en andere landden weer verderop. Na c 45 min zoeken met c 10 man zag RvB hem opeens staan; na een kwartier (waarin de aanwezige vogelaars van het eiland hem allemaal te zien kregen) raakte hij weer uit beeld toen hij ver weg leek te vliegen. Rond 18:45 vond Mark Collier hem iets zuidelijker terug op het wad. In totaal zagen c 40 vogelaars hem die avond tot c 21:20. De volgende ochtend werd na de aankomst van de eerste boot door vele 10-tallen vogelaars gezocht. Rob Halff en Vincent Hart zagen de vogel rond 12:30 kort bij de Schorren en een klein uur later zagen enkele vogelaars hem weer bij de Volharding. Tussen c 14:30 en 18:30 werd hij hier regelmatig gezien tussen de 1000en steltlopers. Met afgaand tij werd de groep wat 'losser' en liet hij zich wat beter zien. 's Avonds herhaalde het patroon van de vorige dag zich en liet hij zich langduriger en op iets minder grote afstand bekijken op het wad bij De Cocksdorp. Tot en met 17 mei werd hij af en toe gezien op verschillende locaties op het wad en de Volharding. Gedurende het Pinksterweekend

174-175 Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 15 mei 2016 (René Pop)





176 Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, met Rosse Grutto's / Bar-tailed Godwits *Limosa lapponica*, Kanoeten / Red Knots *C canutus* en Bonte Strandlopers / Dunlins *C alpina*, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 15 mei 2016 (Alex Bos)



177 Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, 15 mei 2016 (Eric Menkveld)

hebben enkele 100-en vogelaars de vogel bezocht (Kok 2016).

Terschelling, 16-19 juni 2018

Op 16 juni 2018 om c 10:15 ontdekte Jacob Jan de Vries tijdens het aflezen van kleurringen bij Rosse Grutto's en Kanoeten een adulte Grote Kanoet in een groep steltlopers op het wad buitendijks bij Seeryp op Terschelling, Friesland. Hij kon enkele foto's maken en waarschuwde andere vogelaars; Arie Ouwerkerk was op tijd om de vogel nog te zien. Om 11:45 vloog de groep op door opkomend tij en die dag werd de vogel niet meer gemeld. Op 17 juni herhaalde dit patroon zich en werd de Grote Kanoet gezien van c 10:30 tot bijna 12:00; om 20:50, toen het weer laagwater was, vond Ruben Terlouw hem na lang zoeken foeragerend op het wad ruim 1 km naar het westen bij Kinnum (Ruben Terlouw pers meded). Op 18 juni werd hij 's ochtends op het wad gezien en in de middag (bij hoogwater) binnendijks in de Seerypolder, rustend tussen Wulpen *Numenius arquata*, Rosse Grutto's en Kanoeten in een recent gemaaid weiland. Op 19 juni werd hij in de middag voor het laatst gezien, wederom rustend in de Seerypolder. Door de flinke reisafstand, de afhankelijkheid van het tij en het feit dat de vogel van Texel twee jaar eerder door veel vogelaars was gezien, trok de vogel van Terschelling in totaal slechts 20-25 vogelaars.

Beschrijving en determinatie

Grote Kanoet in zomerkleed is een gemakkelijk te

herkennen middelgrote steltloper. Op de vele foto's en video-opnamen die van beide waarnemingen zijn gemaakt (cf Dutch Birding 38: 246, plaat 370, 269, plaat 412-413, 342, plaat 534, 2016, 40: 255, plaat 331, 270, plaat 354, 2018; www.dutchavifauna.nl, www.waarneming.nl) zijn de belangrijkste kenmerken voor deze soort goed te zien: **1** het voor een strandloper forse formaat met een langgerekte structuur en vrij lange handpenprojectie (duidelijk groter en meer langgerekt dan Kanoet); **2** het dichte patroon van (bijna) aaneengesloten zwarte tekening op de borst, waarbij losse zwarte vlekken doorlopen op de buik en flank (grijzer en veel minder contrastrijk getekend bij Kanoet, met lichtgrijs getekende flank); **3** de zwartachtige bovendelen met opvallend roodbruin op de schouderveren (uniek voor Grote Kanoet bij de grotere *Calidris*-strandlopers); **4** de verder witte onderdelen (roodbruin in zomerkleed tot lichtgrijs in andere kleden bij Kanoet); en **5** de vrij lange en licht gebogen snavel (iets korter en rechter bij Kanoet). In vlucht toonden beide vogels een smalle lichte vleugelstreep en een uitgebreide lichte stuit en bovenstaartdekveren, contrasterend met de donkergrijze staart; bij Kanoet zijn de stuit en bovenstaartdekveren grijzer en is het contrast met de staart kleiner. In winterkleed en juveniel kleed kan het onderscheid tussen Grote Kanoet en Kanoet een stuk lastiger zijn. Voor determinatieliteratuur, zie onder meer Hayman et al (1986), Marchant (1986, 1987), Lewington et al (1991), Mitchell & Young (1997), Chandler (2009) en van Duivendijk (2011).



178 Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, met Rosse Grutto's / Bar-tailed Godwits *Limosa lapponica* en Kanoeten / Red Knots *C canutus*, Seeryp, Terschelling, Friesland, 16 juni 2018 (*Jacob Jan de Vries*) **179-180** Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, met Rosse Grutto's / Bar-tailed Godwits *Limosa lapponica* en Kanoeten / Red Knots *C canutus*, Seeryp, Terschelling, Friesland, 16 juni 2018 (*Arie Ouwerkerk*) **181** Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, met Kanoet / Red Knot *C canutus*, Seeryp, Terschelling, Friesland, 17 juni 2018 (*Wim van Zwieten*) **182** Grote Kanoet / Great Knot *Calidris tenuirostris*, adult, Seeryp, Terschelling, Friesland, 18 juni 2018 (*Bert-Jan Lujendijk*)

Grote Kanoeten op Texel in mei 2016 en Terschelling in juni 2018 en WP-gevallen

TABEL 1 Gevallen van Grote Kanoet *Calidris tenuirostris* in de WP ('sensu BWP') exclusief Koeweit / records of Great Knot *Calidris tenuirostris* in the WP ('sensu BWP') excluding Kuwait (Lister 1981, Schekkerman 1986, Nehls & Schmeckebier 1988, Bentz 1989, Ellis 1989, 1992, Eigenhuis 1992, Kołodziejczyk & Pola 2002, Batty 2004, Włodarczyk-Komosińska 2016, Raritetskommittén 2018; Dutch Birding 39: 263-264, 2017; Jochen Dierschke in litt, Łukasz Ławicki in litt)

<i>Brittannië (4)</i> 15 september 1989, Scatness and Pool of Virkie, Mainland, Shetland, Schotland, adult 13 oktober tot 5 november 1996, Bran and Seal Sands, Greenabella Marsh, Cleveland, Engeland, adult 31 juli en 16-17 augustus 2004, Skippool Creek, River Wyre, Lancashire, Engeland, adult 13-15 juli 2014, Breydon Water, Norfolk, Engeland, adult	13-17 mei 2016, De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, adult 16-19 juni 2018, Seeryp, Terschelling, Friesland, adult
<i>Duitsland (2)</i> 1 augustus 1987, Langenwerder, Mecklenburg-Vorpommern, adult 23 juni 2002, Jadebusen, Wapelersiel, Niedersachsen	<i>Noorwegen (1)</i> 12 september 1987, Rossholmen, Nordre Øyeren
<i>Ierland (1)</i> 25 juli 2004, Malahide estuary, Dublin, adult	<i>Polen (2)</i> 15-19 september 2001, Turawski Reservoir, Opolskie, juveniel 17 juli 2014, Vistula-monding, baai van Gdańsk, Pomorskie, adult
<i>Israël (2)</i> 24 oktober 1985, Eilat, adult 2 november 1991, Shifdan	<i>Spanje (1)</i> 30 juni 2017, Doñana strand, Huelva, en 1 juli 2017, Chipiona, Cádiz, adult Een waarneming in Ebro delta, Tarragona, in april 1979 (Martinez-Vilalta & Motis 1985), destijds aanvaard als eerste geval voor Spanje en de WP 'sensu BWP' is onlangs na herziening afgewezen (Gil-Velasco et al 2017).
<i>Marokko (2)</i> 27 augustus 1980, Oued Souss, Agadir 8 november 2014, Oued Souss, Agadir	<i>Zweden (3)</i> 2-3 augustus 2005, Bondängen-Sandrevlarna, Ottenby, Öland, eerste-zomer 18 juni 2012, Hjälstaviken, Uppland, en 19 juni 2012, Erstadskärret, Visingsö, Småland, eerste-zomer 11-12 juni 2014, Västrevet, Ottenby, Öland, tweede-kalenderjaar of ouder
<i>Nederland (3)</i> 19-25 september 1991, Oostvaardersdijk, Flevoland, en 29 september tot 6 oktober 1991, Camperduin, Noord-Holland, juveniel	

Verspreiding en voorkomen

Grote Kanoet broedt in Oost-Siberië, Rusland, en overwintert in delen van Zuid-Azië en het oosten van Australië. Een klein deel van de populatie overwintert verder naar het westen, tot in Iran (waarschijnlijk regelmatig) en het Arabisch Schiereiland (vooral in Oman en de Verenigde Arabische Emiraten maar ook in kleine aantallen in Koeweit) (Cramp & Simmons 1983, Richardson 1990, Gregory 2005, van Gils et al 2018). De soort heeft de status 'bedreigd'; de wereldpopulatie omvat naar schatting 290 000-380 000 individuen en neemt in aantal af sinds 2000 (van Gils et al 2018). Voor meer informatie over trekroutes en trekperiodes, zie Lisovski et al (2016) en van Gils et al (2018).

Als extreme langeafstandstrekker die in Oost-Azië en Oceanië non-stop grote afstanden aflegt (tot 5500 km non-stop; Lisovski et al 2016) is het geen onverwachte maar wel een zeer zeldzame dwaalgast in de WP: er zijn 21 gevallen in de klas-

sieke WP ('sensu BWP'; exclusief Koeweit): in Brittannië (4), Duitsland (2), Ierland (1), Israël (2), Marokko (2), Nederland (3), Noorwegen (1), Polen (2), Spanje (1) en Zweden (3) (tabel 1). Buiten de WP is de soort als dwaalgast vastgesteld in Afrika ten zuiden van de Sahara (Djibouti, Namibië, Oeganda, Zuid-Afrika), op Mauritius en de Seychellen in de Indische Oceaan, in Noord-Amerika (meeste gevallen in Alaska, VS, en verder in Maine, Oregon en West Virginia, VS), Nieuw-Caledonië en Nieuw-Zeeland (Safford 1992, Cohen & Winter 2003, Engel 2009, Howell et al 2014, Skeen 2014, van Gils et al 2018).

De waarnemingen op Texel en Terschelling zijn aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) en betroffen het tweede en derde geval voor Nederland. Het eerste was een juveniel op 19-25 september 1991 langs de Oostvaardersdijk (km 23.5), Flevoland, dat op 29 september 1991 werd teruggevonden bij Camperduin, Noord-Holland, waar hij tot 6 okto-

ber bleef (Eigenhuis 1992, van den Berg 2018).

Gezien de zeldzaamheid in Europa is het denkbaar dat de vogel van 2018 de terugkerende vogel van 2016 betrof maar omdat er geen directe aanwijzingen zijn dat het hetzelfde individu betrof, zijn beide waarnemingen als afzonderlijke gevallen aanvaard (cf www.dutchavifauna.nl).

Summary

GREAT KNOTS ON TEXEL IN MAY 2016 AND TERSCHELLING IN JUNE 2018 AND WP RECORDS On 13-17 May 2016, an adult-summer Great Knot *Calidris tenuirostris* stayed on mudflats near De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, the Netherlands. It was seen roosting in a large wader flock during high tide and foraging on the mudflats during low tide. On 16-19 June 2018, an adult-summer was seen on and off (mostly at low tide) near Seeryp, Terschelling, Friesland, the Netherlands. These were the second and third record, after a juvenile in September-October 1991. Great Knot breeds in eastern Siberia, Russia, winters in South-east Asia and (mainly) Australia with small numbers west to the Arabian peninsula, and is a very rare vagrant further to the west; table 1 lists all 21 records in the WP 'sensu BWP' excluding Kuwait (where the species is a scarce but regular visitor).

Verwijzingen

Batty, C 2004. The Great Knot in Lancashire. *Birding World* 17: 332-333.
 Bentz, P-G 1989. Sjeldne fugler in Norge i 1987. *Vår Fuglefauna* 12: 101-108.
 van den Berg, A B 2018. DB Actueel: Klaas Eigenhuis (1948-2018). *Dutch Birding* 40: 352-356.
 Chandler, R 2009. *Shorebirds of the Northern Hemisphere*. London.
 Cohen, C & Winter, D 2003. Great Knot *Calidris tenuirostris*: a new species for sub-Saharan Africa. *Bull African Bird Club* 10: 120-121.
 Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the Western Palearctic* 3. Oxford.
 van Duivendijk, N 2011. *Advanced bird ID handbook – the Western Palearctic*. London.
 Eigenhuis, K J 1992. Grote Kanoet in Oostvaardersplassen en bij Camperduin in september-oktober 1991. *Dutch Birding* 14: 126-130.
 Ellis, P 1989. Great Knot in Shetland – a new British bird. *Birding World* 2: 313-315.
 Ellis, P N 1992. Great Knot: new to Britain and Ireland. *Br Birds* 85: 426-429.
 Engel, J 2009. First record of Great Knot *Calidris tenuirostris* for Namibia. *Bull Afr Bird Club* 16: 220-221.
 Gil-Velasco, M, Rouco, M, Ferrer, J, García-Tarrasón, M, García-Vargas, F J, Gutiérrez, A, Hevia, R, López, F, López-Velasco, D, Ollé, A, Rodríguez, G, Sagardía, A

& Salazar, J A 2017. Observaciones de aves raras en España, 2015. *Ardeola* 64: 397-442.
 van Gils, J, Wiersma, P, Kirwan, G M & Sharpe, C J 2018. Great Knot (*Calidris tenuirostris*). In: del Hoyo, J, Elliott, A, Sargatal, J, Christie, D A & de Juana, E (editors), *Handbook of the birds of the world* 91, Barcelona. Website: www.hbw.com/node/53921.
 Gregory, G 2005. *The birds of the State of Kuwait*. Skegness.
 Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. *Shorebirds: an identification guide to the waders of the world*. London.
 Howell, S N G, Lewington, I & Russell, W 2014. *Rare birds of North America*. Princeton.
 Kok, D 2016. DB Actueel: Grote Kanoet op Texel. *Dutch Birding* 38: 269-270.
 Kołodziejczyk, P & Pola, A 2002. [First record of the Great Knot *Calidris tenuirostris* in Poland.] *Not Ornitol* 43: 113-115. [In Polish.]
 Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. *A field guide to the rare birds of Britain and Europe*. London.
 Lisovski, S, Gosbell, K, Hassell, C & Minton, C 2016. Tracking the full annual-cycle of the Great Knot *Calidris tenuirostris*, a long-distance migratory shorebird of the East Asian-Australasian Flyway. *Wader Study* 123: 177-189.
 Lister, S M 1981. Le Grand Maubèche *Calidris tenuirostris* nouveau pour l'ouest du Paléarctique. *Alauda* 41: 227-228.
 Marchant, J H 1986. Identification, habits and status of Great Knot. *Br Birds* 79: 123-135.
 Marchant, J H 1987. Separation of Great Knot and Knot. *Dutch Birding* 9: 71-72.
 Martínez-Vilalta, A & Motis, A 1985. Aves nuevas para la avifauna española. *Calidris tenuirostris*. *Garcilla* 65: 41-42.
 Mitchell, D & Young, S 1997. *Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe*. London.
 Nehls, H W & Schmeckebier, D 1988. Großer Knutt (*Calidris tenuirostris*) im August 1987 an der Ostseeküste der DDR. *Beitr Vogelkd* 34: 194-196.
 Raritetskommittén 2018. Kolymasnäppa / Great Knot *Calidris tenuirostris*. Website: <https://tinyurl.com/y46vrcj6>.
 Richardson, C 1990. *The birds of the United Arab Emirates*. Dubai.
 Safford, R J 1992. A record of Great Knot *Calidris tenuirostris* from Mauritius, Indian Ocean. *Bull Br Ornithol Club* 112: 134-135.
 Schekkerman, H 1986. Great Knot in Israel in October 1985. *Dutch Birding* 8: 99-101.
 Skeen, R Q 2014. Great Knot *Calidris tenuirostris* at Lutembe Bay, Uganda. *Scopus* 33: 84-85.
 Włodarczak-Komosińska, A 2016. [Second record of the Great Knot *Calidris tenuirostris* in Poland.] *Ornis Pol* 57: 162-165. [In Polish.]

Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)
 Diederik Kok, Veluwemeer 140, 3446 WD Woerden, Nederland (kok.diederik@gmail.com)
 Jacob Jan de Vries, Oosterend 10b, 8897 HZ Oosterend, Terschelling, Nederland (jacobbird1953@gmail.com)

Keizerarend in Nederland in september-oktober 2017

Toy Janssen, Maartje Bakker, Willem-Jan Fontijn & Enno B Ebels

Op woensdag 27 september 2017 arriveerden wij (Maartje Bakker en Toy Janssen) rond 09:00 op telpost Brobbelbies-Noord bij Uden, Noord-Brabant. De mist van die ochtend was inmiddels verdwenen en de lucht was strak blauw. Rond 11:45 zag TJ een grote roofvogel cirkelen en de eerste indruk met de kijker wees op een arend. Met de telescoop was duidelijk dat het geen Zeearend *Haliaeetus albicilla* was. De arend vloog richting noordwest en we sprongen in de auto om dichterbij foto's te maken. Hij vloog daarna recht terug naar de telpost en verdween langzaam in zuidwestelijke richting. Via Dutch Bird Alerts werd hij doorgegeven als Schreeuwarend/Bastaardarend *Clanga pomarina/clanga*, samen met één van de foto's. Snel kwamen de eerste reacties dat het om een subadulte Keizerarend *Aquila heliaca* ging! Na c 20 min zag MB hem opnieuw boven de bosrand vliegen en we gaven snel door dat hij weer aanwezig was. De eerste lokale vogelaars waren inmiddels gearriveerd, even later gevolgd door de eerste twitchers van verder weg. Soms leek hij weg te vliegen maar hij kwam toch iedere keer terug. Eén keer probeerde hij te landen in een boom maar een Zwarte Kraai *Corvus corone* joeg hem weg. Om c 13:45 verdween hij langzaam en laag in zuidoostelijke richting, dit keer definitief. Hij was toen gezien door zeker 75 vogelaars.

Een week later, op 3 oktober, werd Wietze Janse getipt over een foto van een spannende arend op Facebook. Gelijk was duidelijk dat de foto van Gijs Leusink in de Facebook-groep Roofvogels en Uilen de Keizerarend betrof. WJ verspreidde het bericht toen er meer details bekend waren; de vogel bleek om 13:15 te zijn gezien bij Cellesmuiden, Overijssel, vliegend richting noord. Later op de avond kwam door dat hij in de schemer ten oosten van Hasselt, Overijssel, was gezien door Jeroen Bredenbeek (boswachter bij Staatsbosbeheer). De informatie werd via Dutch Bird Alerts gedeeld en er werd een speciale Whatsapp-groep aangemaakt. Vroeg in de ochtend van 4 oktober waren al veel vogelaars in het gebied samengekomen; rond 08:10 zag Teus Luijendijk de arend in het eerste licht laag over de bomen vliegen en vervolgens zagen c 10 vogelaars hem verderop in

een weiland landen. Snel werd de grote groep vogelaars die aan de andere kant van het bosje stond gewaarschuwd maar de vogel bleek mobiel en verplaatste zich steeds snel. Er volgden daarvoor een paar spannende uren voor vogelaars die hem nog niet hadden gezien. De arend werd gelukkig steeds teruggevonden, ondanks het feit dat hij een aantal malen het Zwarte Water overstak en later in de ochtend ook even de grens met Flevoland. Rond 11:00 zat hij lange tijd in een weiland, waar hij door veel mensen mooi werd gezien; na 13:05 ontbrak echter ieder spoor.

In de middag van 8 oktober zag Lucien Brinkhof hem weer, vliegend in noordwestelijke richting bij Raalte, Overijssel. Op 9 oktober om c 12:30 nam Pieter Doornbos hem waar ten zuidoosten van Zwolle, Overijssel, om 12:48 zag Frits van den Bos hem boven Zwolle en om c 15:15 kreeg Guus van Duin hem in beeld bij Hasselt (de plek van een week eerder), waarna de waarnemingen elkaar in hoog tempo opvolgden totdat hij om c 18:40 bij Zwartsluis, Overijssel, ging slapen. Daar werd hij de volgende ochtend in de herkansing door 10-tallen vogelaars gezien; de laatste waarneming was diezelfde dag in De Wieden, Overijssel, om 13:15. Twee meldingen eind oktober bleven onbevestigd (cf Janssen & Bakker 2017). Voor een overzicht van alle locaties en datums, zie tabel 1.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op foto's van vele fotografen en videobeelden van onder meer Peter van der Braak, GvD, Bert Haamberg, Sjoerd Osinga en Steven Wytema (cf Dutch Birding 39: 393, plaat 549, 429, plaat 614-615, 2017, 40: 366, plaat 495-496, 2018; www.dutchbirding.nl, www.waarneming.nl, www.youtube.com). De notities over ruistadium zijn afkomstig van Albert de Jong (<https://waarneming.nl/waarneming/view/144700850>).

GROOTTE & BOUW Veel groter dan ook aanwezige Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus* of Buizerd *Buteo buteo*, met ruim anderhalf keer zo grote spanwijdte en met veel bredere vleugels. Formaat vergelijkbaar met Zeearend (waarmee af en toe samen vliegend in Flevoland/Overijssel) maar met smallere vleugel en bre-



183 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), Brobbelbies-Noord, Noord-Brabant, 27 september 2017 (*Toy Janssen*) **184** Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), met Buizerds / Common Buzzards *Buteo buteo*, Brobbelbies-Noord, Noord-Brabant, 27 september 2017 (*Herman Bouman*) **185** Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), met Haas / Brown Hare *Lepus europaeus*, Genemuïden, Overijssel, 4 oktober 2017 (*Ruud E Brouwer*)





186-187 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), Genemuiden, Overijssel, 4 oktober 2017 (*Michel Veldt*)





188-189 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), Zwartsluis, Overijssel, 10 oktober 2017 (*Niels Jorritsma*)

dere staart. Lange, brede, diep gevingerde vleugels; zeven vingers duidelijk zichtbaar. Staart niet uitgesproken kort of lang, afgerond. Achterrand van vleugels met lichte S-bocht. Zware borst. Kop redelijk ver uitstekend. Zware, sterk gekromde licht gekleurde snavel, opvallend groot, washuid geel. Zware, dikke poten met opvallende klauwen. Lange broekveren.

KOP Licht geelbruin, voorhoofd donkerbruin gekleurd maar kruin licht geelbruin, rond oog ook donkerder. Kin en keel donkerbruin.

BOVENDELEN Mantel licht geelbruin met enkele donkerbruine veren. Schouderveren en rug donkerbruin; aan rechterzijde één opvallende witte onderste schouderveer en centraal-links op gelijke hoogte twee lichtere

vuilwitte veren. Stuit donkerbruin en bovenstaartdekveren licht geelbruin.

ONDERDELEN Grondkleur overwegend licht geelbruin met vooral op borst donkerbruine veren. Onderstaartdekveren en broek licht geelbruin.

VLEUGEL Bovenvleugel contrast vertonend tussen slagpennen en dekveren. Handpennen van bovensleugel donkerst en zwartachtig, op binnenste na: licht geelbruin en samen met lichtere buitenste armpennen licht venster vormend, met enige bandering naar basis toe. Armpennen donkerbruin. Grote handdekveren donker, zwartachtig. Grote armdekveren donkerbruin met onregelmatige brede, lichte top. Rest van bovenarm lichtbruin met smalle donkere streping, toppen van met

TABEL 1 Waarnemingen van vierde-kalenderjaar Keizerarend *Aquila heliaca* in Nederland in september-oktober 2017 (*cursief* = gemeente) / sightings of fourth calendar-year Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca* in the Netherlands in September-October 2017 (*italics* = municipality) (Gelling et al 2018)

27 september, Brobbelbies-Noord, *Landerd*, Noord-Brabant
 3 oktober, Zwarte Water, Cellemuiden, *Zwartewaterland*, Overijssel
 3-4 oktober, Stadsgaten, Hasselt, Staphorsterveld en Zuideindigerslag, *Staphorst*, Overijssel
 4 oktober, Hasselt, Genemuiden, Zwarte Water, Mastenbroek en Zwartsluis, *Zwartewaterland*, en De Wieden-Venemaat, Vollenhove en Barsbekerbinnenpolder, *Steenwijkerland*, Overijssel, en Vogeleiland,

Zwarte Meer, *Noordoostpolder*, Flevoland
 8 oktober, Boetelerveld, *Raalte*, Overijssel
 9 oktober, verschillende locaties rondom Zwolle, *Zwolle*, Overijssel
 9-10 oktober, Olde Maten, Staphorsterveld en Rouveen, *Staphorst*, Overijssel
 10 oktober, Zwartsluis en Olde Maten, *Zwartewaterland*, en De Wieden en Polder 't Wijde Zicht, *Steenwijkerland*, Overijssel



190 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, vierde-kalenderjaar mannetje (A506), Genemuiden, Overijssel, 4 oktober 2017 (Edwin Winkel)

name buitenste middelste armdekveren lichter. Grote dekveren met vrij brede lichte randen. Ondervleugel met groot contrast tussen overwegend donkere slagpen en veel lichtere dekveren. Handpenen en armpennen overwegend donker (zwartachtig), met onopvallende lichtere bandering. Binnenste handpenen en buitenste armpennen veel lichter, duidelijk venster vertoend, als op bovenzvleugel; basale bandering hier meest opvallend. Ondervleugeldekveren licht geelbruin, met opvallende, donkerdere vlekking/streping (in middelste dekveren bijna 50% donkere veren).

STAART Onderzijde bijna dezelfde kleur als armpennen. Bovenzijde kleur als bovenste dekveren. Eén volgroeide adulte staartpen met duidelijk smalle afgetekende zwarte band. Verse onvolgroeide staartpen eveneens met band. Op foto's van latere waarnemingen onvolgroeide pen inmiddels flink stuk gegroeid en zwarte band nog duidelijker zichtbaar. Bovendekstaartveren lichtbruin met lichtere randen.

NAAKTE DELEN Poot geel, nagels donker. Snavel aan basis licht blauwgrijs, naar punt toe donkerder. Washuid geel. Iris licht. Metalen ring aan rechterpoot met cijfers 506.

RUI & SLEET Actieve rui zichtbaar in staart. Armpennen mix lijkend van twee generaties van niet-juvenile veren. Op handvleugel één ruigolf zichtbaar, waarbij binnenste twee tot drie handpenen nieuw en geen juvenile handpenen meer aanwezig. Staart mix van drie

generaties veren, met ten minste één centrale adulte staartpen groeiend.

GEDRAG Tijdens waarnemingen op Brobbelbies veel cirkelend op niet al te grote hoogte. Vogel leek volle krop te hebben en op zoek te zijn naar rustplaats. Door aanwezigheid van lokale Zwarte Kraaien en Buizerds waarschijnlijk daarin gestoord. Tijdens waarnemingen in oktober ook veelvuldig aan grond gezien. Ook hier niet op grote hoogte vliegend en vaak redelijk grote afstanden afleggend van plek naar plek, tot c 15 km uit elkaar. Op diverse plekken jagend op Hazen *Lepus europaeus* maar zonder succes.

Herkomst op basis van ringgegevens

Tijdens de eerste waarneming op de Brobbelbies werd nog niet met zekerheid een ring opgemerkt, al waren er op de foto's al wel aanwijzingen voor te zien. Gedurende de latere waarnemingen werd (aanvankelijk op basis van de vluchtfoto's) met zekerheid duidelijk dat de vogel aan de rechterpoot een metalen ring droeg waarbij in eerste instantie alleen 06 of 09 kon worden afgelezen. Op 9 oktober kon Guus Jenniskens op c 40 m afstand met een telescoop de cijfers 506 aflezen. Onderzoek naar de herkomst van de ring door Hans Pohlmann (in litt) leidde naar de geboorteplaats en -periode: de vogel bleek op 18 juni 2014 als nestjong te zijn geringd (ring Budapest A506) in een nest met twee jongen te Dévaványa, Békés, Hongarije (47°5'N, 20°53'E); het mannelijke jong kreeg de naam 'Ladybird' (Mortán Horváth in litt). De afstand tot de plek waar de ring op 9 en 10 oktober werd afgelezen (52°34'52"N, 6°7'5"E) was 1220 km; de vogel was toen 3 jaar, 3 maanden en c 3 weken oud. Aanvankelijk was er nog enige onduidelijkheid omdat de ringserie uit 2015 begon met een 4 maar omdat het aantal geringde jongen in dat jaar boven de 100 uitkwam zijn er ook vogels geringd met begincijfer 5 (Mortán Horváth in litt).

De Nederlandse vogel betrof zo goed als zeker hetzelfde exemplaar dat in januari 2017 aanwezig was bij Lago di Massaciucoli in Toscana, Italië, en daar werd gedetermineerd als Spaanse Keizerarend (Dutch Birding 39: 45, plaat 54, 2017; Ławicki & van den Berg 2017a). Deze vogel toonde in januari een kleed en ruistadium dat past op een vierde-kalenderjaar vogel. Na een rui-periode in de zomer zijn niet alle veerpartijen meer te vergelijken maar sommige (behouden) veren toonden een patroon dat identiek was aan dat bij de Nederlandse vogel, met name t6 links, de binnenste grote dekveren links en de langste okselbeer rechts. Verder tonen de foto's een overeenkomstig wat vreemd gevormd neusgat en kwamen de detailbeschadigingen in de overeenkomstige handpenen (rechts p6-9 en links p7-9, ove-



191-192 Keizerarend / Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*, mannetje, nestjong na ringen op nest (A506, 'Ladybird'), Devavanya, Békés, Hungary, 18 juni 2014 (Márton Horváth)

rige waren geruid en dus niet te vergelijken) overeen, hoewel deze in oktober door verdere veroudering meer beschadigd waren (Nils van Duiven-dijk in litt).

Determinatie, leeftijd en geslacht

Het grote formaat en de brede, diep gevingerde vleugels, ver uitstekende kop, grote snavel en opvallende, krachtige klauwen maakten duidelijk dat het een arend *Haliaeetus/Aquila/Clanga* betrof. Zeearend heeft een wigvormige staart, zou nog groter moeten zijn, heeft nooit een bleek geelbruine grondkleur en mist het venster in de vleugels. Ook Steenarend *A chrysaetos* kent in geen enkel kleeed de combinatie van een bleek zandbruine grondkleur en licht vleugelvenster en houdt bovendien tijdens het schroeven de vleugels in een opvallende V-vorm. Arenden van vergelijkbare grootte en vergelijkbaar uiterlijk die verder in aanmerking komen zijn Schreeuwarend *C pomarina*, onvolwassen Bastaardarend *C clanga* van het bleke 'fulvescens-type' en onvolwassen Savannearend *A rapax*, Steppearend *A nipalensis* en Spaanse Keizerarend *A adalberti*. Behalve laatstgenoemde zijn al deze soorten echter uit te sluiten door de combinatie van de regelmatig ge-

streepte borst met opvallend lichte kop, buik en broek, het duidelijke lichte venster in de vleugel en het ontbreken van een opvallende lichte vleugelband op de ondervleugel (cf Ferguson-Lees & Christie 2001, Forsman 2007, 2016, van Duiven-dijk 2011).

Het onderscheid tussen Keizerarend en Spaanse Keizerarend kan moeilijk zijn; juist in de leeftijds-categorie van de vogel in Nederland in 2017 (vierde-kalenderjaar) zijn beide soorten het lastigst te onderscheiden (cf Forsman 2007, 2016, Malmhagen & Larsson 2013). De leeftijd als vierde-kalenderjaar is gebaseerd op de ringgegevens en stemt overeen met het verenkleed. De combinatie van het ontbreken van juveniele hand- of armpennen, de actieve rui in de binnenhand en de aanwezigheid van een enkele adult-type vleugelpennen wijst op een vogel van deze leeftijd. Een jaar oudere vogel zou meer volwassen-type veren hebben met een bredere zwarte top en duidelijkere bandering aan de staartpennen en het hele verenkleed zou donkerder zijn (Dick Forsman in litt).

Kenmerken die pleiten voor Keizerarend zijn: **1** de smalle zwarte top aan de staartpennen, contrasterend met duidelijk gebandeerd overig deel

van de veer (zwarte punt breder en rest van staartpen meer grijs en vrijwel ongebandeerd bij Spaanse); **2** de ongetekende bleek geelachtige nek, kop en voorhoofd met relatief kleine donkere voorhoofdvlak (vlak groter en verder naar achter doorlopend en nek meestal wat donkerder in dit kleed bij Spaanse); **3** gele grondkleur van de onderdelen met donkere vlekking (past op beide soorten maar grondkleur vaak met iets warmere oranje tint in Spaanse en vlekken vaak groter in Spaanse). Ook de niet extreem zware snavel en ongetekende pootbevedering passen iets beter op Keizerarend dan op Spaanse maar deze kenmerken zijn slechts indicatief (Björn Malmhagen in litt). Dankzij de ringgegevens kon de determinatie als Keizerarend definitief bevestigd worden.

Het betrof een mannetje op basis van DNA-analyse van het nestjong (Mortán Horváth in litt). In verenkleed is er geen verschil tussen beide geslachten, wel in gewicht en grootte van snavel en poten (vrouwwtjes zijn zwaarder en groter dan mannetjes). De omvang van de pootring paste bij een mannetje (Mortán Horváth in litt).

Verspreiding en voorkomen

Keizerarend broedt in een groot gebied van Slowakije, Hongarije, Macedonië en Bulgarije in het westen, via Iran, Zuid-Rusland en de voormalige Sovjetrepublieken in Centraal-Azië tot het gebied rond het Baikalmeer in Siberië, Rusland (BirdLife International 2018). Ferguson-Lees & Christie (2001) geven aan dat er geen broedgevalen meer in Pakistan zijn. In Europa wordt de populatie geschat op 1300-1900 broedparen (2500-3800 volwassen exemplaren). Recente schattingen van de populatie in Kazachstan en Rusland suggereren dat de wereldpopulatie meer dan 10 000 volwassen individuen kan zijn maar vanwege kritische kanttekeningen bij deze schattingen wordt hier voorzichtigheidshalve een wereldpopulatie van 2500-9999 volwassen exemplaren aangehouden (c 3500-15 000 individuen; BirdLife International 2018). De Europese populatie vormt c 30% van de wereldpopulatie en lijkt te groeien; eerdere schattingen gingen uit van 1000-1600 paren waarvan (slechts) 200 buiten de voormalige Sovjetrepublieken (Belik & Galushin 1996, Bragin 1999, Belik et al 2002, BirdLife International 2018). Recente informatie uit Kazachstan en Rusland wijst erop dat deze populaties stabiel zijn (Karyakin et al 2013). Als gevolg van habitatverlies over het gehele verspreidingsgebied, verstoring, vergiftiging en (illegale) jacht is de wereldwijde trend echter toch negatief en is de soort als 'kwetsbaar' gerangschikt (BirdLife International

2018). Adulte vogels verblijven 's winters veelal in de buurt van het broedgebied; dit geldt vooral voor de westelijke populaties; de oostelijke populaties vertonen meer trekgedrag. Jonge vogels trekken verder dan adulte, naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika (Cramp & Simmons 1980). De soort overwintert ook in delen van Zuid- en Zuidoost-Azië (Ferguson-Lees & Christie 2001, BirdLife International 2018). In Eilat, Israël, vindt voorjaarsstrek plaats van februari tot begin mei, waarbij adulte vogels eerder (eind februari en begin maart) en juveniele en subadulte vogels later (midden maart en begin april) doortrekken (Forsman 2007). Een aantal overwintert in Israël.

In Europa zijn de aantallen in de 20e eeuw sterk afgenomen maar de afgelopen decennia neemt de soort door beschermingsmaatregelen weer toe (al dragen betere inventarisaties mogelijk ook bij aan een positiever beeld; BirdLife International 2018). De meeste Europese vogels broeden in Rusland en verder in Bulgarije (20-25 broedparen), Hongarije (inmiddels meer dan 200 broedparen in 2018), Macedonië, Oekraïne, Roemenië (meer dan 50 broedparen in 2004), Slowakije (21 broedparen in 1997, 45-50 in 2011) en Turkije (20-120 broedparen in 2003) (Mebis & Schmidt 2006, Demerdzhiev et al 2011, BirdLife International 2018). In 1998 broedde de soort voor het eerst op Tsjechisch grondgebied en in 1999 voor het eerst in 180 jaar weer in Oostenrijk (eg, Wichmann 2011). In Hongarije is sinds de jaren 1980 sprake van een sterke groei; in 2010 waren er 119 broedparen en werden ten minste 105 jongen uitgebroed. In 2014 werden er meer dan 100 nestjongen geringd (Bagyura et al 2002, Horváth et al 2011, 2014; Mortán Horváth in litt; www.imperialeagle.hu/content/imperial-eagle). De Hongaarse populatie groeide de afgelopen jaren verder, van 150-160 paar in 2013 naar 230-240 in 2018 (Horváth et al 2018).

Status als dwaalgast in West- en Noord-Europa

In West- en Noord-Europa is Keizerarend een grote zeldzaamheid, die naar het noordoosten toe als dwaalgast snel minder zeldzaam wordt. In toenemende mate gaat het in Europa om waarnemingen waarbij op basis van ringgegevens en/of een aanwezige zender de herkomst en determinatie bevestigd kunnen worden. In België en Brittannië is de soort nooit vastgesteld. In Frankrijk is het een dwaalgast met zeven gevallen sinds 1900, alle in 1993-2008, en een melding in november-december 2018 (Camargue, Bouches-du-Rhône) en dezelfde vogel in maart 2019 (Haute-Marne) die nog in behandeling is; daarnaast zijn er drie meldin-

gen uit de 19e eeuw maar deze zijn nooit beoordeeld (www.chn-france.com/chn_donnees.php, <https://tinyurl.com/y27ugb25>; Łukasz Ławicki in litt). In het Middellandse Zeegebied is de soort de afgelopen jaren vastgesteld in onder meer Malta (2015), Spanje (2014) en Tunesië (2017). In de periode maart-mei 2017 waren er maar liefst vijf waarnemingen in Italië, waarvan één gezenderde vogel (Ławicki & van den Berg 2017b). In Scandinavië wordt de soort aanzienlijk vaker gemeld dan verder zuidelijk in Europa, met in Denemarken meer dan 25 gevallen, waarvan negen sinds 1990. In Zweden zijn er c 17 gevallen en in Finland tot 2018 10. In Noorwegen is de soort in februari-maart 2007 voor het eerst vastgesteld. In Polen zijn er meer dan 30 gevallen en in Wit-Rusland drie. In de drie Baltische staten zijn de eerste gevallen vanaf het begin van deze eeuw vastgesteld, waaronder enkele van gezenderde vogels die niet visueel zijn waargenomen. In Duitsland zijn er 11 gevallen tot en met 2016, vijf voor 2010, vijf in 2010-15 en één in 2016 (een geval van een tweedejaars vogel die werd gefotografeerd in Schleswig-Holstein in juni 2018 is nog in behandeling); veelal betreft het vogels die niet daadwerkelijk gezien worden maar die een GPS-zender hebben en uit Oostenrijk afkomstig zijn (Deutsche Avifaunistische Kommission 2018; Christopher König in litt, Peter de Vries in litt). Een vogel keerde in vijf achtereenvolgende zomers (in 1990-94) terug naar de Hakel, Sachsen-Anhalt (cf van Beusekom 2007). In Denemarken en Zweden is de soort vooral vastgesteld van mei tot en met september maar er zijn ook gevallen bekend uit alle andere maanden van het jaar.

Van 13 tot 17 februari 2018 werd een vierdekalerjaar Keizerarend gezien in het zuiden van Denemarken nabij Varnæs, Aabenraa, Sydjylland. Op foto's is duidelijk een metalen ring te zien maar deze kon niet worden afgelezen. Op basis van het verenkleed gaat het waarschijnlijk om dezelfde vogel als in Nederland in 2017 maar gezien het hoge aantal geringde jongen uit 2014 (meer dan 100) is het ook denkbaar dat het een andere exemplaar uit dezelfde leeftijdsklasse betrof.

Bijna alle gevallen in Noordwest-Europa betreffen onvolwassen vogels, zowel juveniele als sub-adulte. Adulte zijn veel zeldzamer maar bijvoorbeeld wel in Denemarken en Zweden enkele malen waargenomen. Jongere vogels hebben een grotere trek- en dispersiedrang en zullen dus ook eerder als dwaalgast opduiken; adulte vogels vertonen soms ook dispersiegedrag, afhankelijk van hoe streng de winter is.

Status in Nederland

De waarnemingen van 2017 zijn aanvaard als tweede geval voor Nederland (cf Gelling et al 2018). Het eerste geval betrof een overtrekkend exemplaar dat werd gefotografeerd bij telpost Kamperhoek, Flevoland, op 3 april 2005 (van Beusekom 2005, 2007); waarschijnlijk dezelfde vogel werd op 24-26 april 2005 waargenomen in Denemarken bij Skagen, Nordjylland (van Beusekom 2007). Er is daarnaast één geval van Spaanse Keizerarend in Nederland, over de Loozerheide, Limburg/Noord-Brabant op 6 mei 2007 (Weenink et al 2011).

Dankzegging

Hans Pohlmann wordt bedankt voor zijn inspanningen om de ringgegevens van de vogel te achterhalen en voor het opvragen van de gegevens en foto's van A506 als nestjong.

Summary

EASTERN IMPERIAL EAGLE IN THE NETHERLANDS IN SEPTEMBER-OCTOBER 2017 On 27 September 2017, a subadult Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca* was seen in flight for c 2 h at Maashorst, Noord-Brabant, the Netherlands. On 3-10 October, the same bird was seen on and off in a large area near Hasselt, Overijssel, and crossing the provincial border into Flevoland, and seen by 100s of birders. The bird wore an aluminium ring (A506) and was traced as a wild-born male ('Ladybird') from Hungary (ringed on the nest on 18 June 2014) which confirmed its identification as fourth calendar-year Eastern Imperial. Other large eagles *Haliaeetus/Aquila/Clanga* could be excluded easily but, in this age class, separation from Spanish Imperial Eagle *A. adalberti* can be extremely difficult. Characters supporting the identification as Eastern Imperial were: **1** narrow black band to tail-feathers and clear barring on rest of tail-feathers (broader black band and more uniform grey tail-feathers in Spanish Imperial); **2** unmarked pale yellowish neck, head and forehead with relatively small dark frontal patch (patch larger and extending further backwards and neck often slightly darker in Spanish Imperial); and **3** yellow ground colour to underparts with dark markings (fits both species but ground colour often slightly more orangey and markings larger in Spanish Imperial).

This was the second record for the Netherlands; the first was a migrating bird at Kamperhoek, Flevoland, on 3 April 2005 (seen by a few birders only). Remarkably, based on detailed feather analyses from photographs, the 2017 bird appears to be the same individual as one in Toscana, Italy, in January 2016, where the ring could not be read and where the bird was tentatively identified as Spanish Imperial Eagle. Possibly the same bird was then seen in southern Denmark in February 2018.

Verwijzingen

Bagyura, J, Szitta, T, Haraszthy, L, Firmánszky, G, Viszló, L, Kovács, A, Demeter, I & Horváth, M 2002. Population

- increase of Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) in Hungary between 1980 and 2000. *Aquila* 107-108: 133-144.
- Belik, V P & Galushin, V M 1996. Final report on the project Imperial Eagle inventory in European Russia, 1996. Saratov.
- Belik, V, Galushin, V & Bogomolov, D 2002. Results of the Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) project in Russia during 1996 and 1997. *Aquila* 107-108: 177-181.
- van Beusekom, R F J 2005. DB Actueel: Keizerarend bij Kamperhoek. *Dutch Birding* 27: 232-234.
- van Beusekom, R F J 2007. Keizerarend bij Kamperhoek in april 2005. *Dutch Birding* 29: 153-156.
- BirdLife International 2018. Eastern Imperial Eagle *Aquila heliaca*. Website: <https://tinyurl.com/y3jmpkhv>. [Accessed 22 October 2018.]
- Bragin, E A 1999. Status of the Imperial Eagle *Aquila heliaca* in Kazakhstan. *Buteo* 1999: 16.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
- Demerdzhiev, D, Horváth, M, Kovács, A, Stoychev, S & Karyakin, I 2011. Status and population trend of the Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) in Europe in the period 2000-2010. *Acta Zool Bulg Suppl* 3: 5-14.
- Deutsche Avifaunistische Kommission (DAK) 2018. Seltene Vögel in Deutschland 2016. Münster.
- van Duivendijk, N 2011. Advanced bird ID handbook – the Western Palearctic. London.
- Ferguson-Lees, J & Christie, D A 2001. Raptors of the world. London.
- Forsman, D 2007. The raptors of Europe and the Middle East. London.
- Forsman, D 2016. Flight identification of raptors of Europe, North Africa and the Middle East. London.
- Gelling, G, van der Spek, V & CDNA 2018. Rare birds in the Netherlands in 2017. *Dutch Birding* 40: 357-380.
- Horváth, M, Demeter, I, Fatér, I, Firmánszky, G, Kleszo, A, Kovács, A, Szitta, T, Tóth, I, Zalai, T & Bagyura, J 2011. Population dynamics of the Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) in Hungary between 2001 and 2009. *Acta Zool Bulg Suppl* 3: 61-70.
- Horváth, M, Béres, I, Juhász, T, Kleszó, A, Kovács, A, Isfendiyaroglu, S & Tavares, J 2014. Population surveys of Eastern Imperial Eagles in Anatolia between 2009 and 2013. Proceedings from VII International Conference on the Conservation of the Eastern Imperial Eagle, 2-5 October 2013, Bratislava, Slovakia. *Slovak Raptor J* 8: 63-64.
- Horváth, M, Fatér, I, Juhász, T, Deák, G & Pásztor-Kovács, S 2018. Population dynamics and dietary changes of Eastern Imperial Eagles in Hungary. *Raptors Conserv, Suppl* 1: 106-107.
- Janssen, T & Bakker, M 2017. DB Actueel: Keizerarend in Brabant en Overijssel. *Dutch Birding* 39: 428-429.
- Karyakin, I V, Bekmansurov, R H & Nikolenko, E G 2013. Imperial Eagle in Russia and Kazakhstan: monitoring results 2008-2013. International Conference on the Conservation of the Eastern Imperial Eagle 2-5 October 2013, Bratislava, Slovakia.
- Ławicki, Ł & van den Berg, A B 2017abc. WP reports: December 2016 to late January 2017; late March to late May 2017; late September to mid-November 2017. *Dutch Birding* 39: 43-62, 200-214, 393-415.
- Malmhagen, B & Larsson, H 2013. Fältbestämning av subadult östlig och spansk kejsarörn. *Vår Fågelvärld* 3: 47-49.
- Mebs, T & Schmidt, D 2006. Die Greifvögel Europas, Nordafrikas und Vorderasiens. Stuttgart.
- Weenink, R, van Duivendijk, N & Ebels, E B 2011. Spaanse Keizerarend over Loozerheide in mei 2007. *Dutch Birding* 33: 94-102.
- Wichmann, G 2011. The situation of the Imperial Eagle *Aquila heliaca* in Austria. *Acta Zool Bulg Suppl* 3: 37-40.

Toy Janssen, Germenzeel 707, 5403 XD Uden, Nederland (toy.janssen@gmail.com)
Maartje Bakker, Germenzeel 707, 5403 XD Uden, Nederland (circulation@dutchbirding.nl)
Willem-Jan Fontijn, Breeuwer 17, 9611 LL Sappemeer, Nederland (wjfontijn@ziggo.nl)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Nederland (ebels@wxs.nl)

Status of Cory's Shearwater in the western Mediterranean

Robert L Flood & Ricard Gutiérrez

Generally, Cory's Shearwater *Calonectris borealis* (hereafter *borealis*) breeds in the north-eastern Atlantic Ocean and Scopoli's Shearwater *C diomedea* (hereafter *diomedea*) in the Mediterranean Sea (BirdLife International 2018). Both species spend the non-breeding period primarily in the Atlantic, though *borealis* enters the southwest Indian Ocean (Ristow et al 2000, González-Solís et al 2007, Dias et al 2011, Reyes-González et al 2017). Recent evidence presented below shows that the breeding divide between *borealis* and *diomedea* lies in the western Mediterranean rather than at the Strait of Gibraltar, and that *borealis* regularly forages in small numbers off the Iberian Mediterranean coast. This paper presents and discusses the evidence, touches on hybridisation and introgression, and summarises criteria for at-sea and in-hand separation of *borealis* from *diomedea*. The aim is to improve current and future understanding of the status of *borealis* in the western Mediterranean.

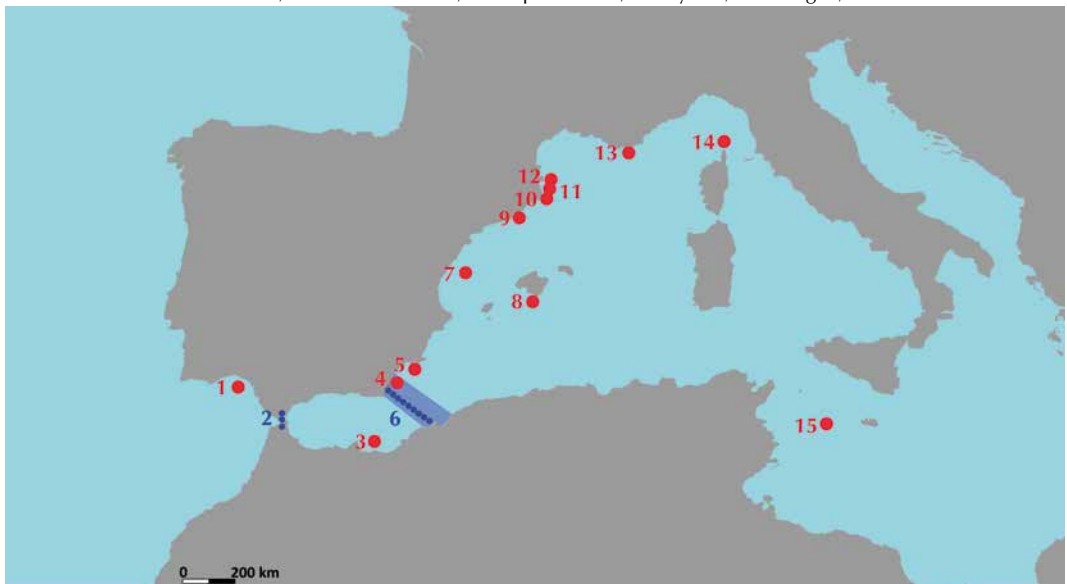
Breeding *borealis* in the western Mediterranean

The main breeding colonies of *borealis* are in the north-eastern Atlantic Ocean, ie, in the Azores, Berlengas, Canary Islands, Desertas, Madeira and Selvagens (BirdLife International 2018). It recently bred in Galicia in north-western Spain (Munilla et al 2016).

Two breeding sites were recently discovered in the western Mediterranean. First, a colony of c 10 breeding pairs was found on Isla de Terreros off the Almería coast, Spain (Gómez-Díaz et al 2009, Reyes-González et al 2017; figure 1). A genetic analysis of five individuals showed no evidence of hybridisation and a morphological study of 31 individuals supported their 'Atlantic identity' (Gómez-Díaz et al 2006). Also, a *Calonectris* species has been mentioned as breeding on nearby Isla Negra at 1 km distance from Isla de Terreros (Carboneras & Lorenzo 2004).

Second, in the Chafarinas islands, Spain, close to the Moroccan Mediterranean coast, 20-30

FIGURE 1 Main locations in text: 1 Gulf of Cádiz, 2 Strait of Gibraltar, 3 Chafarinas islands, 4 Isla de Terreros and Isla Negra, 5 Palomas island, 6 Almería-Oran Oceanographic Front, 7 Islas Columbretes, 8 Cabrera, 9 Barcelona, 10 Cap de Sant Sebastià, 11 Badia de Roses, 12 Cap de Creus, 13 Hyères, 14 Giraglia, 15 Linosa



breeding pairs of *borealis* were found in a colony of 800-1000 pairs of *diomedea* (Reyes-González et al 2017). A pullus ringed on Selvagem Grande, Selvagens, in the north-eastern Atlantic on 6 October 1979 was found incubating on Congreso Island, Chafarinas, on 14 June 2005 (27 years old!) (by Isabel Afán and José Manuel Igual; Molina et al 2005). Biometrics of this individual and several more birds from the island corresponded with *borealis*. The proportion of *borealis* breeding in the Chafarinas colony increased from 6% in 2000 to 23% in 2010 with c 14% mixed pairs (Genovart et al 2013).

Breeding divide between *borealis* and *diomedea*

The Almería-Oran Oceanographic Front (hereafter AOOFF) between Almería, Spain, and Oran, Algeria, is a salinity and heat driven current between two distinct water masses/habitats: **1** the north-eastern Atlantic Ocean, and **2** the oceanographic Mediterranean Sea (an evaporative semi-enclosed sea with relatively high salinity and heat) (Tintore et al 1988, Beckers et al 1997, L'Helguen et al 2002). Terreros and the Chafarinas, where *borealis* breed, lie on the margins and to the west of AOOFF, respectively. The main colonies of *diomedea* are well to the east of AOOFF, though Palomas island, at only c 60 km north-east of Terreros, so just to the east of AOOFF, has 37-88 pairs of *diomedea* (Reyes-González et al 2017). Quite exceptionally, however, several pairs of *diomedea* have been breeding at Arcachon basin, Gironde, along the Biscay coast of south-western France (Mays et al 2006, Robb et al 2008). As evidence of the biogeographic importance of this AOOFF boundary and Atlantic-Mediterranean distributions, Gómez-Díaz et al (2006, 2009) cite genetic studies on several species of crustaceans and molluscs from both sides of AOOFF and demonstrate that this oceanic transition is an effective barrier to gene flow (Quesada et al 1995, Pannaciuilli et al 1997). Accordingly, they identify AOOFF as a divide between the breeding ranges of *borealis* and *diomedea*, thereby challenging the more conventional idea (eg, Borsa et al 1997, Bérubé et al 1998, Cagnon et al 2004) that the Strait of Gibraltar is the barrier (figure 1).

Records of *borealis* east of AOOFF

Notwithstanding the above evidence, there is a growing number of well-documented records of *borealis* to the east of AOOFF, either in or near *diomedea* breeding colonies, or at sea away from colonies.

Records in or near *diomedea* breeding colonies

Records of *borealis* in colonies of *diomedea* have been confirmed by a recovery of a *borealis* ringed as a pullus in one of the north-eastern Atlantic breeding colonies, or by genetic analyses, or by sound. Bretagnolle & Lequette (1990) and Robb et al (2008) showed that, in colonies, the two species can be separated by sound.

Spain

ISLAS COLUMBRETES, COMUNIDAD VALENCIANA The following four birds ringed as pullus on Selvagem Grande were recorded on Islas Columbretes, Valencia, in 1992-99. In 1992, a pair of *borealis* successfully raised a chick, but in 1993 the male disappeared and incubation failed. The female was present in 1994 as a non-breeder but was not found in subsequent years. In 1999, a female *diomedea* monitored as a breeder since 1993, though widowed in 1998, was in a burrow with a 7-year-old male *borealis*. The mixed pair did not breed in 1999, but successfully raised a chick in 2000. The female *diomedea* bred with a male *diomedea* in 2001. A *borealis* was captured in 1999, but its sex and reproductive status were not recorded (Sánchez & Martínez 1997, Martínez-Abraín et al 2002). In addition, in 2018 two *borealis* were found in mixed pairs with *diomedea*, while the colony size was 69 pairs that year (Servicio de Vida Silvestre 2018).

CABRERA, BALEARIC ISLANDS On 23 May 2008, a male *borealis* was vocalising in a breeding colony of 94 pairs of *diomedea* (Miguel McMinn in litt).

France

HYÈRES The identification of 'a few' *borealis* breeding in a *diomedea* colony in Hyères was confirmed by genetic analyses (Gómez-Díaz et al 2009).

GIRAGLIA, CORSICA A number of *borealis* have been recorded in a *diomedea* colony of 31-40 pairs on Giraglia, Corsica (Thibault & Bretagnolle 1997, Cadiou et al 2004).

Italy

LINOSA, SICILY On 16 May 1987, an 8-year-old female *borealis* ringed on Selvagem Grande as a pullus on 4 October 1978 was found in a *diomedea* colony on Linosa, Sicily (Lo Valvo & Massa 1988). The female *borealis* subsequently formed a mixed breeding pair with a male *diomedea* for two consecutive years (Corso 2005). On 11 August 2009, an adult male *borealis* ringed on Selvagem Grande as a pullus was found in a



193 Cory's Shearwater / Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis*, Xàbia, Alicante, Spain, 7 May 2018 (Victor Paris). Short whitish tongue basally on underside of p9 and at very base of p10 fits category 2/3 being presumed *borealis* (see main text). This individual has intermediate robustness fairly typical of *borealis* phenotype. **194** Cory's Shearwater / Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis*, Badia de Roses, Catalunya, Spain, 12 May 2007 (Àlex Ollé). Classic *borealis* phenotype with under primaries all dark (category 1), relatively heavy density of dark markings in lesser and median underwing-coverts, and fairly robust bill. **195** Cory's Shearwater / Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis*, Cap de Creus, Catalunya, Spain, 28 May 2016 (Guillem Sagner). Comments same as in caption of plate 194. **196** Cory's Shearwater / Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis*, Canó de Palamós, Catalunya, Spain, 23 May 2018 (Ricard Gutiérrez). Comments same as in caption of plate 194, although overall somewhat more robust, suggesting male.

diomedea colony on Linosa, Sicily, with no report of breeding (Janni & Fracasso 2015). However, there is no evidence that hybrids were reared on Linosa.

Records away from *diomedea* breeding colonies

Spain

XÀBIA, ALICANTE, COMUNIDAD VALENCIANA One was photographed by Victor Paris at Xàbia, Alicante, on 7 May 2018 (plate 193).

CATALUNYA We know of five confirmed records and a number of *diomedea/borealis* documented

with photographs: **1** Alt Empordà, off Badia de Roses, Girona, on 12 May 2007 (Àlex Ollé) (plate 194); **2** off Barcelona in July 2007 (José Manuel Arcos, in Gil-Velasco in press); **3** Alt Empordà, off Cap de Creus, Girona, on 28 May 2016 (Guillem Sagner) (plate 195); **4** three individuals off Barcelona on 30 May 2016 (José Manuel Arcos, in Gil-Velasco in press); **5** Baix Empordà, La Fonera, Canó de Palamós, off Cap de Sant Sebastià, Llafranc, Baix Empordà, Girona, on 23 May 2018 (RG et al) (plate 196); and **6** a number of unidentified *diomedea/borealis* photographed off Barcelona, Ebro delta, and Palamós are discussed in Gil-Velasco (in press).

TABLE 1 Measurements (mm) to assist in identification and ageing Cory's Shearwater *Calonectris borealis* and Scopoli's Shearwater *C diomedea* (Pyle 2008). Wing = length of wing in its natural curved position (not flattened); tail = distance between longest rectrix and point of insertion of two central rectrices; culmen = distance between tip of forehead feathering at base of bill and bill-tip, along ridge of culmen; bill depth = taken at distal end of forehead feathers; tarsus = distance from notch at end of lateral condyle of tibiotarsus, on back side of leg, to last tarsal scute on front of leg, at base of foot.

taxon	wing	tail	culmen	bill depth	tarsus
<i>borealis</i> (♂)	333-367	123-144	52-62	14.5-16.7	53-61
<i>borealis</i> (♀)	328-361	121-141	49-58	13.0-15.2	50-58
<i>diomedea</i> (♂)	323-355	120-135	48-54	12.0-14.6	49-57
<i>diomedea</i> (♀)	319-350	117-132	45-51	11.2-13.8	46-54

The occurrence of *borealis* in the western Mediterranean reflects findings of genetic studies. Isolation of Mediterranean populations occurred after Atlantic populations were established, probably after the last glacial period c 10 000 years ago (Rabouam et al 2000). Genetic studies from a number of Mediterranean and north-eastern Atlantic colonies revealed that the majority of individuals derived from their own basin (ie, Atlantic/Mediterranean), while short-range dispersal between colonies was not uncommon, and that there was occasional long-distance dispersal between basins, mainly from the Atlantic to the Mediterranean (Gómez-Díaz et al 2009, Genovart et al 2013). Results agree with capture-recapture data mentioned above (Gómez-Díaz et al 2009).

Origin of *borealis* foraging off the Iberian Mediterranean coast

The origin of *borealis* foraging off the Iberian Mediterranean coast is yet to be determined. Records off Catalunya were near or over submarine canyons where nutrient-rich upwellings support a thriving food chain including top marine predators such as cetaceans and seabirds. *Calonectris* shearwaters have well-developed olfactory glands sensitive to dimethyl sulphide released when zooplankton graze on phytoplankton (Dell'Araccia et al 2014). Their strong sense of smell increases the chance of finding such food-rich areas. Data logger studies show that petrels repeatedly return to a single food-rich location while breeding (eg, Madeiros 2012).

Records of *borealis* off the Catalunya and Valencia regions occurred mainly in May (one in July) which coincides with the *Calonectris* incubation period (Sánchez & Martínez 1997). Studies of *borealis* from the Canary Islands revealed that non-incubating partners foraged at 1584±725 km with a duration of 7.11±2.86 days (Navarro & González-Solís 2007); *diomedea* from Zembra, Tunisia, foraged at 51.7-1919 km with a duration of 0.7-8 days in 2013 season, while they foraged between

6.5 and 1883.9 km with a duration of 0.7 to 8 days in 2012 season (Gremillet et al 2014). This means that, for example, Alicante and Girona are well within the range of *borealis* colonies on Terreros and the Chafarinas. However, GPS loggers deployed on adult *borealis* from Terreros (three birds, 20 trips, 7426 waypoints) and the Chafarinas (one bird, two trips, 1332 waypoints) showed them foraging to the west of AOO, with some from Terreros reaching the Gulf of Cádiz (Reyes-González et al 2017). Interestingly, a few tracked *diomedea* breeding on Palomas island only c 60 km north-east of Terreros foraged in the opposite direction to the south-west and north-east.

Therefore, *borealis* recorded off the Iberian Mediterranean coast could be breeders from east of AOO, although of course we cannot exclude non-breeding birds. Reyes-González et al (2017) showed that *diomedea* from the Balearic Islands exploit waters off Catalunya and Valencia throughout the breeding season, intensively during chick-rearing. Any *borealis* breeding in the Balearic Islands are likely to follow suit. The single record in May of a male *borealis* on Cabrera could be one of several *borealis* there. Foraging *borealis* from Hyères, France, may also be involved, or perhaps individuals from locations yet to be discovered. All studies to date involve adult breeders and the publications cited do not mention the presence of pre-breeding immature birds.

At-sea and in-hand identification criteria

Borealis and *diomedea* are among the most challenging of species pairs to separate. It is likely that *borealis* has been overlooked among *diomedea* in the western Mediterranean and in *diomedea* colonies. At-sea separation of *borealis* and *diomedea* has been widely debated and is summarised below (eg, Granadeiro 1993, Gutiérrez 1998, Camp-huysen & van der Meer 2001, Howell & Patteson 2008, Robb et al 2008, Fisher & Flood 2010, Gil-Velasco in press). Essential biometric data for in-hand identification is given in table 1 (see also



197 Scopoli's Shearwater / Scopoli's Pijlstormvogel *Calonectris diomedea*, Canó de Palamós, Catalunya, Spain, 23 May 2018 (Ricard Gutiérrez). Fairly typical *diomedea* phenotype, with white tongues on all primaries (category 5), and fairly clean underwing-coverts, although with intermediate robustness. **198** Scopoli's Shearwater / Scopoli's Pijlstormvogel *Calonectris diomedea*, Canó de Palamós, Catalunya, Spain, 23 May 2018 (Ricard Gutiérrez). As bird in plate 197 but with even cleaner underwing-coverts.

Randi et al 1989, Granadeiro 1993, Gómez-Díaz et al 2006, Pyle 2008).

Plumage

The single most though not totally reliable characteristic, based on current understanding, is the pattern on the underside of the outer primaries, ie, the extent of white/whitish basal tongues running up the inner webs (Gutiérrez 1998, 2005, Howell & Patteson 2008). This can be estimated with good views or from reasonable quality photographs. In the clearest guidance to date, Howell & Patteson (2008) divide the under primary variation into five categories: **1** all dark = *borealis*; **2** short whitish tongue p10 = presumed *borealis*; **3** whitish tongue p9 = presumed *borealis*; **4** whitish to white tongues on two or three under primaries among p8-10 = *diomedea/borealis*; and **5** distinct white tongues on three or more primaries including p10 = presumed *diomedea* (cf plate 193-198). We are currently reviewing this feature by analysing many 100s of *borealis* and *diomedea* museum skins, birds in hand at colonies, and photographs of birds around colonies.

Further differences in the underwing pattern lend support to identification. Most often *diomedea* has a large dark mark in the outermost greater primary covert; *borealis* has a large dark mark in the outermost two greater primary coverts (Robb et al 2008), though some *borealis* are like typical *diomedea* and vice versa (museum specimens pers obs). *Diomedea* has variable though typically lightly marked fairly clean-looking white primary and secondary lesser and median coverts; *borealis*

on average has variable although somewhat denser markings in these coverts, but reverse cases occur.

There are further subtle differences in plumage as *diomedea* has a paler head and mantle, less grey throat, and paler and not so uniformly patterned upperwing. However, these characteristics are rarely helpful given variable effects of feather age and light on the contrast and colours (eg Campbell et al 2013).

Size and structure

Both *borealis* and *diomedea* show a size/robustness cline from west to east. Western birds typically are amongst the largest, with the deepest and longest bills (Randi et al 1989, Gómez-Díaz et al 2006). It follows that *borealis* on average is a larger and more robust bird than *diomedea*. Shearwaters exhibit sexual dimorphism with males on average larger and most robust, and age-related differences with juveniles on average smaller and least robust. Hence, on average adult male *borealis* is the largest and most robust, and juvenile female *diomedea* the smallest and least robust, while intermediates of the two species overlap. Estimating size and robustness at sea will result in a safe identification only in fairly extreme cases (Granadeiro 1993).

In summary, identification of some *borealis* and *diomedea* at sea or in hand is possible when considering: **1** under primary patterns; **2** minimal/maximal examples of size/robustness (ideally precise measurements in the hand); and **3** a combination of 1 or 2 above and other supporting features.

Inevitably, some birds cannot be identified, even with good views and photographs. This may be due to variation within *borealis* and *diomedea*, though may also be the result of hybridisation and introgression. For example, in a sample of 159 *borealis/diomedea* Gómez-Díaz et al (2009) found one bird that was genetically *borealis* breeding in the Mediterranean showing a *diomedea* phenotype, and one bird genetically *diomedea* breeding in the Atlantic showing a *borealis* phenotype. Hybridisation and potential for introgression pose a knotty problem for at-sea separation of *borealis* and *diomedea*, in particular in the western Mediterranean where hybridisation is known to occur. Further research is underway. For now, positive identification is best limited to 'classic' cases described above.

Acknowledgements

We are grateful to Ashley Fisher and Emma Guinart for sharing experiences and opinions during seawatches. Thanks to José Ignacio Dies, Miguel McMinin, Àlex Ollé, Víctor París and Guillem Saguer for photographs and providing information about the occurrence of *borealis* in the Balearic Islands, Catalunya and Valencia. Many thanks to Marcel Gil-Velasco for providing access to his as yet unpublished manuscript.

Samenvatting

STATUS VAN KUHLS PIJLSTORMVOGEL IN WESTELIJK MIDDELLANDSE ZEEGEBIED Dit artikel bespreekt de status van Kuhls Pijlstormvogel *Calonectris borealis* in het westelijke Middellandse Zeegebied. Nieuwe gegevens tonen dat de scheiding tussen het broedareaal van Kuhls en de nauw verwante Scopoli's Pijlstormvogel *C diomedea* in het westelijke deel van de Middellandse Zee ligt en niet in de Straat van Gibraltar. Kleine aantallen Kuhls foerageren regelmatig langs de Spaanse oostkust en er zijn enkele gevallen van gemengde broedparen van Kuhls en Scopoli's in het westelijke Middellandse Zeegebied. Dit artikel presenteert en bespreekt deze nieuwe gegevens, gaat kort in op hybridisatie en genetische introgressie en vat de criteria samen voor de herkenning van Kuhls en Scopoli's, zowel in de hand als op zee.

References

Beckers, J M, Brasseur, P & Nihoul, J C J 1997. Circulation of the western Mediterranean: from global to regional scales. *Deep-Sea Res II* 44: 531-549.

Bérubé, M, Aguilar, A, Dendanto, D, Larsen, F, Notarbartolo Di Sciara, G, Sears, R, Sigurjónsson, J, Urban-R, J & Palsbøll, P J 1998. Population genetic structure of North Atlantic, Mediterranean Sea and Sea of Cortez Fin Whales, *Balaenoptera physalus* (Linnaeus 1758): analysis of mitochondrial and nuclear loci. *Mol Ecol* 7: 585-599.

BirdLife International 2018. IUCN Red List for birds. Website: www.birdlife.org. [Accessed 18 December 2018.]

Borsa, P, Naciri, M, Bahris, L, Garcia De Leon, F J, Kotoulas, G & Bonhomme, F 1997. Intraspecific zoogeography of the Mediterranean: population genetic analysis of sixteen Atlanto-Mediterranean species (fishes and invertebrates). *Vie Milieu* 47: 295-305.

Bretagnolle, V & Lequette, B 1990. Structural variation in the call of the Cory's Shearwater (*Calonectris diomedea*, Aves, Procellariidae). *Ethology* 85: 313-323.

Cadiou, B, Pons, J M & Yésou, P (editors) 2004. Oiseaux marins nicheurs de France métropolitaine (1960-2000). Mèze.

Cagnon, C, Lauga, B, Hémerly, G & Mouchès, C 2004. Phylogeographic differentiation of storm petrels (*Hydrobates pelagicus*) based on cytochrome *b* mitochondrial DNA variation. *Mar Biol* 145: 1257-1264.

Campbell, O, Flood, R L, Al Dhaheri, K & Talbot, G 2013. The first confirmed records of Cory's Shearwater *Calonectris (diomedea) borealis* for the United Arab Emirates and Oman, in 2011. *Sandgrouse* 35: 126-131.

Camphuysen, C J & van der Meer, J 2001. Pelagic distribution, moult and (sub-)specific status of Cory's Shearwaters *Calonectris [d.] diomedea/borealis* wintering off southern Africa. *Mar Ornithol* 29: 89-96.

Carboneras, C & Lorenzo, J A 2004. *Pardela Cenicienta Calonectris diomedea*. In: Martí, M & del Moral, J C, Atlas de las aves reproductoras de España, Madrid, pp. 84-85.

Corso, A 2005. Avifauna di Sicilia. Palermo.

Dell'Ariccia, G, Celerier, A, Gabriol, M, Palmas, P, Massa, B & Bonadonna, F 2014. Olfactory foraging in temperate waters: sensitivity to dimethyl sulphide of shearwaters in the Atlantic Ocean and Mediterranean Sea. *J Exp Biol* 217: 1701-1709.

Dias, M P, Granadeiro, J P, Phillips, R A, Alonso, H & Catry, P 2011. Breaking the routine: individual Cory's shearwaters shift winter destinations between hemispheres and across ocean basins. *Proc Biol Sci B* 278: 1786-1793.

Fisher, E A & Flood, R L 2010. Scopoli's Shearwater: new to Britain. *Br Birds* 103: 712-717.

Genovart, M, Thibault, J-C, Igual, J M, Bauzá-Ribot, M d M, Rabouan, C & Bretagnolle, V 2013. Population structure and dispersal patterns within and between Atlantic and Mediterranean populations of a large-range pelagic seabird. *PLoS ONE* 8 (8): e70711.

Gil-Velasco, M in press. Nous reptes en identificació: les baldrigues cenidores a Catalunya. *Butlletí del CAC* 2.

Gómez-Díaz, E, González-Solís, J, Peinado, M A & Page, R D M 2006. Phylogeography of the *Calonectris* shearwaters using molecular and morphometric data. *Mol Phylogenet Evol* 41: 322-332.

Gómez-Díaz, E, González-Solís, J & Peinado, M A 2009. Population structure in a highly pelagic seabird, the Cory's Shearwater *Calonectris diomedea*: an examination of genetics, morphology and ecology. *Mar Ecol Prog Ser* 382: 197-209.

González-Solís, J, Croxall, J P, Oro, D & Ruiz, X 2007. Trans-equatorial migration and mixing in the wintering areas of a pelagic seabird. *Front Ecol Environ* 5: 297-301.

- Granadeiro, J P 1993. Variation in measurements of Cory's Shearwater between populations and sexing by discriminant analysis. *Ringing & Migration* 14: 103-112.
- Gremillet, D, Peron, C, Pons, J B, Ouni, R, Authier, M, Thevenet, M & Fort, J 2014. Irreplaceable area extends marine conservation hotspot off Tunisia: insights from GPS-tracking Scopoli's Shearwaters from the largest seabird colony in the Mediterranean. *Mar Biol* 161: 2669-2680.
- Gutiérrez, R 1998. Flight identification of Cory's and Scopoli's Shearwaters. *Dutch Birding* 20: 216-225.
- Gutiérrez, R 2005. Identification of shearwaters at sea. Workshop EBN/Italia 'Presenza alata sull baccino Mediterraneo: specie comuni é rarità'. II International Po Delta Birdwatching Fair 2005. Comacchio, Italy. Website: <https://tinyurl.com/y2llg3ms>.
- Howell, S N G & Pattenon, B 2008. Variation in Cory's and Scopoli's Shearwaters. *Alula* 14: 12-16.
- Janni, O & Fracasso, G 2015. Commissione Ornitologica Italiana (COI) – Report 26. *Avocetta* 39: 37-57.
- L'Helguen, S, Le Corre, P, Madec, C & Morin, P 2002. New and regenerated production in the Almeria-Oran front area, eastern Alboran Sea. *Deep-Sea Res I* 49: 83-99.
- Lo Valvo, M & Massa, B 1988. Considerations on a specimen of Cory's Shearwater ringed at Selvagem Grande and recovered in the Central Mediterranean. *Bocagiana* 124: 1-5.
- Madeiros, J 2012. Cahow recovery program: breeding season report for 2011-2012. Bermuda.
- Martínez-Abraín, A, Sánchez, A & Oro, D 2002. Atlantic Cory's Shearwaters breeding in a colony of Mediterranean Cory's Shearwaters. *Waterbirds* 25: 221-224.
- Mays, G, Durant, J M & Gomez, G 2006. Première nidification du Puffin cendré *Calonectris diomedea* sur la façade atlantique française. *Ornithos* 13: 316-319.
- Molina, B, Lorenzo, A & López-Jurado, C 2005. Pardela Cenicienta *Calonectris diomedea*. *Noticiario Ornitológico*. *Ardeola* 52: 423-424.
- Munilla, I, Genovart, M, Paiva, V H & Velando, A 2016. Colony foundation in an oceanic seabird. *PLoS ONE* 11 (2): e0147222.
- Navarro, J & González-Solís, J 2007. Experimental increase of flying costs in a pelagic seabird: effects on foraging strategies, nutritional state and chick condition. *Oecologia* 151: 150-160.
- Pannacciulli, F G, Bishop, J D D & Hawkins, S J 1997. Genetic structure of populations of two species of *Chthamalus* (Crustacea: Cirripedia) in the north-east Atlantic and Mediterranean. *Mar Biol* 128: 73-82.
- Pyle, P 2008. Identification guide to North American birds. Part 2: Anatidae to Alcidae. Point Reyes.
- Quesada, H, Zapata, C & Alvarez, G 1995. A multilocus allozyme discontinuity in the mussel *Mytilus galloprovincialis*: the interaction of ecological and life-history factors. *Mar Ecol Prog Ser* 116: 99-115.
- Rabouam, C, Bretagnolle, V, Bigot, Y & Periquet, G 2000. Genetic relationships of Cory's Shearwater: parentage, mating assortment, and geographic differentiation revealed by DNA fingerprinting. *Auk* 117: 651-662.
- Randi, E, Spina, F & Massa, B 1989. Generic variability in Cory's Shearwater *Calonectris diomedea*. *Auk* 106: 411-417.
- Reyes-González, J M, Zajková, Z, Morera-Pujol, V, De Felipe, F, Militão, T, Dell'Araccia, G, Ramos, R, Igual, J M, Arcos, J M & González-Solís, J 2017. Migración y ecología espacial de las poblaciones españolas de pardela cenicienta. Monografía nº 3 del programa Migra. Madrid.
- Ristow, D, Berthold, P, Hashmi, D & Querner, U 2000. Satellite tracking of Cory's Shearwater migration. *Condor* 102: 696-699.
- Robb, M, Mullarney, K & The Sound Approach 2008. Petrels night and day: a Sound Approach guide. Poole.
- Sánchez, A & Martínez, A 1997. La pardela cenicienta (*Calonectris diomedea*) en las islas Columbretes. *Biología y Conservación*. Castelló de la Plana.
- Servicio de Vida Silvestre 2018. Seguimiento de la Población de Pardela Cenicienta en la Reserva Natural de las Islas Columbretes. Año 2018. Generalitat Valenciana. Unpublished report.
- Thibault, J C & Bretagnolle, V 1997. A Mediterranean breeding colony of Cory's Shearwater *Calonectris diomedea* in which individuals show behavioural and biometric characters of the Atlantic subspecies. *Ibis* 140: 523-528.
- Tintore, J, La Violette, P E, Blade, I & Cruzado, A 1988. A study of an intense density front in the eastern Alboran Sea: the Almeria-Oran front. *J Phys Oceanogr* 18: 1384-1397.

Robert L Flood, Fitzpatrick Institute of African Ornithology, University of Cape Town, South Africa, c/o 14 Ennor Close, Old Town, St Mary's, Scilly TR21 0NL, England (live2seabird@gmail.com)
Ricard Gutiérrez, Servei de Fauna i Flora, Generalitat de Catalunya, Provença 204, 08036 Barcelona, Catalunya, Spain (rgutierrez@gencat.cat)

Seasonal pattern of plumage colour in Yellow-legged Gulls at Bay of Biscay, Spain

Juan Arizaga, Alfredo Herrero & Asier Aldalur

Large birds often pass through different plumage phases until they reach the mature, adult-like plumage. The identification of such plumages is crucial, because it allows us to determine the age correctly (Svensson 1992, Baker 1993, Jenni & Winkler 1994, Martínez et al 2002), and this is fundamental when we want to model how a parameter (eg, survival, dispersal distance, diet, etc) varies according to the bird's age (eg, Hake et al 2003, Oro et al 2013, Cresswell 2014). Plumage details also play an important role for the identification of many species, such as most gulls (eg, Olsen & Larsson 2004).

Yellow-legged Gull *Larus michahellis* is one of the most abundant large white-headed gulls in south-western Europe (mainly Iberia, southern Mediterranean France and the western Mediterranean islands), north-western Africa and the Macaronesian region (Olsen & Larsson 2004). Two decades ago, the species colonized the English Channel and some other areas in central western Europe (Yésou 1991, Neubauer et al 2010).

Two subspecies are recognized. Nominate *L m michahellis* occurs in southern and western Black Sea coasts, Mediterranean, Iberia, western France, and is partially migratory; it winters in part in the Bay of Biscay. *L m atlantis*, of which the distribution range is under revision, is a resident, considered to occur from the Azores to all of Macaronesia or an even wider area including north-western Africa. A third population, breeding along the Atlantic region of Iberia, probably up to south-western Iberia (but with its distribution range also under revision), is also sedentary and has sometimes been recognized as a third subspecies '*L m lusitanius*' (eg, Olsen & Larsson 2004) but is normally included in *L m michahellis* (Dickinson & Remsen Jr 2013, Gill & Donsker 2019). These two (or three) subspecies show differences in body size, structure and plumage colour pattern (Mínguez & Ganuza 1995, Bosch 1996, Olsen & Larsson 2004, Arizaga et al 2008, Aguirre et al 2009), voice (Teyssèdre 1984), timing of breeding (Arizaga et al 2012, Baaloudj et al 2014) and mi-

gratory behaviour (Munilla 1997, Arizaga et al 2010, Galarza et al 2012).

As other related species, Yellow-legged Gull shows four age-groups, reaching adult-like plumage when aged four, after a complete moult in the fourth year of life (Olsen & Larsson 2004). Until then, immatures go through different plumage phases where the brown, juvenile coloration is progressively replaced by a higher amount of grey feathers in the wings, mantle and scapulars and white on the head, underparts and tail (Olsen & Larsson 2004).

Yellow-legged Gull undergoes an annual complete moult before the winter, except in first-year birds, which conduct a partial moult involving head, body and some wing-coverts (and a variable number of lesser, median and inner greater coverts, with high variation between individuals and populations). The post-juvenile moult lasts from July to even February (Jonsson 1998, Schweizer 2003), usually up to October (Olsen & Larsson 2004). Whiter coloration of birds in their first year of life in the head and underparts is due to wear/bleaching. The replacement of body feathers or wing-coverts in late winter or spring can be regarded as a small partial moult before summer or as first steps of a complete moult (Howell & Dunn 2007). Complete moults last from April to November, although the start and end dates again vary rather substantially between individuals and populations (Olsen & Larsson 2004). For the particular case of the '*lusitanius*' Yellow-legged Gull population(s), the moult and transition between different plumage types have never been described in detail, as far as we know.

The aim of this paper is to describe in detail the seasonal sequence of the different plumages acquired by a resident '*lusitanius*' Yellow-legged Gull population at the Bay of Biscay in northern Spain.

Material and methods

Study area and data collection

Yellow-legged Gull chicks were ringed in four

Seasonal pattern of plumage colour in Yellow-legged Gulls at Bay of Biscay, Spain

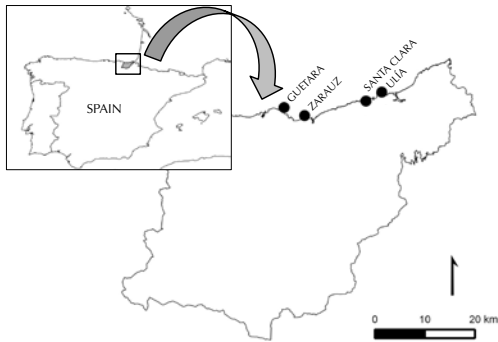


FIGURE 1 Location of sampling colonies of Yellow-legged Gull *Larus michahellis* in Gipuzkoa, Spain

TABLE 2 Number of Yellow-legged Gull *Larus michahellis* chicks ringed in four colonies in Gipuzkoa, Spain, in 2005-15

Year	Ulía	Santa Clara	Zarauz	Gueteria
2005	17	23	13	0
2006	148	69	0	30
2007	212	85	12	10
2008	228	55	8	38
2009	289	50	0	20
2010	232	42	0	59
2011	200	37	0	32
2012	178	87	0	65
2013	68	54	0	50
2014	151	59	0	51
2015	147	35	0	50
Total	1870	596	33	405

colonies in Gipuzkoa, northern Spain (figure 1). Ringing was carried out in late June, from 2005 to 2015. The number of chicks ringed per year ranged from 53 in 2005 to 359 in 2009. Overall, 2904 chicks were ringed (table 2). The chicks were ringed with both a metallic and a PVC colour-ring with an alphanumeric code, the latter allowing us to identify the bird at distance.

Once these individuals leave the colonies, they are seen everywhere along the coast or inland, in harbours, along rivers, at intertidal flats and dumps, mostly within a radius of 50 km from their natal colonies (Arizaga et al 2010). Our dataset consists of sightings of these ringed gulls, reported by birders or by us, compiled from 2006 to May 2016. Plumage was analysed by the authors, both

in the field and, more frequently, based on photographs. For each bird, we annotated the date and the type of plumage, using the guide-code described in table 1. Examples of the plumages can be seen in figure 2. The decision to use this code was due to the relative subjectivity to assign the 'classic' first-, second- or third-winter or summer plumages normally considered in identification guides (eg, Olsen & Larsson 2004). We were especially interested in quantifying the amount (percentage) of grey in the dorsal and wing feathers, a variable that we wanted to record independently of the exact age of the bird. We also used this code since we found that in some ringed birds of known age, a mismatch occurred between known age and the age based on plumage characters (if

TABLE 1 Criteria used to determine different plumage types in Yellow-legged Gull *Larus michahellis*

Plumage description	Plumage type (as used in this paper)	Equivalent (Olsen & Larsson 2004)
Juvenile	1	juvenile
At least one first-winter feather in mantle and/or scapulars	2	first-winter/first-summer
Mantle/scapulars with <50% of adult-like grey feathers; no grey feathers in wing-coverts	3	first-summer/second-winter
Mantle/scapulars with <50% of adult-like grey feathers; some grey feathers in wing-coverts	4	second-winter
Mantle/scapulars with ≥50% of adult-like grey feathers; <50% grey feathers in wing-coverts	5	second-winter/second-summer
Mantle/scapulars grey; >50% grey feathers in wing-coverts	6	third-winter
Adult-like plumage, besides some immature feathers in wing-coverts and/or tail	7	third-winter/third-summer
Adult breeding and non-breeding; wing-coverts grey; all body- and tail-feathers white; bill and legs yellow; in non-breeding period, head with some brownish feathers	8	adult

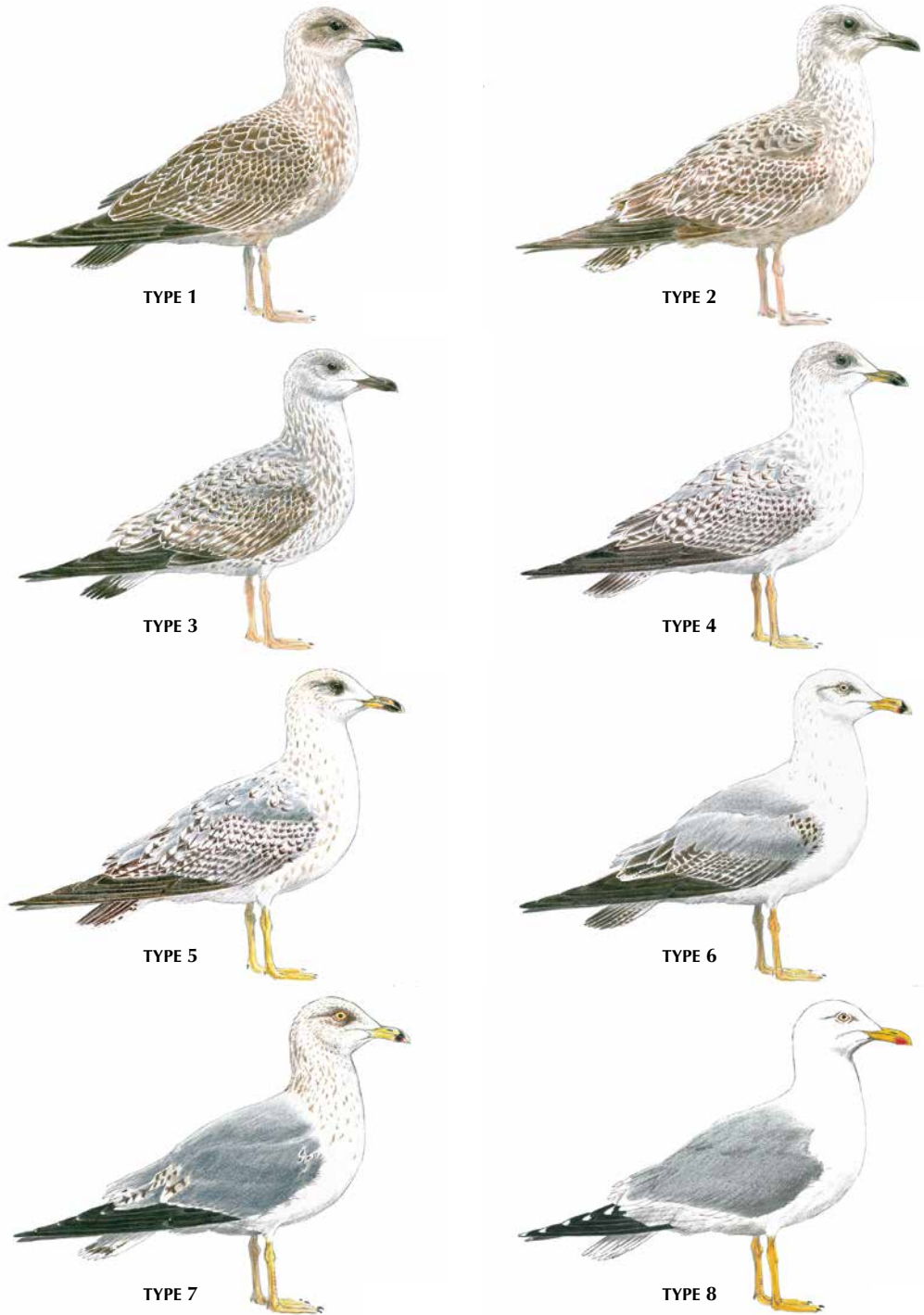


FIGURE 2 Plumage types of Yellow-legged Gull *Larus michahellis* identified in this paper (Gorka Gorospe)



FIGURE 3 Frequency distribution of number of occasions (months) in which each individual of Yellow-legged Gull *Larus michahellis* was used for analyses

using the ‘classic’ criteria). Each bird was then also assigned to an approximate age, with July of the hatching year being the first time unit (month) in the study. In most cases, birds were aged when they were on the ground and, less frequently, in flight. This entails that primary coverts often remained unseen resulting in some gulls with signs of immaturity in these feathers being classified as category 8 (when they were actually category 7; table 1). We may thus have underestimated the proportion of birds in category 7.

Data analyses

Each individual was considered only once per time unit (month) in order to remove pseudo-replications. To test for the sequential replacement of the different plumage types, we used a Generalized Linear Mixed Model with the type of plumage as an object variable, date (month) as a factor, and individual as a random factor. We used a linear-link function with Gaussian errors distribution. Statistical analyses were conducted with R (R Development Core Team 2014).

Results

Overall, 725 records relating to 416 individuals were analysed. The number of analysed months in which plumage of individuals was classified varied between one (c 61.0% of all individuals) to 16 (one individual; 0.5%) (figure 3). Sample sizes of plumage categories differed between 8 (type 4) and 156 (type 8), with a mean of 68 individuals.

Once controlled for the (potential) effect of each individual bird, plumage types succeeded sequentially practically without statistical overlap between them ($F=324.28$, $P<0.001$; figure 4). The juvenile plumage was only present during a period of c four months from fledging, until October



FIGURE 4 Seasonal replacement (boxes: IQR; whiskers: minimum and maximum values; dots: outliers) of distinct plumage patterns (type 1-8 from table 1; type 1 corresponds with juvenile plumage, type 8 with adult plumage) observed in a Yellow-legged Gull *Larus michahellis* population at Bay of Biscay, northern Spain. The sampling period was cut in month 136; months 61-136 correspond to category 8. Below: same boxplot with category 8 removed. According to our model, the beta-parameters estimates (\pm SE; referenced to type 1 plumage; $\beta=0$) were: type 2 = $+3.92 \pm 2.10$ ($P<0.001$); type 3 = $+12.80 \pm 2.52$ ($P<0.001$); type 4 = $+14.78 \pm 4.23$ ($P<0.001$); type 5 = $+19.45 \pm 2.42$ ($P<0.001$); type 6 = $+30.12 \pm 2.74$ ($P<0.001$); type 7 = $+36.08 \pm 2.74$ ($P<0.001$); and type 8 = $+63.56 \pm 2.28$ ($P<0.001$).

of the first calendar-year. Type 2 plumage, however, was present for a period of 18 months, up to January of the third calendar-year. Type 3 plumage was present also during a long period (21 months), from February of the second calendar-year to October of the third calendar-year. In contrast, type 4 plumage was present for only a very short time period, constrained to five months during the last part of the second calendar-year up to February of the third calendar-year. Type 5 and 6 plumages appeared during a period of 19 months: type 5 from October of the second calendar-year up to April of the fourth calendar-year and type 6 from March of the third calendar-year up to September of the fourth calendar-year. Type 7 plumage was present during a period of 24

Seasonal pattern of plumage colour in Yellow-legged Gulls at Bay of Biscay, Spain



FIGURE 5 Seasonal replacement of distinct plumage patterns (type 1-8 from table 1; type 1 corresponds with juvenile plumage, type 8 with adult plumage) in a Yellow-legged Gull *Larus michahellis* population at Bay of Biscay, northern Spain; data pooled into two-month periods owing to sample size constraints.

months, from July of the third calendar-year to June of the fifth calendar-year. Finally, type 8 seemed to appear for the first time as early as at the age of 26 months (August of the third calendar-year), although it was generally not observed up to July-August of the fifth calendar-year (figure 5).

Discussion

This is the first study aiming to describe in detail the seasonal plumage sequence within a *lusitanicus* population. We used a sample of 423 colour-ringed individuals (seen at 788 different occasions/months), ie, birds of known age, and the sample size per each category of plumage was acceptable. Therefore, we consider that the sample used in this work was representative for the population and that the results are, in consequence, solid.

The first seven immature plumages appeared during the first five years of life, with adult plumage being observed generally not before mid-summer of the fifth calendar-year. Overall, such a time schedule fits with previous publications, although we detected some remarkable variations in relation to what has been published for the species (Cramp & Simmons 1983, Olsen & Larsson 2004).

It is interesting to note that for the breeding period in the fifth year of life still a remarkable percentage (c 20%) of the birds had a subadult plumage (classified as type 7), which in some birds was found to appear as early as the summer of the third year of life but in others remained up to the summer of the fifth year of life. This result contrasts with literature assuming that adult plumages would be fully acquired by the fourth year of life (Olsen & Larsson 2004). The long-term persistence of signs of immaturity fits with a slow life



199 Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Zaluaga, Pyrénées-Atlantiques, France, 2 January 2018 (Asier Aldalur). Bird 2R2G during its fourth year of life (ie, third-winter), ringed as nestling on 27 June 2015. **200** Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Ondarroa, País Vasco, Spain, 20 November 2017 (Asier Aldalur). Second-winter with no grey feathers in mantle and wing-coverts. These kinds of bird would be assigned to type 2 plumage. Note, however, that whole plumage is new due to complete moult during summer of its second year of life.





201 Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, Ondarroa, País Vasco, Spain, 10 November 2017 (*Asier Aldalur*). Typical second-winter, with some grey feathers in mantle and wing-coverts (type 3 plumage). Bird 8V1G was ringed as nestling on 1 July 2016. **202** Yellow-legged Gull / Geelpootmeeuw *Larus michahellis*, San Sebastián, País Vasco, Spain, 7 February 2016 (*Juan Arizaga*). Typical first-winter, assigned to plumage type 2, with juvenile feathers in wing-coverts. Bird 8L2G was ringed as nestling on 25 June 2015.



history strategy (found in birds with delayed sexual maturity), characterized by high adult survival rates, a relatively low reproductive investment and high competition during the breeding period (either for sites and/or feeding sources) (Newton 1998, 2013). Exact causes underlying the persistence of these 'subadult' birds during their fifth year of life remain unknown to us, as it also remains unknown why a number of birds showed adult-like plumage already in their third winter, so this is something for future research.

Overall, the proportion of birds with adult-like plumages remained low (c 10%) up to June of the fourth calendar-year. However, adult-like plumages were still found during the third calendar-year (plate 199). We cannot exclude the possibility that part of these results could be due to a misclassification of the age of these birds, since small signs of immaturity might have gone unnoticed, especially in those birds which could not be photographed in flight. To be cautious, we recommend to consider this result as preliminary, as more work must be done in order to have incontestable proof of fully adult-like plumages in birds in their third winter (before their complete moult during the summer of their fourth year of life). In the near future it would also be interesting to test for possible differences between the pattern observed in the '*lusitanicus*' population and other Yellow-legged Gull subspecies (nominat *L m michahellis* and *L m atlantis*), and the drivers explaining such possible patterns.

For immature plumages, it is noteworthy that type 2 plumages were detected up to January of the third calendar-year, which means that a quick look at some birds could result in a misclassification as 'first-winter' when indeed they are in their second winter (plate 200). Note, however, that these birds with no grey in the mantle and wing-coverts (type 2 plumage) have undergone a complete moult, hence feathers like their wing-coverts have a coloration (plate 201) different from that found in birds in their first winter, which retain juvenile feathers in the wing-coverts (plate 202).

Acknowledgements

This research was funded by the Basque Government and the Gipuzkoa Administration. We are grateful to the people who provided us with photographs of ringed birds to increase our sample size, as well as to Peter Adriaens, who reviewed the work and helped us to improve an earlier version.

Samenvatting

SEIZOENSVARIATIE IN KLEUR VAN VERENKLEDEN VAN GEELPOOTMEEUWEN LANGS GOLF VAN BISKAJE, SPANJE De seizoensvariatie in kleur van verenkleed van een residente populatie van Geelpootmeeuw *Larus michahellis* '*lusitanicus*' langs de Golf van Biskaje, Spanje, wordt in dit artikel nauwkeurig beschreven. De leeftijden van individuele vogels werden bepaald met behulp van kleurringen en er werden acht verenkleedcategorïen onderscheiden, waarvan de eerste zeven onvolwassen kleden in de eerste vijf levensjaren voorkwamen. In het algemeen werd het adulte kleed vanaf halverwege de zomer in het vijfde kalenderjaar vastgesteld. De resultaten kwamen overeen met die van eerdere publicaties maar we vonden een aantal opvallende afwijkingen. Het was vooral opmerkelijk dat c 20% van de vogels in hun vijfde jaar nog een subadult verenkleed droegen, terwijl andere exemplaren al in de zomer van hun derde jaar een adult verenkleed leken te hebben.

References

- Aguirre, J I, Arana, P & Antonio, M T 2009. Testing effectiveness of discriminant functions to sex different populations of Mediterranean Yellow-legged Gulls *Larus michahellis michahellis*. *Ardeola* 56: 281-286.
- Arizaga, J, Aldalur, A, Herrero, A & Galicia, D 2008. Sex differentiation of Yellow-legged Gull (*Larus michahellis lusitanicus*): the use of biometrics, bill morphometrics and wing tip coloration. *Waterbirds* 31: 211-219.
- Arizaga, J, Herrero, A, Galarza, A, Hidalgo, J, Aldalur, A, Cuadrado, J F & Ocio, G 2010. First-year movements of Yellow-legged Gull (*Larus michahellis lusitanicus*) from the southeastern Bay of Biscay. *Waterbirds* 33: 444-450.
- Arizaga, J, Aldalur, A, Cuadrado, J F, Díez, E, Goikoetxea, J, Herrero, A, Jauregi, J I, Laso, M & Sánchez, J M 2012. Parámetros reproductores de la gaviota patiamarilla *Larus michahellis lusitanicus* Naumann, 1840 en Gipuzkoa. *Munibe* 60: 167-174.
- Baaloudj, A, Samraoui, F, Alfathan, A H & Samraoui, B 2014. Phenology, nest-site selection and breeding success of a North African colony of the yellow-legged gull, *Larus michahellis*. *Afr Zool* 49: 213-221.
- Baker, K 1993. Identification guide to European non-passerines. Thetford.
- Bosch, M 1996. Sexual size dimorphism and determination of sex in Yellow-legged Gulls. *J Field Ornithol* 67: 534-541.
- Cramp, S & Simmons, K E L (editors) 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Cresswell, W 2014. Migratory connectivity of Palaearctic-African migratory birds and their responses to environmental change: the serial residency hypothesis. *Ibis* 156: 493-510.
- Dickinson, E C & Remsen Jr, J V (editors) 2013. The Howard and Moore complete checklist of the birds of the world. Fourth edition, vol 1: Non-passerines. Eastbourne.
- Galarza, A, Herrero, A, Domínguez, J M, Aldalur, A & Arizaga, J 2012. Movements of Mediterranean Yellow-

Seasonal pattern of plumage colour in Yellow-legged Gulls at Bay of Biscay, Spain

- legged Gulls *Larus michahellis* to the Bay of Biscay. Ringing & Migration 27: 26-31.
- Gill, F & Donsker, D (editors) 2019. IOC world bird list (version 9.1). Website: www.worldbirdnames.org.
- Hake, M, Kjellén, N & Alerstam, T 2003. Age-dependent migration strategy in Honey Buzzards *Pernis apivorus* tracked by satellite. Oikos 103: 385-396.
- Howell, S N G & Dunn, J 2007. Peterson reference guide to the gulls of the Americas. Boston.
- Jenni, L & Winkler, R 1994. Moults and ageing of European passerines. London.
- Jonsson, L 1998. Yellow-legged Gulls and yellow-legged Herring Gulls in the Baltic. Alauda 3: 74-100.
- Martínez, JA, Zuberogoitia, I & Alonso, R 2002. Rapaces nocturnas. Guía para la determinación de la edad y sexo en las estrigiformes ibéricas. Madrid.
- Mínguez, E & Ganuza, J 1995. Biometrías de la gaviota patiamarilla (*Larus cachinnans*) nidificante en Gipuzkoa. Chioglossa 1: 31-34.
- Munilla, I 1997. Desplazamientos de la Gaviota Patiamarilla (*Larus cachinnans*) en poblaciones del norte de la Península Ibérica. Ardeola 44: 19-26.
- Neubauer, G, Faber, M & Zagalska-Neubauer, M 2010. Yellow-legged Gull in Poland: status and separation from yellow-legged Herring Gull and hybrids. Dutch Birding 32: 163-170.
- Newton, I 1998. Population limitation in birds. London.
- Newton, I 2013. Bird populations. London.
- Olsen, K M & Larsson, H 2004. Gulls of Europe, Asia and North America. Second edition. London.
- Oro, D, Hernández, N, Jover, L & Genovart, M 2013. From recruitment to senescence: food shapes the age-dependent pattern of breeding performance in a long-lived bird. Ecology 95: 446-457.
- R Development Core Team 2014. R: a language and environment for statistical computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna. Website: www.R-project.org.
- Schweizer, M 2003. Die postjuvenilemauser der Mittelmeermöwe *Larus michahellis*. Limicola 17: 169-187.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- Teysnière, A 1984. Comparaison acoustique de *Larus argentatus argentatus*, *L. fuscus graellsii*, *L. cachinnans* (?) *michahellis* et du goéland argenté à pattes jaunes cantabrique. Behaviour 88: 13-33.
- Yésou, P 1991. The sympatric breeding of *Larus fuscus*, *L. cachinnans* and *L. argentatus* in western France. Ibis 133: 256-263.

Juan Arizaga, Department of Ornithology, Aranzadi Sciences Society, Zorroagagaina 11, E20014 Donostia-San Sebastián, Spain (jarizaga@aranzadi.eus)

Asier Aldalur, Department of Ornithology, Aranzadi Sciences Society, Zorroagagaina 11, E20014 Donostia-San Sebastián, Spain

Alfredo Herrero, Department of Ornithology, Aranzadi Sciences Society, Zorroagagaina 11, E20014 Donostia-San Sebastián, Spain

Sulphur-bellied Warbler on Christiansø, Denmark, in May-June 2016

Sebastian Klein & Enno B Ebels

Christiansø in the Baltic Sea is one of the best sites for rare birds in Denmark. Extreme rarities such as Egyptian Nightjar *Caprimulgus aegyptius*, Swainson's Thrush *Catharus ustulatus*, Rufous-tailed Robin *Larvivora sibilans*, Siberian Rubythroat *Calliope calliope* and Siberian Accentor *Prunella montanella* have all been recorded on this small island in the last 35 years. On 30 May 2016, however, an even rarer bird was found here!

I (Sebastian Klein) arrived by boat on Christiansø at 11:00 for my annual 'I-need-to-find-rare-birds-or-I-will-surely-die-vacation'. It was quite a hot day with a steamy mist around the island. Already after a few hours I managed to locate a singing Blyth's Reed Warbler *Acrocephalus dumetorum* at the south end close to 'Slottet'. It was quite a good find and I immediately called Peter Lyngs who was also on the island. Shortly thereafter, I noticed a small bird calling with a peculiar *djep* – somewhat similar to a single call of a distant Bearded Reedling *Panurus biarmicus* or the soft call of a Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi*. I turned to find a small *Phylloscopus* warbler in a small bush. The yellow supercilium and pale legs led me to believe it was just a Willow Warbler *P trochilus* and I quickly turned my attention to the singing Blyth's Reed. PL soon appeared and the *Phylloscopus* called again. This time it flew past us into a nearby tree. 'That's a weird call for a Willow Warbler' I said. 'A Willow Warbler surely can't call like that!', PL replied. We now noticed that the yellow supercilium seemed profoundly longer than in Willow and was especially bright in front of the eye. The bird kept calling and left us utterly confused.

Both of us are familiar with pretty much all Western Palearctic species of *Phylloscopus* – but this bird did not match any of them! After a couple of minutes, it started singing. The song sounded a bit like that of Lesser Whitethroat *Sylvia curruca* or perhaps European Greenfinch *Chloris chloris*, which only added to our confusion... Lars Christiansen, Hans Ole Mathiessen and Anders Myrtue joined us but were equally baffled by the bird's identification. Arctic Warbler *P borealis* and Radde's Warbler were discussed but easily ruled out. It did not take us long to realize that the bird might actually be something very, very rare. Too

confident with our own birding skills – or perhaps because of lack of ambition – we had neglected to bring literature on the rarer Asian *Phylloscopus* species. We tried to get some photographs and recordings of call and song. I got some decent shots of its head and sent them to other birders. Most of them had no idea what it was but were all eager to help distributing the images to other birders. Meanwhile, I desperately started checking Xeno-canto (www.xeno-canto.org) for pretty much every rare Asian warbler I could possibly think of. Tickell's Leaf *P affinis*, Yellow-streaked *P armandii*, Tytler's Leaf *P tyleri* and Pale-legged Leaf Warbler *P tenellipes* were all checked but obviously wrong – and while struggling to remember the English names for all the different *Phylloscopus* species, decent help finally arrived.

My old friend Henrik Haaning Nielsen had seen my photographs and suggested the bird could be a Sulphur-bellied Warbler *P griseolus*. I remembered having seen that species in India and that it actually shows a supercilium like our bird. A quick check of the call and song on Xeno-canto proved to be a perfect match! It was indeed a Sulphur-bellied and, although I kept thinking 'It can't be – it's too bloody impossible!', there were no doubts about it. Luckily, the bird was quite confiding and kept singing frequently for the rest of the day. In the end, we even got some good photographs and decent recordings of the song. The bird was nothing less than a Western Palearctic first – and thus by far the rarest bird ever recorded in Denmark! It remained until 3 June and was seen by at least 150 visiting twitchers from seven or more countries.

Description

The description is based on field notes by SK, photographs by Eric Groth-Andersen, SK, Christian Leth, PL, Sune Riis Sørensen and Thomas Varto Nielsen (cf Dutch Birding 38: 323, plate 498, 2016) and sound-recordings by SK and SRS ([www.xeno-canto.org/319537, 346548, 346554-57](http://www.xeno-canto.org/319537,346548,346554-57)).

SIZE & SHAPE Like Willow Warbler. Wing rather short; primary projection c 1/3 of length of longest tertial. Bill relatively long and fine tipped.



203-204 Sulphur-bellied Warbler / Steenboszanger *Phylloscopus griseolus*, Christiansø, Bornholm, Denmark, 3 June 2016 (Thomas Varto Nielsen)





205-206 Sulphur-bellied Warbler / Steenboszanger *Phylloscopus griseolus*, Christiansø, Bornholm, Denmark, 31 May 2016 (*Christian Leth*)



Sulphur-bellied Warbler on Christiansø, Denmark, in May-June 2016



FIGURE 1 Sulphur-bellied Warbler / Steenboszanger *Phylloscopus griseolus*, Christiansø, Bornholm, Denmark, 30 May 2016 (Sebastian Klein; XC346556). Sonagram of song.



FIGURE 2 Sulphur-bellied Warbler / Steenboszanger *Phylloscopus griseolus*, Christiansø, Bornholm, Denmark, 1 June 2016 (Sebastian Klein; XC346557). Sonagram of song.

HEAD Brownish-grey with very distinct and long yellow supercilium (supercilia just meeting above bill), most vividly coloured in front of eye and becoming slightly duller whitish-yellow behind eye. Ear-coverts paler than rest of head. Thin greyish loreal stripe. Chin and throat pale yellowish.

UPPERPARTS Brownish-grey without any greenish tinge.
UNDERPARTS Uniform dirty greyish-yellow, reaching from upper breast to undertail-coverts.

WING Brownish grey. No trace of pale wing-bar.

TAIL Uppertail dark.

BARE PARTS Leg pale brownish-pink. Eye dark. Bill mainly orange with narrow dark colouring along centre of upper mandible, reaching tip.

SOUND Call soft *djep*. Song rather monotonous *dzee-dzee-dzee-dzee* (four to six repeated elements at same frequency), somewhat reminiscent of Lesser Whitethroat (but higher in frequency) or perhaps European Greenfinch.

BEHAVIOUR Mostly foraging and singing in bushes but also foraging on stones and rocky surfaces.

Identification

The yellow supercilium (most vivid in front of the eye), yellowish underparts (extending onto the undertail-coverts), absence of wing-bars, brownish-grey upperparts without a green tinge, pale brownish legs and long and fine-tipped bill, in combination with the soft *djep* call and song with repeated *dzee* elements, rule out all other *Phylloscopus* species but Sulphur-bellied Warbler, including the rather similarly looking Tickell's Leaf Warbler and Buff-throated Warbler *P. subaffinis*. The vocalizations are described by Clement (2018) as: 'Song from top of tree or other high vantage point, a very short (c 1 sec) high-pitched, trill of several notes on same pitch, beginning with high thin whistle, *tseep-tyi-tyi-tyi-tyi-tyi* or *tsi-tsi-tsi-tsi-tsi*. Call a variably soft or harsh *chip*, *quip* or *quit*, similar to note of Eurasian Tree Sparrow *Passer montanus*; also a sharp *tack*'. These descriptions fit well with the recordings of the Christiansø bird (cf figure 1-2; www.xeno-canto.org).

Sulphur-bellied Warbler differs from Tickell's Leaf Warbler by the ground-loving habits, more

stocky shape, duller or darker brown upperparts (lacking green tones), greyish-white flight-feather edges, darker ear-coverts, and buff breast-side, flank and undertail-coverts. Dusky Warbler *P. fus-catus* is excluded by the yellowish supercilium (buffish to white in Dusky) and colour of underparts (more smoky and less yellowish in Dusky). Smoky Warbler *P. fulgiventor* has paler upperparts, is much browner below and has a more brownish-white supercilium. The bright yellow supercilium, uniform dirty yellowish underparts, relatively short wings and absence of a wing-bar rule out Arctic Warbler, whereas the fine-tipped bill, uniform coloration of the yellow supercilium and absence of buff-coloured undertail-coverts rule out Radde's Warbler. Of the 'Greenish Warbler *P. trochiloides* complex', Green Warbler *P. nitidus* shows the most yellow on the underparts and on the supercilium but is much greener on the upperparts and has a distinctive white-yellow wing-bar, which should be visible even in a worn bird. Most chiffchaff species would show more greenish upperparts and a whiter supercilium, and have quite different vocalizations. The greyer or browner chiffchaff taxa (eg, Siberian Chiffchaff *P. tristis* and Caucasian Mountain Chiffchaff *P. lorenzii*) do not show any yellow on the head and underparts (cf Alström & Olsson 1994, Baker 1997, Ayé et al 2012, Clement 2018).

The song does not match that of any other *Phylloscopus* species, except perhaps Dusky Warbler. In addition, one should be cautious for 'mixed singers' with an aberrant song, eg, a hybrid Common Chiffchaff *P. collybita* x Willow Warbler, which can also be excluded on plumage (eg, this hybrid would show more greenish upperparts) or a mixed singer Iberian Chiffchaff *P. ibericus* x Common Chiffchaff or Siberian x Common Chiffchaff.

Foraging on rocky surfaces as observed in the Christiansø bird is typical for this species and this behaviour is reflected in the Dutch name Steenboszanger ('Stone Leaf Warbler').

Distribution and vagrancy

Sulphur-bellied Warbler was not the most expected new bird for the Western Palearctic – and certainly not for Denmark. The species is a medium-distance migrant with breeding grounds in (from south-west to north-east) Afghanistan, Turkmenistan, Uzbekistan, Kazakhstan, Pakistan, northern India, Nepal, China, extreme southern Russia and Mongolia and it mainly winters in central India (Baker 1997, Ayé et al 2012, Clement 2018). Spring migration in northern India is in the second half of March but most move in April and early May. In northern Punjab, passage is from late March to mid-April and, further east, it is generally a scarce passage migrant through Nepal in April. The first individuals arrive in the breeding areas in the Tien Shan in Kazakhstan in mid-April and in the Altai in the last week of April but northern breeders are still on passage throughout May (Clement 2018).

The Christiansø record has been accepted by the Danish rarities committee (Olsen et al 2017) and is the first known extralimital record of this species. There are only a handful of records in Europe of other (presumed) medium-distance migrant species from Central Asia which can rival the unexpected character of this vagrant Sulphur-bellied Warbler, such as Plain Leaf Warbler *P neglectus* (Sweden, October 1991), Pied Bushchat *Saxicola caprata* (Finland, October 2010 and May 2017), Kurdish Wheatear *Oenanthe xanthopyrna* (France, May 2015), a small number of Grey-necked Buntings *Emberiza buchanani* in north-western Europe and Cinereous Bunting *E cinerea* (eg, Denmark, May 2005; Sweden, May 2019 (Cinereous Bunting); cf Fenech & Ebels 2018). In addition, the Mongolian Finch *Bucanetes mongolicus* of unknown origin trapped on Malta in November 2013 and kept in captivity into 2014 (Fenech & Ebels 2018) may also have been a genuine Central Asian vagrant.

Samenvatting

STEENBOSZANGER OP CHRISTIANSØ, DENEMARKE, IN MEI-JUNI 2016 Van 30 mei tot 3 juni 2016 verbleef een zingende Steenboszanger *Phylloscopus griseolus* op Christiansø, Denemarken, in de Baltische Zee. De determinatie was gebaseerd op de roep (zacht *djep*), de zang (vier tot zes keer herhaald tamelijk monotoon *dzie-dzie-dzie-dzie...*) en het uiterlijk (gele wenkbrauwstreep (meest opvallend voor het oog), gelige onderdelen (doorlopend tot op de onderstaartdekveren), afwezigheid van een vleugelstreep, bruingrijze bovendelen zonder groene tint, bleekbruine poten en lange en scherpe snavel. De waarneming is aanvaard door de Deense dwaalgastencommis­sie en betrof het eerste geval voor Denemarken, het eerste voor het West-Palearctische gebied (ook voor de 'grote WP') en het eerste geval van deze soort buiten de reguliere broed-, trek- en overwinteringsgebieden. Steenboszanger broedt in Centraal-Aziatische landen noordelijk tot net in Rusland en overwintert in grote delen van India. Met het voorkomen in Europa was niet eerder rekening gehouden en er zijn maar weinig voorbeelden van andere soorten met een vergelijkbaar broedgebied en trekgedrag in Centraal-Azië die als dwaalgast in Europa zijn vastgesteld.

References

- Alström, P & Olsson, U 1994. Identification of Tickell's and Buff-throated Warblers. *Dutch Birding* 16: 89-94.
- Ayé, R, Schweizer, M & Roth, T 2012. *Birds of Central Asia – Kazakhstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Kyrgyzstan, Tajikistan and Afghanistan*. London.
- Baker, K 1997. *Warblers of Europe, Asia and North Africa*. London.
- Clement, P 2018. Sulphur-bellied Warbler (*Phylloscopus griseolus*). In: del Hoyo, J, Elliott, A, Sargatal, J, Christie, D A & de Juana, E (editors), *Handbook of the birds of the world Alive*, Barcelona. Website: www.hbw.com/node/58873. [Accessed 20 February 2018.]
- Fenech, N & Ebels, E B 2018. Mongolian Finch trapped in Malta in November 2013. *Dutch Birding* 40: 38-40.
- Olsen, K, Christiansen, S S, Göller, O Z, Hansen, M B, Kauppinen, S, Neergaard, R S, Nielsen, H H, Nielsen, R D & Pedersen, K 2017. Sjøældne fugle i Danmark og Grønland i 2016. *Fugleåret 2016*: 119-148.

Sebastian Klein, Badensgade 19, 2300 Copenhagen, Denmark (Sebastian-Klein@hotmail.com)
Enno B Ebels, Joseph Haydnlaan 4, 3533 AE Utrecht, Netherlands (ebels@wxs.nl)

American Tree Sparrow at Torreberga, Sweden, in November 2016

Simon Fors

The autumn of 2016 will be remembered as one of the best in birding history with a massive influx of eastern rarities to western Europe. Undoubtedly, the most remarkable species of this period was Siberian Accentor *Prunella montanella*, with more than 200 individuals in Europe. The arrival of vagrants was already past its peak when I went out on 12 November 2016 to Torreberga, Staffanstorp, Skåne, Sweden. The goal was just to find some winter specialities like Pink-footed Goose *Anser brachyrhynchus* or Great Grey Shrike *Lanius excubitor*. It was a cold day and the first snow of the season had already fallen and covered the landscape.

Arriving at Torreberga, I went down the path of the old railway embankment leading south towards some ponds. Tits Paridae were foraging in the vegetation and a few Dunnocks *P modularis*

were noticed. A noisy Water Rail *Rallus aquaticus* was heard from one of the ponds and in the fields were 1000s of resting Barnacle *Branta leucopsis*, Greylag *A anser* and some Taiga Bean Geese *A fabalis*, as well as some Northern Lapwings *Vanellus vanellus*, European Golden Plovers *Pluvialis aprinaria* and Common Snipes *Gallinago gallinago*.

About an hour later I was heading back down the pathway. I calmly walked with my tripod on my shoulder when I suddenly flushed a small bird from the reeds. It landed in a nearby tree and I could watch the bird for a couple of seconds. When it flew off to a tree a little further away, I finally dared to put down my tripod and snapped some photographs. Although I got pretty good views of the bird, I could not identify it to any species. My mind was set on leaving the area thinking I could check the photographs later at home.

207 American Tree Sparrow / Toendragors *Spizelloides arborea*, Torreberga, Staffanstorp, Skåne, Sweden, 13 November 2016 (Joel Hallingfors)



208 American Tree Sparrow / Toendragors *Spizelloides arborea*, Torreberga, Staffanstorp, Skåne, Sweden, 17 November 2016 (Gustav Montelius)





209-210 American Tree Sparrow / Toendragors *Spizelloides arborea*, Torreberga, Staffanstorp, Skåne, Sweden, 16 November 2016 (Ronny Malm)

However, just when I was about to leave, the bird started calling as it continued to forage in the trees. The call was a repeated, short, high pitched *tjick*. The sound superficially resembled that of Little *Emberiza pusilla* or Rustic Bunting *E rustica* and that was what really excited me. Standing on the path below the trees in which the bird was constantly moving around, it was impossible to get more decent photographs. So, I decided to leave the pathway and waited in the field for the bird to show again. Suddenly, it popped up and I was able to follow it for c one minute until it flew off to one of the ponds. Looking at the pictures that I obtained, it did not match any of the *Emberiza* species and as I still could not figure it out I sent a screenshot to my friend Oskar Nilsson. He immediately called to say that it had to be one of the American sparrows, most likely a new species for Sweden! Panic spread during our short conversation and, when I hung up the phone, adrenalin started pumping. I could barely speak when I called my girlfriend to tell her what just happened and her response was 'Just an American sparrow? Sounds more like you discovered a dead body!'. About half an hour later, ON, Petter Olsson and Karl-Erik Splittorff showed up and we were

able to relocate the bird perched in a tree nearby the ponds. At this time the bird was identified as an American Tree Sparrow *Spizelloides arborea*, the first for Sweden. In the next hours it was confirmed that it was also a first for the Western Palearctic. During the following week, the bird was observed daily but with increasing difficulty. Friday 18 November was the last day the bird was seen, leaving many twitchers disappointed on the following Saturday.

Description

The description is based on field impressions and photographs.

SIZE & STRUCTURE Small and long-tailed sparrow giving compact impression characterized by large head and no apparent neck.

HEAD Crown distinctly rufous with grey patches on centre. Throat and chin grey. Broad grey supercilium. Small rufous postocular eye-stripe and rather indistinct whitish eye-ring.

UPPERPARTS Mantle and back pale rusty-brown with dark streaks. Rump and uppertail-coverts greyish with dark streaks.

UNDERPARTS Uniformly pale grey-buffish with warmer rufous coloration on flank. Dark spot on centre of breast,

although not always obvious.

WING Primaries dark with white fringes. Median and greater coverts with white tip, forming two wing-bars (although less clear on median coverts). Tertiaries blackish, broadly edged rufous and whitish.

TAIL Black, outer tail-feather with white fringe on outer web. Tail-feathers appearing worn, looking less fresh than wing-feathers.

BARE PARTS Bill bicoloured, with blackish upper and yellowish lower mandible. Leg also bicoloured, with tarsus rusty/pale brown and foot noticeably darker, more blackish.

SOUND Repeated, short, high-pitched *tjick* given in flight and while foraging.

BEHAVIOUR Restless but confident and unafraid, passing me by only 2-3 m. Frequently pumping tail up and down while foraging, reminding similar movements by Common Chiffchaf *Phylloscopus collybita*.

Identification

Once it was realized that the bird was not one of the Western Palearctic *Emberiza* species, the identification as one of the American sparrows was straightforward. The long-tailed and compact impression, the pale rusty-brown upperparts with dark streaks, the uniformly pale grey-buffish underparts with a warmer coloration on the flanks, the dark spot at the center of the breast and the head pattern with distinct rufous crown with grey patches, a grey throat and chin and also a broad grey supercilium clinched the identification as American Tree Sparrow. The lack of a white supercilium and black eye stripe ruled out Chipping Sparrow *Spizella passerina*. Field Sparrow *S pusilla* has a pink bill and distinct white eye-ring. Swamp Sparrow *Melospiza georgiana* has no wing-bars nor a dark eye-stripe. Red Fox *Passerella iliaca*, Song *M melodia* and Lincoln's Sparrow *M lincolni* all have distinctly streaked underparts which American Tree lacks in all plumages (Byers et al 1995, Sibley 2000). After discussions with American ringers, the bird was aged as most likely a first calendar-year. The main argument for this was the presence of worn tail feathers. Byers et al (1995) also mention that not-moulted (juvenile) flank-feathers have small streaks which may indicate first calendar-year.

American Tree Sparrow has a western and an eastern subspecies. The western *S a ochracea* breeds from Alaska and northern Yukon throughout the north-western part of Canada to British Columbia. This subspecies should be somewhat larger and paler overall than the eastern *S a arborea*. It also shows a richer buff wash to the flanks. However, the differences are subtle making subspecies identification in the field very difficult, especially when it comes to birds in worn plumage

(Byers et al 1995, Sibley 2000). The bird at Torreberga could, therefore, possibly belong to either subspecies.

Distribution and vagrancy

American Tree Sparrow breeds in Alaska and throughout northern Canada. It is migratory usually spending the winter in southern Canada or the USA, where it can be found in gardens, regularly visiting birdfeeders (<https://tinyurl.com/yyxfy8mq>). *S a ochracea* usually migrates to the south-western parts of the USA. The distance from Alaska to Torreberga is c 6500 km. *S a arborea* breeds in the central parts of northern and eastern Canada to the Labrador Peninsula at 4500 km distance from Torreberga. The primary migration route of these eastern populations leads to the central parts of the northern USA (Baumgartner 1939). American Tree Sparrow is categorized as one of the late autumn and early spring migrants, with autumn migration usually from mid- or late October till late November (<https://tinyurl.com/yyxfy8mq>).

It is hard to get over the fact that the first record of American Tree Sparrow for the WP was in a field outside Staffanstorps, several kilometers from the coast, and not in the Azores, Britain, Iceland or Ireland. Nevertheless, it can be considered as a genuine vagrant since it is not a known species in the (legal) cage bird trade, while the bird was in its first year. Therefore, it has been accepted by the Swedish rarities committee to category A as the first for Sweden and, consequently, the first for the WP as well (Wirdheim & Corell 2017). Of course, it cannot be excluded that many American birds that make it to Europe have been ship assisted some part of the way and therefore not follow the expected natural routes. However, there are numerous examples of American landbirds that have been found further inland after arriving as this side of the Atlantic. Statistical analyses of future vagrants from the American continent predicted American Tree Sparrow to have a similar probability of reaching Europe as many other Nearctic passerines species found here in recent years (Robbins 1980, Haas 2012, 2017). Outside North America, the species has been recorded only in the Russian Far East on Chukotka (five records), on Wrangel (two) and on Kamchatka (one), mostly between May and July (Arkhipov & Ławicki 2016).

Acknowledgements

I would like to thank Aron Edman and Oskar Nilsson for their valuable advice for this paper and also Joel Hallingfors, Ronny Malm and Gustav Montelius for their photographs.

Samenvatting

TOENDRAGORS IN TORREBERGA, ZWEDEN, IN NOVEMBER 2016
Op 12 november 2016 werd een Toendragors *Spizelloides arborea* ontdekt in Torreberga, Staffanstorp, Skåne, Zweden. De vogel trok de aandacht door de roep, een herhaald, kort, hoog *tjik*, herinnerend aan de roep van Dwerggors *Emberiza pusilla* en Bosgors *E rustica*. Aan de hand van enkele snel gemaakte en doorgestuurde foto's werd duidelijk dat het een Amerikaanse gors moest zijn, en een half uur later kon de determinatie worden afge- maakt. De vogel werd de week erna dagelijks gezien, maar was steeds lastiger terug te vinden, en bleef tot en met 18 november. Het betreft het eerste geval voor Zweden en de WP.

References

Arkipov, V Y & Ławicki, Ł 2016. Nearctic passerines in

Russia. Dutch Birding 38: 201-214.
Baumgartner, A M 1939. Distribution of the American Tree Sparrow. Wilson Bull 51: 137-149.
Byers, C, Olsson, U & Curson, J 1995. Buntings and sparrows: a guide to the buntings and North American sparrows. Mountfield.
Haas, M 2012. Extremely rare birds in the Western Palearctic. Barcelona.
Haas, M 2017. Extremely rare birds in the Western Palearctic: update 2009-16. Dutch Birding 39: 145-182.
Robbins, C S 1980. Prediction of future Nearctic land-bird vagrants to Europe. Br Birds 73: 448-457.
Sibley, D 2000. The North American bird guide. New York.
Wirdheim, A & Corell, M (editors) 2017. Fågelrapport 2016. Vår Fågelvärld supplement 57.

Simon Fors, Smörbollsgatan 23, 247 56 Dalby, Sweden (simon.fors@outlook.com)

Bulwer's Petrels with whitish or pale underbody

Bulwer's Petrel *Bulweria bulwerii* is an all-dark petrel breeding on islands in the tropical and subtropical waters of the Atlantic, Indian and Pacific Oceans (Flood & Fisher 2013a). This note reports three cases of Bulwer's with a whitish or pale underbody.

Bird one was photographed just south of Madeira on 31 August 2015 at the very end of the breeding season of Bulwer's Petrel, that lasts between May to September there (Robb et al 2008, Howell & Zufelt in press) (plate 211). A paler appearance is evident on the lower breast, belly, sides of the body, and ventral region. Heavy wear on the lower breast and belly reveals some whitish feather shafts, while little more than bare feather shafts remain in the ventral region and the undertail-coverts. Tips to the tail-feathers are also heavily worn.

Bird two was photographed within the Cape Verde Islands on 5 October 2017, just after the end of the breeding season of Bulwer's Petrel that mainly lasts between January to September there (Howell & Zufelt in press) (plate 212). A paler appearance is evident on the lower throat, neck, breast, belly, and sides of the body. Lack of detail in the photograph prevents assessment of wear but commencement of post-breeding moult is evident, with inner primaries dropped and dark blotches in the pale underbody probably representing fresh feathers (eg, right-hand side of upper breast).

Bird three was photographed c 330 km south of Necker Island, Hawaii Islands, on 23 September

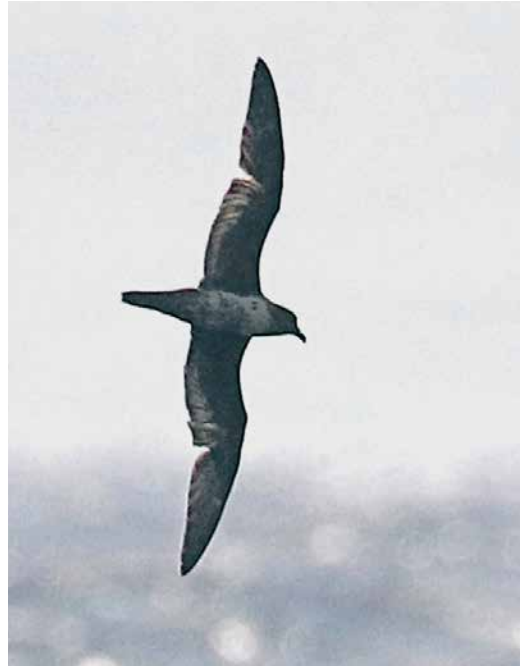
2017, just after the end of the breeding season of Bulwer's Petrel that lasts between May to September there (Howell & Zufelt in press) (plate 213). Whitish is evident on the lower breast and belly, although apparently not the sides of the body or the ventral region, forming a whitish patch in the central underbody. Photographs of bird three show less detail than photographs of bird one, although an indent to the contour of the underside, from the lower breast to the ventral region, resembles that on bird one and is evidence that the vanes to the feathers are largely worn off.

Three conceivable explanations for the appearance of birds one to three are undescribed taxon/taxa, variation/aberration, or some form of damage to feathers. It is possible that taxa remain to be discovered among populations of petrels in known breeding localities, as happened with the Macaronesian *Pterodroma* species (Robb et al 2008, Jesus et al 2009), or at completely new localities, as with the mysterious all-dark *Pseudobulweria* off New Ireland, Papua New Guinea (Shirihai 2008, Flood et al 2017). Variation/aberration has recently been discovered in the plumage aspect of familiar species including Cory's Shearwater *Calonectris borealis* (Bried et al 2005) and Cape Verde Petrel *P feae* (Gutiérrez & Gonzales-Solis 2009). However, the appearance of the three birds under consideration is best explained by heavy wear at the end of the breeding season.

Heavy wear to tips of feathers covering the underbody apparently occurs quite often, for example, in Great Tit *Parus major* and Eurasian Tree Sparrow *Passer montanus* revealing a black basal down layer that can be mistaken for melanism (cf



211 Bulwer's Petrel / Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii*, just south of Madeira, North Atlantic Ocean, 31 August 2015 (Tor Olsen)



212 Bulwer's Petrel / Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii*, within Cape Verde Islands, North Atlantic Ocean, 5 October 2017 (Arne Torkler)

van Wijk & Ebels 2012; Hein van Grouw in litt). During the breeding season, underbody feathers are subject to frequent friction as birds enter, leave and move around the nest. Inspection of museum skins of Bulwer's Petrel revealed that the dark feathers of the underbody have whitish basal down (plate 214). In extreme cases, the whitish down is revealed as the breeding season progresses and this is the case for our three Bulwer's.

Awareness of this phenomenon in Bulwer's Petrel might help to avert its misidentification. Numerous petrel taxa are dark with a white underbody (Howell & Zufelt in press). For example, light-morph Trindade Petrel *P arminjoniana* occurs in the North Atlantic, although it is rare in the north-east Atlantic (Flood & Fisher 2013b), and in 2018 a Tahiti Petrel *P rostrata* was documented by photographs in the Gulf Stream off North Carolina, USA (Peter Flood in litt). Bulwer's with a whitish/pale underside must be eliminated in a claim of extralimital records of such petrels.

Acknowledgements

I am grateful to John Gale and Hein van Grouw from Tring Natural History Museum and Peter

Ryan from FitzPatrick Institute of African Ornithology for their views on the plumage aspect of the three Bulwer's Petrels discussed here. Many thanks to Mark Adams at Tring Natural History Museum, and Henry McGhie, Rachel Petts and Kate Sherburn at Manchester Museum for arranging and supporting visits to the museums to inspect skins of Bulwer's. Many thanks to Michael Force, Tor Olsen and Arne Torkler who offered photographs for study and publication.

References

- Bried, J, Fraga, H, Calabuig-Miranda, P & Neves, V C 2005. First two cases of melanism in Cory's Shearwater *Calonectris diomedea*. Mar Ornithol 33: 19-22.
- Flood, B & Fisher, A 2013a. Multimedia identification guide to North Atlantic seabirds: Storm-petrels & Bulwer's Petrel. Penryn.
- Flood, B & Fisher, A 2013b. Multimedia identification guide to North Atlantic seabirds: *Pterodroma* petrels. Penryn.
- Flood, R L, Wilson, A C & Zufelt, K 2017. Observations of five little-known tubenoses from Melanesia in January 2017. Bull Br Ornithol Club 137: 226-236.
- Gutiérrez, R & Gonzales-Solis, J 2009. Aberrantly dark Fea's Petrel trapped in Cape Verde Islands in March



213 Bulwer's Petrel / Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii*, c 330 km south of Necker Island, Hawaii Islands, North Pacific Ocean, 23 September 2017 (*Michael Force*) **214** Bulwer's Petrel / Bulwers Stormvogel *Bulweria bulwerii*, adult female (collected on Montaña Clara, Canary Islands, 6 June 1913, by D A Bannerman), Manchester Museum, England, 27 September 2018 (*Robert L Flood*). Whitish basal down layer covers underbody.

2007. Dutch Birding 31: 32-34.
Howell, S N G & Zufelt, K in press. Oceanic birds of the world: a photo guide. Princeton.
Jesus, J, Menzes, D, Gomes, S, Oliveira, P, Nogales, M & Brehm, A 2009. Phylogenetic relationships of gadfly petrels *Pterodroma* spp. from the Northeastern Atlantic Ocean: molecular evidence for specific status of Bugio and Cape Verde petrels and implications for conservation. Bird Conserv Int 19: 199-214.

Robb, M, Mullarney, K & The Sound Approach 2008. Petrels night and day: a Sound Approach guide. Poole.
Shirihai, H 2008. Rediscovery of Beck's Petrel *Pseudobulweria becki*, and other observations of tubenoses from the Bismarck archipelago, Papua New Guinea. Bull Br Ornithol Club 128: 3-16.
van Wijk, R & Ebels, E B 2012. Afwijkend klee bij Ringmussen in Makkum in 2009/10. Dutch Birding 34: 241-243.

Robert L Flood, Fitzpatrick Institute of African Ornithology, University of Cape Town, South Africa, c/o 14 Ennor Close, Old Town, St Mary's, Scilly TR21 0NL, England (live2seabird@gmail.com)

DBA-nieuws

Wijziging in redactieraad In mei 2019 is Sander Bot teruggetreden als lid van de redactieraad van Dutch Birding. Gedurende negen jaar ondersteunde hij DB als redacteur en auteur van vele artikelen. Wij danken hem voor zijn bijdragen en wensen hem veel succes en plezier in zijn andere passie – zweefvliegen Syrphidae. REDACTIE

Change in editorial board In May 2019, Sander Bot has resigned as member of the editorial board of Dutch Birding. During nine years, he supported DB as editor and author of many articles. We thank him for his contributions and we wish him success and pleasure with his other passion – the hoverflies Syrphidae. EDITORS

WP reports

This review lists rare and interesting Western Palearctic birds reported mainly from **April to late May 2019**. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by a rarities committee. Observers are requested to submit their records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

GEESE TO DUCKS A flock of 35 **Lesser White-fronted Geese** *Anser erythropus* at Osowiec, Biebrza marshes, on 17 April was the largest for Poland since 1919. The largest ever flock for Estonia consisted of 109 on Hiiumaa island, Läänemaa, on 22 April. Both flocks were traced thanks to one satellite-tagged bird (male 'Mr Blue') trapped at Valdak marshes, Porsanger fjord, Norway, on 24 May 2018. This individual left Norway on 18 September 2018 and arrived in Greece only three days later in a flock of 111 at Evros delta and Kerkini lake, remaining until early March. Then, these birds flew to Hortobágyi national park, Hungary (114 here on 2-5 April), and via Poland and Estonia back to the breeding area in Norway where they arrived on 15 May (<https://tinyurl.com/yx8gcj5m>). Gürsoy-Ergen (Zool Middle East 65: 116-127, 2019) showed a large decline in the breeding population of **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* in Turkey from 200-250 pairs in 1996-2001 to 80-125 pairs after 2010. The wintering population of an estimated 8500-10 000 individuals showed local differences with, on one hand, a strong decrease in the south-west at Burdur lake from 10 927 birds in 1991 to none in 2016 and, on the other hand, a significant increase in the west at Manyas lake from 34 birds in 1995-96 to as many as 7064 in 2016. Between 11 and 19 January, a record 16 900 were counted along the Caspian Sea coast of Turkmenistan. If accepted, an immature male **Dresser's Eider** *Somateria mollissima dresseri* at Skerries, Dublin, from 19 April onwards will be the second for Ireland and the WP; the previous one was an adult male in Donegal in January-February 2010 and again in June 2011 (cf Dutch Birding 32: 136, plate 165, 2010). The long-staying males **American White-winged Scoter** *Melanitta deglandi deglandi* at Keflavík, Iceland, and at Musselburgh, Lothian, Scotland, remained into May. In Sweden, a male turned up at Svenska högarna, Uppland, on 30 April (where one was present in May-June 2017 and two in May 2018). Also in Sweden, **Asian White-winged Scoters** *M d stejnegeri* were found at Utlängan, Blekinge, on 17 April and at Hörnefors, Västerbotten, on 7 May (probably a returning individual from May 2018). Other adult males were seen in Trondheimsfjorden, Trøndelag, Norway, on 18-26 April and at Säppi, Luvia, Finland, on 22 April. Males **Black Scoter** *M americana* were reported from five sites in southern Sweden, including as many as eight at Utlängan between 20 April and 8 May. If accepted, a male offshore west of Sylt, Schleswig-Holstein, on 3 April will be the third for Germany. In Finland, a male was photographed in Uusikaupunki on 27 April.

A female **Bufflehead** *Bucephala albeola* reported on São Miguel, Azores, on 22 March may have been the same individual as the one on São Jorge from 26 December 2018 to at least 16 February.

GROUSE TO GREBES Numbers of the globally threatened **Western Hazel Grouse** *Tetrastes bonasia rhenanus* have fallen dramatically in recent decades. Not only did it disappear from Wallonia, Belgium, but it is now also considered possibly extinct in Luxembourg where no evidence of its presence in former core areas was found in a two-week intensive search in March-April 2018 (Regulus 33: 1-35, 2018). In Nordrhein-Westfalen, Germany, it has been in decline for a long time due to habitat loss as well, and there have been only 11 verified records since 2010 (Charadrius 54: 100-110, 2018). This endangered subspecies is characterized by, eg, more reddish-brown on upperparts, less clear dark mottling on underparts, shorter feathering on lower leg and much larger body size than in the nominate of Scandinavia but it is less different from south-eastern and central European populations; it is thought that reintroduction of captive-bred birds in suitable reserves is the single most promising strategy for Western Hazel's survival (Charadrius 54: 66-94, 2018). Annually, shooting syndicates release more than 20 million **Common Pheasants** *Phasianus colchicus* in England, exceeding the biomass of the total wild bird population (Br Birds 112: 247, 2019); the ecological impact of this habit is unknown (the release of pheasants for shooting is illegal in other European countries, eg, the Netherlands). A record number of 420 **Lesser Flamingos** *Phoeniconaias minor* were counted near Jizan, Saudi Arabia, on 14 December 2018 (Sandgrouse 41: 146, 2019). An adult returned to Kulu lake, Turkey, on 9 April. The fourth for Merzouga at Dayet Srij on 18 April was (already) the 17th for Morocco. In April-May, the long-staying **Pied-billed Grebes** *Podilymbus podiceps* were still present on São Miguel and São Jorge, Azores, and on Argyll and in Shetland, Scotland.

DOVES TO NIGHTJARS A **Common Wood Pigeon** *Columba palumbus* photographed on Sal on 29 March was the first for the Cape Verde Islands. An adult **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis orientalis* was seen on Île de Porquerolles, Var, France, on 24 April. In Sweden, a **Rufous Turtle Dove** *S o meena* stayed near Hudiksvall, Hälsingland, on 1-22 April. The fifth **Mourning Dove** *Zenaida macroura* for Britain was photographed on North Ronaldsay, Orkney, Scotland, on 29 April. The same individual turned up as the second for Sweden at Ottenby, Öland, on 21-23 May; the first was in 2001. The first breeding record of **Namaqua Dove** *Oena capensis* for Azerbaijan occurred near Cayli on 21 May 2018 (Sandgrouse 41: 128, 2019). In Cyprus, a male was seen at Karpas peninsula on 26 April and a female at Akrotiri marsh on 4 May. In Western Sahara, Morocco, two chicks of **Golden Nightjar** *Caprimulgus eximius* found at Cied



215 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, How, Tierp, Uppland, Sweden, 21 April 2019 (*Fredrik Anmark*) **216** Black-capped Petrel / Zwartkapstormvogel *Pterodroma hasitata*, between Fogo and Ilhéus do Rombo, Cape Verde Islands, 27 April 2019 (*Herculano Dinis*) **217** Tristan Albatross / Tristanalbatros *Diomedea dabbenena*, immature, off Judaberg, Finnøy, Rogaland, Norway, 2 May 2019 (*Knut Bjelland Brummenæs*) **218** Trindade Petrel / Arminjons Stormvogel *Pterodroma arminjoniana*, pale morph, c 3.5 km east off Raso, Cape Verde Islands, 18 April 2019 (*Guillermo Rodríguez*)



Chiaf on 18 March fledged by the second week of April, and an adult was photographed near Aousserd on 20 and 24 April. In northern Mauritania, several were seen near Ouadâne, El Beyyed and Agouidir in March-April.

SWIFTS TO LOONS A **Little Swift** *Apus affinis* on Linosa on 24 April was the fourth or fifth for Italy and, if accepted, one at Hemmendorf, Niedersachsen, on 18 May will be the third for Germany. The fifth **Great Spotted Cuckoo** *Clamator glandarius* for Romania was an adult at Gura Dobrogei on 8 April. An influx of at least 70 **Little Crakes** *Zapornia parva* was noted in France in March-April, including up to 10 together at La Garde, Var, on 31 March. In Israel, two **African Swamphens** *Porphyrio madagascariensis* were reported at Neve Zohar, southern Dead Sea shore, on 17 April. On 15 March, 800-1000 **Demoiselle Cranes** *Grus virgo* landed at Akrotiri lake, constituting one of the largest spring flocks ever for Cyprus. If accepted, a **Little Bustard** *Tetrax tetrax* reported near Szczurowa, Małopolska, on 29 April will be the third (fourth individual) for Poland since 1950. In Ireland, the **Pacific Loon** *Gavia pacifica* remained off Crookhaven, Cork, until 28 March.

TUBENOSES A **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* flew past Cap Gris-Nez, Pas-de-Calais, on 31 March. It may have been the adult that, for the sixth year, returned to Sylt and Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, on 4-15 April. Maybe the same individual was also seen in England off St Michael's Mount, Cornwall, on 25 April and at Starr Gate, Lancashire, on 11 May. A single photograph taken with a mobile phone by a non-birder off Judaberg, Finnøy, Rogaland, on 2 May depicts an immature **Tristan Albatross** *Diomedea dabbenena*; if accepted, it would be the first for Norway and the second for the WP; the previous one was an immature male collected in Sicily, Italy, on 4 October 1957 (cf Dutch Birding 31: 180, 307-308, 2009). In Mar Ornithol 47: 105-113, 2019, Lago et al published the results of a tracking study of **Mediterranean Storm Petrels** *Hydrobates melitensis* from the (largest-known) colony on Filfla, Malta; it was shown that most individuals remained in the centre of the Mediterranean with some birds moving a bit westwards in winter but only one individual flew through the Strait of Gibraltar to winter in the northern Atlantic. From October 2016 to March 2017, the latter bird travelled north up to halfway Iceland and Scotland; it was also tracked on the coasts of the Gulf of Biscay north to Bretagne, south-westernmost England, and south-western Ireland. The first **Trindade Petrel** *Pterodroma arminjoniana* for Australia was found on West Island on 20 March. The second for the Cape Verde Islands was photographed c 3.5 km east of Raso on 18 April (the first was in 2008). The fourth **Black-capped Petrel** *P. hasitata* for the Cape Verde Islands was discovered between Fogo and Ilhéus do Rombo on 27 April; the previous ones were in 2016, 2017 and 2018. A **Tahiti Petrel** *Pseudobulweria rostrata* c 9 km south of Mirbat, Dhofar, Oman, on 23 February has recently been accepted as the first for the WP (cf Dutch Birding 41: 124, plate 137-138, 2019). Flood & Fisher presented criteria for the

separation of **Short-tailed Shearwater** *Ardenna tenuirostris* from Sooty Shearwater *A. grisea* and Balearic Shearwater *Puffinus mauretanicus* that may help to clarify whether the vagrancy potential of Short-tailed in the North Atlantic is greater than suggested by just a few documented records (Br Birds 112: 250-263, 2019).

HERONS TO CORMORANTS An **American Bittern** *Botaurus lentiginosus* photographed at Loch Stiapavat, Lewis, Outer Hebrides, on 10-12 May was the first for Scotland since 38 years. The first **Yellow Bittern** *Ixobrychus sinensis* for Saudi Arabia stayed near Jeddah throughout summer and autumn 2018; photographs from previous years at the same site indicate it had been present before (Sandgrouse 41: 147, 2019). The long-staying **Dwarf Bittern** *I. sturmi* at Barranco del Rio Cabras, Fuerteventura, Canary Islands, from 1 December 2017 remained until at least mid-May. The long-staying **Green Herons** *Butorides virescens* at Quinta do Lago, Algarve, Portugal, and Fajã dos Cubres, São Jorge, Azores, from October 2018 remained into April. The fourth **Great Blue Heron** *Ardea herodias* for Iceland was an immature found moribund at Vífilstaðavatn on 13 March. In the Cape Verde Islands, an **Intermediate Egret** *A. intermedia* and three **Black Herons** *Egretta ardesiaca* (two at Tarrafal sewage works and another at Praia) were discovered on Santiago on 28 April. A **Cape Gannet** *Morus capensis* photographed between Corvo and Flores, Azores, on 14 April 2016 has recently been accepted as the second for the 'greater WP'; the first was in Oman on 14 March 2004 (cf Dutch Birding 38: 244, plate 367, 2016). An adult **Red-footed Booby** *Sula sula* was found on Raso, Cape Verde Islands, on 24 April. Three **Pygmy Cormorants** *Microcarbo pygmaeus* were reported in Belgium: the long-stayer remained at Auderghem, Bruxelles, into May; and others were seen at Zedelgem, West-Vlaanderen, on 28 April and at Kallo, Oost-Vlaanderen, on 1 May. In France, one turned up at Portiragnes, Hérault, on 4 April.

WADERS The second or third **American Golden Plover** *Pluvialis dominica* for Italy was photographed at Padule di Fucecchio, Toscana, on 23 April. A **Eurasian Dotterel** *Charadrius morinellus* at Nesjar, Miðnes, on 30 April was the fourth for Iceland. Geolocators applied to 20 **Common Ringed Plovers** *C. hiaticula* breeding in Nunavut, Canada, showed that they migrate a total average of 17 059 km to and from their wintering grounds in western Africa (northern Morocco, Western Sahara, Mauritania, Senegambia and Guinea-Bissau). In spring, they make a detour via Iceland but, in autumn, most individuals cross the ocean in one direct flight from southern Greenland to western Europe, making landfall as far south as southern Spain (J Avian Biol; <https://tinyurl.com/y4w7zfbz>). The second **Spur-winged Lapwing** *Vanellus spinosus* for Ukraine was photographed near Gribivka, Odessa, on 7 April; the first was in 1837 also near Odessa. If accepted as a wild bird, a **Grey-headed Lapwing** *V. cinereus* at Gjervoldsøy, Arendal, Aust-Agder, on 2-4 May will be the first for Norway and the third for the 'greater WP'; the same individual turned up in Sweden at Strandvik, Hultsberg, Värmland, on 13-19 May (previous WP re-



219 Red-footed Booby / Roodpootgent *Sula sula*, adult, Raso, Cape Verde Islands, 24 April 2019 (*Daniel López-Velasco*) **220** Black-winged Kite / Grijze Wouw *Elanus caeruleus*, Kondratowice, Dolnośląskie, Poland, 12 April 2019 (*Krzysztof Ostrowski*) **221** Black Heron / Zwarte Reiger *Egretta ardesiaca*, Santiago, Cape Verde Islands, 28 April 2019 (*Daniel López-Velasco*) **222** Belted Kingfisher / Bandijsvogel *Megaceryle alcyon*, female, Varmá river, Mosfellsbær, Iceland, 10 April 2019 (*Guðmundur Falk*) **223** Mourning Dove / Treurduif *Zenaida macroura*, North Ronaldsay, Orkney, Scotland, 29 April 2019 (*Toby Green*) **224** African Dunn's Lark / Afrikaanse Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunnii dunnii*, Dayet Srij, Merzouga, Morocco, 2 April 2019 (*Arnoud B van den Berg*)



225 Grey-headed Lapwing / Grijskopkievit *Vanellus cinereus*, Gjervoldsøy, Arendal, Aust-Agder, Norway, 3 May 2019 (Knut Arne Monrad)

226 American Golden Plover / Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica*, first-summer, Padule di Fucecchio, Toscana, Italy, 23 April 2019 (Daniele Occhiato)





227 Baird's Sandpiper / Bairds Strandloper *Calidris bairdii*, Garður, Iceland, 10 May 2019
(Guðmundur Falk)

228 Golden Nightjar / Goudgele Nachtzwaluw *Caprimulgus eximius*, Oued Chiaf, c 55 km of Aousserd, Western Sahara, Morocco, 8 April 2019 (David Monticelli)



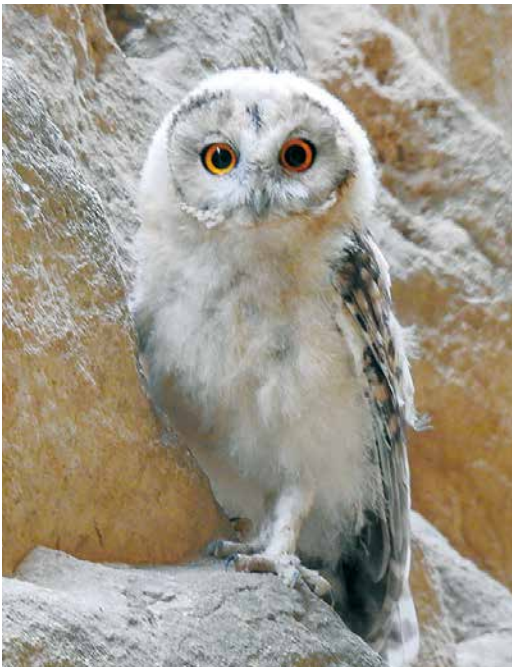


229 Black-browed Albatross / Wenkbrauwalbatros *Thalassarche melanophris*, adult, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, 8 April 2019 (*Nico Ordax Sommer*) **230** African Grey Woodpecker / Grijsgroene Specht *Dendropicos goertae*, male, 15 km north-east of Ouadâne, Adrar, Mauritania, 12 March 2019 (*Daniel Mauras*) **231** Blue-cheeked Bee-eater / Groene Bijeneter *Merops persicus*, Drilon, Korçë, Albania, 3 May 2019 (*Anna Dénes*)





232 Bateleur / Bateleur *Terathopius ecaudatus*, second calendar-year, Eilat, Israel, 10 April 2019 (*Tapani Lilja*)
233 Omani Owl / Omaanse Uil *Strix butleri*, juvenile, Kangan, Bushehr, Iran, 10 May 2019 (*Ali Kasravi*) **234** Brown-necked Raven / Bruinnekraaf *Corvus ruicollis*, Lampedusa, Italy, 29 March 2019 (*Aldo Lauricella*)



cords were in Oman in 2012 and in Turkey in 2018). In France, a **Greater Sand Plover** *Anarhynchus leschenaultii* was reported at Pesquiers, Hyères, on 4 May and one at Kwade Hoek, Zuid-Holland, from 20 May was the 21st for the Netherlands. The eighth for Norway stayed at Slettnes, Finnmark, on 11-15 May. The first **Greater Painted-snipe** *Rostratula benghalensis* for Qatar was seen at Al Rayyan, Jariyan al Batnah, on 3-4 May. In April, **Hudsonian Whimbrels** *Numenius hudsonicus* were reported on Terceira, Azores, and in the Cape Verde Islands (up to three on Santiago and the long-stayer on Sal). Phylogenetic analyses based on genetic material from museum specimens by Sharko et al (2019) showed that the presumably extinct **Slender-billed Curlew** *N tenuirostris* is most closely related to Eurasian Curlew *N arquata*, Far Eastern Curlew *N madagascariensis* and Long-billed Curlew *N americanus* (<https://tinyurl.com/y4uhkvdm>). In a paper on the wader wintering area of Barr Al Hikman, Oman (cf Wader Study 124: 10-25, 2017), Roeland Bom showed this to be not only an important wintering area but also a meeting place for waders from three continents. For instance, a **Bar-tailed Godwit** *Limosa lapponica* ringed at Langebaan, South Africa, on 7 October 1988 was retrapped at Barr Al Hikman on 24 December 2008 while another one ringed there in December 2008 was shot in Siberia, Russia, in May 2013; **Great Knots** *Calidris tenuirostris* ringed on Sakhalin Island, Russia, at Chongming Dao, China, and in Kamchatka, Russia, were found at Barr Al Hikman on 18 December 2013, 23 January 2016 and 1 March 2017, respectively; a **Broad-billed Sandpiper** *C falcinellus* ringed at Barr Al Hikman on 1 December 2008 was found in Öland, Sweden, on 1 August 2013; a **Dunlin** *C alpina* ringed in Taimyr, Russia, on 16 June 2004 was found at Barr Al Hikman on 29 December 2009; and a **Crab-plover** *Dromas ardeola* ringed there on 23 November 2011 was found in southern India on 1 November 2012 (Wader Study 126: 1-3, 2019). Two adult males **Icelandic Black-tailed Godwit** *L limosa islandica* at Rheindelta, Vorarlberg, from 30 March to 5 April constituted the second record for Austria. An adult **Stilt Sandpiper** *C himantopus* photographed at Skadar lake on 28 April was the first for Montenegro and the second easternmost in the WP (one near Thessaloniki, Greece, in 2016 was a few 100 km further east; Dutch Birding 39: 253-256, 2017). On 17 May, one was found at Lunt, Lancashire, England. A satellite-tagged **Spoon-billed Sandpiper** *C pygmaea* trapped at its nest east of Meinypil'gyno, Chukotka, Russia, on 23 June 2013 and found near Panton Labu, Sumatra, in October-November 2018 was the first for Indonesia (Wader Study 126: 60-63, 2019). A **Baird's Sandpiper** *C bairdii* at Gardur on 10-13 May was the eighth for Iceland and the first in spring. A **Spotted Sandpiper** *Actitis macularius* turned up at Neuchâtel lake, Switzerland, on 7 May. A **Greater Yellowlegs** *Tringa melanoleuca* photographed at Orrevatnet, Rogaland, on 13-15 May was the second for Norway. A **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* videoed at Klingnauer Stausee, Aargau, on 9 May was (only) the first for Switzerland. A **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* displaying at How, Tierp, Uppland, on 13-26 April was the first for Sweden and twitched by

many birders. Surveys by Gutiérrez-Expósito et al in the world's last stronghold of nominate **Common Buttonquail** *Turnix sylvaticus sylvaticus* ('Andalusian Hemipode') along the Atlantic coast of Doukkala, Morocco, resulted in estimates of 1890 individuals in 2011, 492 in 2014 and 596 in 2017; the species, now extinct in Spain, only occurs in a small (4675 ha) intensively cultivated area threatened to change due to modernization of agricultural practices (Global Ecol Conserv 17: e00590, 2019; cf Dutch Birding 33: 75-93, 2011, 40: 411, 2018).

GULLS TO TERNS A **Grey-headed Gull** *Chroicocephalus cirrocephalus* turned up at Zarzis, Medenine, Tunisia, on 26 April. A **Franklin's Gull** *Larus pipixcan* on Ziway lake on 29 March was the first for Ethiopia. In Morocco, an adult stayed far inland at Dayet Srij, Merzouga, on 8-30 April. A flying **Audouin's Gull** *L audouinii* photographed near 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant, on 18 April was the third for the Netherlands; previous ones were on 1 May 2003 and 13 April 2008. A **Pallas's Gull** *L ichthyæus* on Shemya Island, Alaska, USA, on 2-3 May was the first for North America. The first **Whiskered Tern** *Chlidonias hybrida* for Bhutan turned up at Puna Sang Chhu, Wangdue Phodrang, on 18 August 2018 (BirdingASIA 30: 110-111, 2018). Geolocators on 47 adult **Arctic Terns** *Sterna paradisæa* breeding on Farne Islands, Northumberland, England, revealed, for instance, a non-stop flight of c 8000 km during 24 days over the Indian Ocean and a short stay on the coast of New Zealand (Ibis, <https://tinyurl.com/y5h2wc7u>). In France, an adult **Forster's Tern** *S forsteri* stayed in a Sandwich Tern *S sandvicensis* colony at Håble d'Ault, Somme, on 13-27 April. A **Sandwich Tern** ringed as a chick at Hodbarrow, Cumbria, England, on 28 June 2018 was photographed c 45 km east of Cape Town, South Africa, in March. The **American Royal Tern** *S maxima* ringed in North Carolina, USA, and first seen on Guernsey, Channel Islands, on 5 July 2017 was back at the Channel Islands until at least late April.

RAPTORS The largest-ever spring influx of **Black-winged Kites** *Elanus caeruleus* in north-western/central Europe occurred between 30 March and late May with two in Austria (at Rheindelta, Vorarlberg, on 29 April and near Bernhardsthal, Niederösterreich, on 22 May; fourth and fifth record), three in Poland (at Krynica Morska, Vistula Spit, on 6 April; at Kondratowice, Dolnośląskie, on 12-13 April; and at Markowice, Kujawsko-Pomorskie, on 13 April; fifth to seventh record), five in Denmark, seven in Belgium, eight in the Netherlands, and as many as 11 in Germany. The fourth for Georgia was photographed at Chorokhi delta near Batumi on 22 April. In Israel, c 100 000 **European Honey Buzzards** *Pernis apivorus* were counted over Eilat on 5 May. A **Crested Honey Buzzard** *P ptilorhynchus* was photographed at Gabel El Zayt, Egypt, on 8 May, and several were reported in and around Eilat. A comparison of plumage features showed that the second calendar-year **Bateleur** *Terathopius ecaudatus* at KM20, Eilat, on 10 April was the same individual as the one at Sharm El-Sheikh, Egypt, on 2 December 2018. This spring's first **Rüppell's Vulture** *Gyps rueppelli* for Morocco flew north over Jbel Moussa on 2 May.



235 Brown Shrike / Bruine Klauwier *Lanius cristatus*, adult male, Great Cowden, East Yorkshire, England, 11 May 2019 (Graham Jepson)

236 Algerian Nuthatch / Algerijnse Boomklever *Sitta ledanti*, male, Djimla forest, Jijel, Algeria, 27 March 2019 (Kris De Rouck)





237 Rüppell's Warbler / Rüppells Grasmus *Sylvia ruppeli*, second calendar-year male, Saintes-Maries-de-la-Mer, Bouches-du-Rhône, France, 6 April 2019 (*Antoine Joris*)

238 Collared Flycatcher / Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*, second calendar-year male, Barcelona, Catalunya, Spain, 20 April 2019 (*Rafael Armada*)





239 Caspian Stonechat / Kaspische Roodborstapuit *Saxicola maurus hemprichii*, male, Linosa, Italy, 19 April 2019 (Ottavio Janni) **240** Egyptian Olivaceous Warbler / Egyptische Vale Spotvogel *Iduna pallida pallida*, Comino, Malta, 28 April 2019 (Raymond Galea) **241** Armenian Stonechat / Armeense Roodborstapuit *Saxicola maurus variegatus*, second calendar-year male, Reve, Rogaland, Norway, 24 April 2019 (Bjørn Mo)



A **Cinereous Vulture** *Aegypius monachus* was seen on Hiddensee and Rügen, Mecklenburg-Vorpommern, Germany, on several days between 15 April and 17 May. A wild-origin female ('Brinzola') released with a GPS tracker in Spain on 7 October 2018, after it was picked up and taken care of for more than a year, suddenly left its area on 22 April to fly via France to northern Europe. It was seen by many twitchers near Schriek, Antwerp, Belgium, on 8-9 May (the second record); then flew un-seen over eastern Noord-Brabant and northern Limburg, the Netherlands, on 9 May (third record) to land for the night in Nordrhein-Westfalen, Germany; flew off again to the north on 10 May in Germany; crossed to Hellebæk, Sjælland, Denmark, on 14 May (first record); arrived in Småland, Sweden, on 15 May (second record); and then in Norway on 18 May (first record). At Hees, Limburg, Belgium, near and across the Dutch border at Maastricht, yet another colour-ringed individual was present on at least 20-21 May, together with two Eurasian Griffon Vultures *G fulvus*; it was a wild-born from a reintroduction project in south-eastern France. On 24-25 May, a third this spring for the Netherlands (and Belgium) was an unmarked second calendar-year seen by many birders over Drenthe, Groningen, Overijssel (where it slept) and Gelderland, and then above Oud-Turnhout, Antwerp, Belgium. For 2011-18, Wehrmann et al summarized the raptor migration at Batumi, Georgia, between mid-August and mid-October. Average annual autumn counts included, eg, 530 568 **European Honey Buzzards** (more than the world population estimate), 7715 **Lesser Spotted Eagles** *Clanga pomarina* (5-8% of the world population), 464 **Greater Spotted Eagles** *C clanga* (2-5%), 6475 **Booted Eagles** *Aquila pennata* (3%), 1491 **Pallid Harriers** *Circus macrourus* (1-2%), 6927 **Montagu's Harriers** *C pygargus* (1-3%), 3508 **Levant Sparrowhawks** *Accipiter brevipes* (18-35%), 136 953 **Black Kites** *Milvus migrans* (4-10%) and 296 030 **Steppe Buzzards** *Buteo buteo vulpinus* (7%) (ZooKeys 836: 135-157, 2019). In March-April, at least 55 **Pallid Harriers** flew past in France, mainly in Corsica, and 57 were counted in the Netherlands at migration observation posts alone (quite a few were seen elsewhere too). A female with a colour-ring (CC9) born at the south-western coast of Liminka bay, Finland, in 2017 was photographed at the Dutch Wadden Sea coast on 23 April; she is the daughter of 'Letto' (the second Pallid ever to get a satellite transmitter in Finland) who died in Poland in September 2017, probably predated by a Northern Goshawk *A gentilis*. Based on a study of mitochondrial phylogenetics, Kunz et al found a deep split within Northern Goshawk into two monophyletic groups, a Nearctic clade ('**American Goshawk** *A atricapillus*') with three subspecies and a Palearctic clade ('**Eurasian Goshawk** *A gentilis*') with seven subspecies showing strong genetic homogeneity from the Atlantic coast in western Europe to eastern Siberia. The Palearctic clade appears closely related to **Meyer's Goshawk** *A meyerianus* from Wallacea, and together these two were more closely related to two other Old World taxa, **Black Goshawk** *A melanoleucos* from tropical Africa and **Henst's Goshawk** *A henstii* from Madagascar than to

American (J Zool Syst Evol Res 57: 1-17, 2019). A **Black Kite** at Reykholt, Biskupstungur, on 1 May was the fourth for Iceland. The fourth **Yellow-billed Kite** *M aegyptius* for Israel was photographed at Eilat on 21 April.

OWLS A juvenile **Tengmalm's Owl** *Aegolius funereus* photographed in Chapchal canon, Bayman, on 24 June 2018 was the first for Afghanistan (Sandgrouse 41: 95-97, 2019). The one at Tresta, Mainland, Shetland, from 25 February remained until 13 April after which it was rediscovered at Valyie, Unst, in the morning of 14 April. In Ireland, a singing **Eurasian Scops Owl** *Otus scops* was heard in a garden at Ballynaboley, Mullinavat, Kilkenny, on 15-18 May. A juvenile **Omani Owl** *Strix butleri* photographed at Kangan, Bushehr, Iran, on 10 May was the first ever seen in this plumage for this species. In Scotland, a male **Snowy Owl** *Bubo scandiaccus* was seen at Cottascarth, Mainland, Orkney, on 14 May. In Khuzestan, Iran, a **Turkish Fish Owl** *B semenowi* was shot dead at Shahyoun, Dezful, on 27 April and one was photographed in a tree at Masjed Soleyman on 11 May.

BEE-EATERS TO FALCONS In Spain, a **Blue-cheeked Bee-eater** *Merops persicus* was found at Medina-Sidonia, Cádiz, on 11 April. In Italy, one was reported at Senigallia, Ancona, on 1 May and three were at Capo Murro di Porco, Siracusa, Sicily, on 5 May (first multiple record). The first for Albania was photographed at Drilon, Korçë, on 3 May. In northern Mauritania, four **Blue-naped Mousebirds** *Urocolius macrourus* were seen at Toujounine in April. The sixth **Belted Kingfisher** *Megaceryle alcyon* for Iceland remained at Varmáriver, Mosfellsbær, from November 2018 to 13 April. In northern Mauritania, a pair of **African Grey Woodpecker** *Dendropicops goertae* with two juveniles were seen 15 km north-east of Ouadâne, Adrar, on 12 March. A male **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* at Berndorf, Steiermark, on 23-24 April was the second for Austria since its extinction as a breeding species in 1984; the one at Hanság, Burgenland, on 2 May may have been the same individual. In Sweden, a first-summer male was photographed at Nabbelund, Öland, on 21 May. The first **Amur Falcon** *F amurensis* for Georgia was reported at Kochebi lake on 27 April and the first for Uzbekistan at Berdelsay on 17 May.

SHRIKES TO SWALLOWS If accepted, a **Brown Shrike** *Lanius cristatus* photographed at Eilat on 27 March will be the first for Israel. An adult male at Great Cowden, East Yorkshire, England, on 11 May was the second in spring for Britain. The second **Woodchat Shrike** *L senator* for Kazakhstan was photographed at Aqtau on the eastern Caspian coast on 8 May. A **Pied Crow** *Corvus albus* flying past Den Oever, Noord-Holland, on 22 May may have been the same individual as the one in England and Wales from 13 June to December 2018. In Spain, a **Brown-necked Raven** *C ruficollis* at Cabo de Palos, Cartagena, Murcia, from 31 December 2018 remained until at least 4 May. The second for Italy stayed on Lampedusa from 28 March into May; the first was on Pantelleria in March 2017. A **Greater Hoopoe-Lark** *Alaemon alaudipes* was found at Mahon, Menorca, Balearic Islands, on



242 Seebohm's Wheatear / Seebohms Tapuut *Oenanthe seebohmi*, first-summer male, Templeuve, Hainaut, Belgium, 7 May 2019 (*Vincent Legrand*) **243** Pallas's Reed Bunting / Pallas' Rietgors *Emberiza pallasii*, male, Rönnskär, Kirkkonummi, Finland, 19 May 2019 (*Mika Bruun*) **244** White-crowned Sparrow / Witkruingors *Zonotrichia leucophrys*, Sandøy, Bulandet, Sogn og Fjordane, Norway, 5 May 2019 (*Anders Braanaas*) **245** Spanish Sparrow / Spaanse Mus *Passer hispaniolensis*, male, Brovande, Skagen, Denmark, 15 May 2019 (*Leif Jensen*) **246** Black-headed Wagtail / Balkankwikstaart *Motacilla feldegg*, male, Santa Maria, Sal, Cape Verde Islands, 19 April 2019 (*Uwe Thom*) **247** Tristram's Warbler / Atlasgrasmus *Sylvia deserticola*, male, Platja de l'Arbre del Gos, Albufera de Valencia, Valencia, Spain, 13 April 2019 (*Joan Ballagon*)



248 Dark-eyed Junco / Grijze Junco *Junco hyemalis*, first-summer male, Westward Ho!, Devon, England, 27 April 2019 (*John Wall*)

249 Eastern Cinereous Bunting / Oostelijke Smyrnagors *Emberiza cineracea semenowi*, male, Sundre, Gotland, Sweden, 17 May 2019 (*Fredrik Ström*)





250 Red-billed Firefinches / Vuurvinkjes *Lagonosticta senegala*, male and female, garden at Hotel Bois Petrifie, Tamanrasset, Algeria, 24 March 2019 (Sam Viles)

251 African Silverbills / Zilverbekjes *Euodice cantans*, Oued Tamanrasset, Algeria, 24 March 2019 (Sam Viles)



19 May. A flock of 20 **Calandra Larks** *Melanocorypha calandra* at Irkayya on 9 February 2018 has now been accepted as the species' first record for Qatar (Sandgrouse 41: 116-123, 2019). The sixth for the Netherlands (and the first twitchable) was photographed near Ouddorp on Goeree, Zuid-Holland, on 25-26 April. In south-eastern Morocco, an influx of up to seven **African Dunn's Larks** *Eremalauda dunnii dunnii* was noted in the Merzouga area: three were photographed at Derkaoua-Tisserdmine on 26-27 March with one nearby on 17 April. Single ones were found north and south-east of Dayet Srij on 30 March and 2 April, respectively, and a pair collecting nesting material was discovered east of Erg Chebbi on 23 April. If accepted, a **Lesser Short-toed Lark** *Alaudala rufescens* reported at Stava, Karmøy, Rogaland, on 2 May will be the third for Norway. The third **Red-rumped Swallow** *Cecropis daurica* for Iceland turned up at Stokkseyr, Suðurland, on 12 May. A **Eurasian Crag Martin** *Ptyonoprogne rupestris* was seen at Beachy Head, East Sussex, on 22 May.

LEAF WARBLERS TO REED WARBLERS The second **Pallas's Leaf Warbler** *Phylloscopus proregulus* for Slovenia was found at Karst on 27 March. By 20 May, a record 16 singing **Iberian Chiffchaffs** *P ibericus* had been found this spring in the Netherlands (the previous best year had six). A **Western Orphean Warbler** *Sylvia hortensis* was ringed on Bardsey, Gwynedd, Wales, on 19 May. The first **Tristram's Warbler** *S deserticola* for mainland Spain was photographed at Platja de l'Arbre del Gos, Albufera de Valencia, Valencia, on 13 April. A male **Rüppell's Warbler** *S ruppelli* at Saintes-Maries-de-la-Mer, Bouches-du-Rhône, from 31 March to 9 April was the third for France. The (only) fifth **Moltoni's Warbler** *S subalpina* for Morocco was trapped at Merzouga on 18 April. Based on two **Western Subalpine Warblers** *S inornata* with biometrics and plumage features of **Eastern Subalpine Warbler** *S cantillans* trapped in spring in Montserrat, Catalunya, and Merzouga, Morocco (the latter one being genetically analysed), Illa et al demonstrated that there is more variation in plumage of these two taxa than hitherto known, also in the amount of white in the tail (t5) (Br Birds 112: 298-299, 2019). A male **Marmor's Warbler** *S sarda* at Boussières, Doubs, on 18 April was the northernmost ever for France. **Common Grasshopper Warblers** *Locustella naevia* at Mandria on 23 March and at Paphos lighthouse on 1 April concerned the third and fourth for Cyprus. The fifth **Booted Warbler** *Iduna caligata* for Poland was found at Hel, Pomerania, on 20 May. An **Egyptian Olivaceous Warbler** *I pallida pallida* trapped at Comino on 28 April was the first of this subspecies for Malta and probably for Europe. If accepted, one photographed at Siracusa, Sicily, on 5 May may be the first nominate for Italy. The second **Basra Reed Warbler** *Acrocephalus griseldis* for the United Arab Emirates (UAE) was found at Abu Dhabi on 27 April. In the summer of 2018, 50 **Aquatic Warbler** *A paludicola* chicks were taken from Zvaniets wetland in Belarus and released with green colour-rings in Zuvintas reserve in Lithuania. In April-May, several returned to Zuvintas, including at least three colour-ringed singing males, so

there is now hope that this translocation will be successful (<https://tinyurl.com/y6l5ohau>). A **Sedge Warbler** *A schoenobaenus* on Sal on 22 March was (only) the second for the Cape Verde Islands.

WAXWINGS TO THRUSHES If accepted, a **Bohemian Waxwing** *Bombycilla garrulus* reported on Corvo on 16 April will be the third for the Azores. An adult female **Spotless Starling** *Sturnus unicolor* ringed on Comino on 19 April was the fifth for Malta and the first since 1950. A **White's Thrush** *Zoothera aurea* found dead as window victim at Desteldonk, Oost-Vlaanderen, on 15 April was the 18th for Belgium. One photographed on Utsira, Rogaland, on 27 April was the 12th for Norway and the first in spring. A **Black Scrub Robin** *Cercotrichas podobe* was found at Sharm El Sheikh, Egypt, in early April. In Israel, a pair was feeding chicks at Samar near Yotvata on 17 April. In late April, an unprecedented influx of **Collared Flycatchers** *Ficedula albicollis* on the Mediterranean coast between Barcelona and Marseille involved 120 seen in Spain and 100 in France. The second **European Pied Flycatcher** *F hypoleuca* for the UAE was a male found at Umm al-Emarat Park, Abu Dhabi, on 6 May. A presumed hybrid male **Collared x Pied Flycatcher** was trapped at Merzouga, Morocco, on 10 April. Based on 121 individuals from Europe and North Africa, Martinez et al showed that the number of wild-origin male hybrids **Black x Common Redstart** *Phoenicurus ochruros x phoenicurus* increased markedly over the past 30 years. These hybrids show an intermediate phenology but habitat choice is better comparable to Black. No wild-origin female hybrids were found, which must be related to reduced detectability. Primary spacing ratio and emarginations on p6 were useful identification features for hybrids despite substantial overlap with both parental species and with Eastern Black Redstart *P o phoenicuroides*. Songs of hybrids may approach Black in structure and the 'scratchy' part but matches Common in pace and strophe length (Br Birds 112: 190-210, 2019; cf Dutch Birding 40: 141-151, 2018). The third **Eastern Black Redstart** for Finland was found at Satamakatu, Salo, on 9 April. In north-western France, a male **Common Rock Thrush** *Monticola saxatilis* was seen at Escalles, Calais, on 23 April.

STONECHATS TO ACCENTORS A male **Caspian Stonechat** *Saxicola maurus hemprichii* photographed on Linosa on 19 April was the fifth for Italy. In Sweden, males were found at Sundre, Gotland, on 29 April and at Köpeviken, Ronneby, Blekinge, on 21 May. A second calendar-year male **Armenian Stonechat** *S m variegatus* trapped and ringed at Reve, Rogaland, on 24 April may be the first for Norway, if accepted. The first **Seeböhm's Wheatear** *Oenanthe seebohmi* for Belgium and France was a male photographed on 7 May at the border, first at Sailleu-lez-Lannoy, Hauts-de-France, and then at Templeuve, Hainaut (the only previous male for north-western Europe was in the Netherlands in May 2017). An **Isabelline Wheatear** *O isabellina* at Weiden am See, Burgenland, on 12-15 April was (only) the fifth for Austria. In April, a pair of **Finsch's Wheatear** *O finschii* feeding chicks north-

west of Kuwait city constituted the first breeding record for the Arabian Peninsula. In northern Europe, **Alpine Accentors** *Prunella collaris* were found at Skagen, Jylland, Denmark, on 20 April and at Stenshuvud, Skåne, Sweden, on 28 April (a third of all 21 Swedish records are from this site).

WAXBILLS TO PIPITS In southern Algeria, a flock of c 25 **Red-billed Firefinches** *Lagonosticta senegala* (including at least one breeding pair) and more than 300 **African Silverbills** *Euodice cantans* were found at Tamanrasset on 24 March. If accepted, an adult male **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* photographed at Brovande, Skagen, on 15 May will be the first for Denmark. In northern Mauritania, c 20 **Sudan Golden Sparrows** *P luteus* were seen at Toujounine oasis, south of Choum, on 13 March. In Western Sahara, a 'big flock' was reported at Aousserd on 19 March, and seven were seen at Oued Chiaf on 11 April. If accepted, a **Spanish Wagtail** *Motacilla cinereocapilla iberiae* at Leasowe Lighthouse, Cheshire, England, on 26-29 April will be the second for Britain. The first **Black-headed Wagtail** *M feldegg* for the Cape Verde Islands turned up at Santa Maria, Sal, on 19 April. In France, 23 males were reported in April. Presumed males **Eastern Yellow Wagtail** *M tschutschensis* were photographed and sound-recorded at Macinaggio, Haute-Corse, France, on 13 April and on St Mary's, Scilly, England, on 16 April. If accepted, an **East Siberian Wagtail** *M ocularis* at Phasouri from 30 March to 11 April will be the second for Cyprus and the fifth for the WP. The third **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* for Cyprus was reported at Cape Andreas on 25 April. Two **Olive-backed Pipits** *A hodgsoni* were seen at Massa, Morocco, on 6 April. The fourth for Switzerland was found in Ticino on 25 April.

BUNTINGS The second **Rose-breasted Grosbeak** *Pheucticus ludovicianus* for Iceland was first seen and then found dead at Vattarnes on 26 April; the previous one was in October 2001. A first-winter **Blue Grosbeak** *Passerina caerulea* on Corvo on 17-28 October 2018 has recently been accepted as the first in category A for the Azores and the WP (cf Dutch Birding 40: 421, plate 571, 2018). A **White-crowned Sparrow** *Zonotrichia leucophrys* photographed at Sokolovka, Lazovsky, on 26 February was the first for Primorsky Krai and the ninth for Russia (Russian J Ornithol 28: 1347-1349, 2019; cf Dutch Birding 38: 201-214, 2016). The second for Norway was found on Sandøy, Bulandet, Sogn og Fjordane, on 2-6 May (the first was in 2009). The fourth **White-throated Sparrow** *Z albicollis* for Finland was seen at Nurmela, Suomussalmi, on 25 April. In Britain, a male **Dark-eyed Junco** *Junco hyemalis* turned up at Ventnor, Isle of Wight, on 21 April; it may be the same bird as the one photographed at Westward Ho!, Devon, England, on 25-27 April. A **Cinereous Bunting** *Emberiza cineracea* at

Chachuna reserve on 27 April was the first for Georgia. The first for Sweden was an **Eastern Cinereous Bunting** *E c semenowi* photographed at Sundre, Gotland, on 17-19 May. A male **Cretzschmar's Bunting** *E caesia* at Katismaa, Säkylä, on 27 April was the fifth for Finland. The first **Pallas's Reed Bunting** *E pallasi* for Finland was photographed at Rönnskär, Kirkkonummi, on 19 May. A **Little Bunting** *E pusilla* trapped at Sfântu Gheorghe, Danube delta, on 13 April was (only) the second for Romania.

AMERICAN WARBLERS Delancey et al described the first hybrid pair of a male **Cerulean Warbler** *Setophaga cerulea* and a female **Black-throated Blue Warbler** *S caerulescens* feeding nestlings at Brown, Indiana, USA, in July 2017 (Wilson J Ornithol 131: 161-165, 2019). By using geolocators, DeLuca et al (2019) showed that the total annual migration distance of some **Blackpoll Warblers** *S striata* exceeds 20 000 km. Birds from four boreal forest sites across northern Canada and Alaska, migrated southward for on average c 60 days over distances ranging from 6900 km (for those breeding in Churchill, Manitoba, Canada) to 10 700 km (for those from Nome, Alaska, USA). Birds from Nome used 18 days to move across North America to the Atlantic coast of the Carolinas. There, they spent almost a month fattening up to double their body weight before a non-stop, 2.5-day flight across open water to overwintering grounds in northern Colombia, Venezuela or Brazil (<https://tinyurl.com/y4mqcj2k>).

For a number of reports Birdwatch, British Birds, Go-South Bulletin, Sovon-nieuws, www.birdguides.com, www.dutchavifauna.nl, www.hbw.com, www.magornitho.org, www.rarebird-alert.co.uk, www.rarebirdspain.net, www.tarsiger.com and www.vaarneming.nl were consulted. We wish to thank Abdulla Alkaabi, Paulo Alves, Mohamed Amezian, Fredrik Anmark, Rafael Armada, Joan Balfagon, Chris Batty, Patrick Bergier, Knut Bjelland Brummenæs, Anders Braanaas, Paul Bradbeer, Mika Bruun, David Carlsson, José Luis Copete, Magnus Correll, Kris De Rouck, Anna Dénes, Jochen Dierschke, Herculano Dinis, Klaus Drissner, Philippe Dubois, Nils van Duivendijk, Enno Ebels, Gømdundur Falk, Anders Faugstad Mæland, Dick Forsman, Raymond Galea, Eduardo Garcia del Rey, Marcel Gil-Velasco, Andy Green, Toby Green, Dick Groenendijk, Ricard Gutiérrez, Radosław Gwóźdź, Axel Halley, Alexander Hellquist, Klaus Hubatsch, Marc Illa, Ottavio Janni, Leif Jensen, Graham Jepson, Josh Jones, Antoine Joris, Zbigniew Kajzer, Ali Kasravi, Abolghasem Khaleghizadeh, Leander Khil, Bence Kókay, Yann Kolbeinsson, Richard Kvetko, Aldo Lauricella, Vincent Legrand, Tapani Lilja, André van Loon, Daniel López-Velasco, Lionel Maumary, Daniel Mauras, Bjørn Mo, Geir Mobakken, Mousa Modhaji, Knut Arne Monrad, David Monticelli, Daniele Occhiato, Tor Olsen, Nico Ordax Sommer, Krzysztof Ostrowski, Lahcen Ouacha, Yoav Perlman, René Pop, Nikos Probonas, Pedro Ramalho, Colin Richardson, Magnus Robb, Guillermo Rodríguez, Bill Simpson, Jiri Sirek, Roy Slaterus, Rasmus Strack, Fredrik Ström, Ehsan Talebi, Uwe Thom, Hugo Touzé, Andre Vieira, Sam Viles, Roland van der Vliet, Peter de Vries, John Wall and Noam Weiss for their help in compiling this review.

Lukasz Ławicki, West-Pomeranian Nature Society, Pionierów 1/1, 74-100 Gryfino, Poland
(izuza@interia.pl)

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.b.vandenberg@gmail.com)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de periode **maart-april 2019**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt. Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk in te dienen via www.dutchavifauna.nl.

EENDEN Op 8 maart trok een **Witbuikrotgans** *Branta hrota* noordwaarts langs Camperduin, Noord-Holland. Nog een exemplaar vloog op 24 april met een groepje 'zwartbuiken' mee naar noord over het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum, Noord-Holland. Pleisterraars zaten vrijwel uitsluitend in het Waddengebied, met de hoogste aantallen (maximaal drie bij elkaar) op Texel, Noord-Holland, en Terschelling, Friesland. Een **Zwarte Rotgans** *B nigricans* passeerde op 21 april Egmond aan Zee, Noord-Holland, in noordelijke richting. Ook deze soort was vooral op de Waddeneilanden, op Wieringen, Noord-Holland, en langs de Friese Waddenkust aan te treffen. Op Texel en Terschelling werden er maximaal twee bij elkaar gezien. Een **Roodhalsgans** *B ruficollis* trok op 23 april mee in een groepje Brandganzen *B leucopsis* langs Huisduinen, Noord-Holland. De soort bleef wijd verspreid aanwezig, met nog steeds vijf als hoogste aantal op Ameland, Friesland (eerder dit jaar werden er hier acht geteld). De ongeringde **Ross' Gans** *Anser rossii* vertoefde tot zeker 28 april met Grauwe Ganzen *A anser* in de Brabantse Biesbosch, Noord-Brabant, en in nabij gelegen polders in Zuid-Holland. Een **Groenlandse Kolgans** *A albirostris flavirostris* hield zich van 6 tot 19 maart op in de omgeving van Emmadorp, Zeeland, vlakbij de grens met België, waar de vogel zich ook af en toe bevond. Tot 10 maart werden maximaal 18 **Dwergganzen** *A erythropus* gezien in de polders bij Camperduin. Daarnaast waren er nog enkele waarnemingen elders in het land. Het groepje van negen, waarvan acht met Zweedse kleurringen, hield zich tot 16 maart op in de Groote Peel, Limburg, en verbleef op 28 en 29 maart bij Vlagtwedde, Groningen. Zeetrekters telden 13 **Ijseenden** *Clangula hyemalis*, waaronder vijf langs Camperduin. Uit 20 uurhokken werden pleisterraars doorgegeven. Daaronder bevond zich een binnenlandwaarneming van een paartje in zomerkleed vanaf 25 april bij Lienden, Gelderland. De grootste groep hield zich op voor de kust van Ameland en bestond op 26 maart uit 20 exemplaren. Dat het loont om groepen zee-eenden *Melanitta* af te zoeken werd weer eens bewezen door de ontdekking van maar liefst vier **Brilzee-eenden** *M perspicillata*, drie adulte mannetjes en een eerstejaars mannetje, tussen c 5000 Zwarte Zee-eenden *M nigra* voor de kust van Ameland, Friesland, op 26 april. Dit was niet eens het hoogste aantal ooit; eind 2000 verbleven er namelijk vijf bij elkaar

bij Terschelling. Uit 17 uurhokken kwamen meldingen van **Witoogeeden** *Aythya nyroca*, waaronder maximaal drie op 1 maart in het Harderbos bij Biddinghuizen, Flevoland. **Ringsnaveleenden** *A collaris* zwommen op vijf locaties. Naast de blijvers van Appingedam, Groningen (tot 14 april), en de Dintelhaven in Europoort, Zuid-Holland (tot 14 maart), waren er mannetjes van 1 tot 17 maart in het Lauwersmeergebied, Friesland, van 20 tot 31 maart in de Grutte Wielen nabij Leeuwarden, Friesland, en op 27 en 28 maart op de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland. Van 7 tot 27 maart verbleef er weer eens een mannetje **Kleine Topper** *A affinis* op de Dijkwielen in de Wieringermeer, Noord-Holland (waar hij het probeerde aan te leggen met een vrouwtje *Topper A marila*). Een mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *Anas carolinensis* werd op 4 april gefotografeerd nabij Eemnes, Utrecht.

DUIVEN TOT DUIKERS De **Meenatortel** *Streptopelia orientalis meena* die op 22 januari werd ontdekt in Limmen, Noord-Holland, bleef tot ten minste 9 maart. Een **Alpengierzwaluw** *Tachymarptis melba* trok op 20 april langs Breskens, Zeeland (indien aanvaard het vierde geval voor deze telpost). Het was vermoedelijk de vogel die de dag ervoor langs de Belgische kust en bij Nieuwvliet-Bad, Zeeland, was gezien. Op 26 april foerageerde een exemplaar ruim een uur lang met enkele Gierzwaluwen *Apus apus* boven de Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland. Een **Kuifkoekoek** *Clamator glandarius* werd op 14 april waargenomen in een niet-vrij toegankelijk deel van de Makkumer Zuidwaard langs de Friese IJsselmeerkust. Vanaf 16 april hielden twee ontsnapte **Jufferkraanvogels** *Grus virgo* (beide geringd) zich op in de omgeving van Neerijnen, Gelderland. De trek van **Kraanvogels** *G grus* piekte vroeg dit jaar, met name eind februari. In maart-april werden slechts nog 228 vogels op telposten waargenomen (tegen meer dan 13 000 in januari-februari). Los van de telpostwaarnemingen werden in het hele land exemplaren waargenomen, in 367 uurhokken. Veelal ging het om solitaire of kleine groepjes. Slechts 62 **Parelduikers** *Gavia arctica* werden gemeld van zeetrekposten; Camperduin noteerde opnieuw het leeuwendeel (28). **Ijsduikers** *G immer* werden uitsluitend in de Delta gezien, met onder meer drie, half in zomerkleed, eind april op de Oosterschelde, Zeeland. Op 8 maart werd een dood exemplaar gevonden op het strand van Schiermonnikoog, Friesland.

STORMVOGELS TOT AALSCHOLVERS Slechts 10 **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* trokken langs zeetrekposten. Meer waarnemingen werden gedaan tijdens surveys op het Nederlandse gedeelte van de Noordzee. Er worden in het voorjaar niet veel **Grauwe Pijlstormvogels** *Ardenna grisea* gezien; in de database van trektellen.nl zitten nu vier waarnemingen uit maart, inclusief een vogel die dit voorjaar op 13 maart met harde wind Camperduin in zuidelijke richting passeerde. Op 3 maart werden de restanten van een **Grote Pijlstormvogel** *A gravis* ge-



252 Bastaardarend / Greater Spotted Eagle *Clanga clanga*, of hybride met Schreeuwarend / Lesser Spotted Eagle *C pomarina*, tweede kalenderjaar, Maashorst, Noord-Brabant, 19 April 2019 (*Alain Hofmans*) **253** Grijze Wouw / Black-winged Kite *Elanus caeruleus*, De Horde, Lopik, Utrecht, 5 april 2019 (*Arjan Boele*) **254** Ringsnaveleend / Ring-necked Duck *Aythya collaris*, adult mannetje, met Kuifeenden / Tufted Ducks *A fuligula*, mannetjes, Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland, 28 maart 2019 (*Johannes Luiten*) **255** Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, met Topper / Greater Scaup *A marila*, vrouwtje, Dijkwielen, Noord-Holland, 21 maart 2019 (*Fred Visscher*)

vonden op de kwelder bij Ternaard, Friesland. Vanaf half maart werden in 44 uurhokken verspreid over het land **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* waargenomen; het betrof veelal solitaire overvliegende vogels. De toename van **Koereiger** *Bubulcus ibis* is ook merkbaar op telposten. Op zeven posten werden in totaal 10 exemplaren waargenomen. Overige waarnemingen kwamen vooral uit Laag-Nederland, met een voortdurend zwaartepunt in Zuid-Holland, waar maximaal vier vogels niet uit de omgeving van Alphen aan den Rijn en Bodegraven waren weg te slaan. In 13 uurhokken werden solitaire **Zwarte Ibsissen** *Plegadis falcinellus* opgemerkt, met ditmaal opvallend veel waarnemingen in het noorden. Een overvliegende aalscholver op 7 april boven Gouda, Zuid-Holland, had op de (matige) foto's veel weg van een **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmaeus*; indien aanvaard betreft dit het zevende geval.

GRIELEN TOT STRANDLOPERS Een in Engeland gekleurde **Griël** *Burhinus oedicnemus* verbleef op 24 en 25 maart in Lentevreugd bij Wassenaar, Zuid-Holland. Op 21 april was een exemplaar kortstondig ter plaatse in het Westduinpark bij Den Haag, Zuid-Holland, alvorens noordwaarts langs De Vulkkaan te vliegen. Uit 70 uurhokken kwamen waarnemingen van **Steltkluten** *Himantopus himantopus*. Net als vorig jaar bevond de hoofdmacht zich in het Zuidlaardermeergebied, Groningen, met maximaal 20. Ook het Landje van Geijssel bij Ouderkerk aan de Amstel, Noord-Holland, werd opnieuw door een broedpaar opgeleukt maar de broedpoging mislukte. Een zomerkleed **Aziatische Goudplevier** *Pluvialis fulva* werd op 24 april gemeld in het Greppelveld bij Biddinghuizen. Een impositant totaal van 103 **Morinelplevier** *Charadrius morinellus* werd in april geregistreerd door trekters. Telpost Noordkaap, Groningen, had met 45 exemplaren hierin een fors aandeel. Het gemiddelde voor deze periode in de laatste 10 jaar bedraagt 19. Al jaren worden de hoogste aantallen pleisteraars in het voorjaar gezien op Texel; op 30 april verbleven hier maximaal 25 langs de Muyweg. Een **Gestreepte Strandloper** *Calidris melanotos* trok aardig wat bekijks van 23 tot 25 april bij Waalwijk, Noord-Brabant. In de tweede helft van april werden vijf **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* gemeld. De eerste, een vogel die voor het eerst op 19 april werd gezien bij Zoetermeer, Zuid-Holland, zong en balste regelmatig en bleef tot 13 mei.

ALKEN TOT STERNS Curious was de ontdekking van een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* op 29 maart op een vaart midden in Dordrecht, Zuid-Holland. Voor menig vogelaar, waaronder enkele top-twitchers, betrof het een nieuwe soort. Helaas bleek de vogel verzwakt; de volgende ochtend werd hij opgeraapt en naar een vogelopvangcentrum overgebracht waar hij op 2 april dood ging. **Zwarte Zeekoeten** *Cephus grylle* werden waargenomen op 24 maart bij Rottumerplaat, Groningen, op 15 april langs de Waddendijk van Terschelling (twee) en op 25 april op de Bruine Bank op het Nederlands Continentaal Plat. Van jagers werden de volgende aantallen op telposten vastgesteld: 23 **Kleine Stercorarius parasiticus** (14 langs Camperduin), drie **Middelste** *S pomarinus* en

31 **Grote Jagers** *S skua*. Een Grote Jager verbleef vanaf 21 maart in recreatiegebied Het Twisec bij Oostzaan, Noord-Holland, waar hij het onder andere Meerkoeten *Fulica atra* het leven zuur maakte. Op 8 april bleek hij verzwakt en werd hij uit het water gevist en naar een vogelopvangcentrum overgebracht. Een influx van **Dwergmeeuwen** *Hydrocoloeus minutus* resulteerde onder andere in fantastische aantallen trekkers op 22 april langs Camperduin (14 336; tweede dag ooit) en Bloemendaal aan Zee, Noord-Holland (14 139; derde dag). Een dag eerder waren er ook al 9414 vanaf Camperduin geteld. Het ongekende dagrecord van 33 218 op 1 mei 2013 is ook in handen van deze voor Nederlandse begrippen vermaarde zee-rektelpost. Spectaculair was de waarneming van een oostwaarts vliegende subadulte **Audouins Meeuw** *Larus audouinii* op 18 april om 07:37 over het Kanaalpark aan de noordrand van 's-Hertogenbosch, Noord-Brabant. De enige eerdere gevallen dateren van 1 mei 2003 (Neeltje Jans, Zeeland) en 13 april 2008 (Maastricht, Limburg). De opmars van **Pontische Meeuw** *L cachinnans* zet onverminderd voort. Dit voorjaar werd in zeker drie en mogelijk vier provincies gebroed, soms door meerdere paren bij elkaar. De toename is ook goed te merken aan het aantal vogels op telposten. In deze periode werden er 702 geteld, waaronder 421 langs telpost Kamperhoek, Flevoland. Dat is verreweg het hoogste aantal in maart-april in de laatste 10 jaar (gemiddeld 177). De bekende adulte **Kleine Burgemeester** *L glaucoides* van Amsterdam werd voor het laatst gemeld op 18 april en de veel bezochte eerstejaars bleef daar tot in mei. De soort was op nog meer plekken aanwezig dan in januari-februari (37 om 29 uurhokken), merendeels aan de kust maar bijvoorbeeld ook van 13 maart tot 17 april in de omgeving van Everdingen, Utrecht, en Culemborg, Gelderland. **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* werden uitsluitend langs de kust gezien, in totaal in 28 uurhokken. Een overwinterende eerstejaars in en rond de haven van Vlissingen, Zeeland, bleef tot in mei en trok veel bezoekers. De enige **Lachsters** *Gelochelidon nilotica* werden gezien op 21 april langs telposten Noordkaap en Breskens en op 24 april opnieuw langs Noordkaap. In april werden in totaal 25 **Reuzensterms** *Hydroprogne caspia* waargenomen vanaf telposten, verreweg het hoogste aantal voor deze maand in de afgelopen 10 jaar. **Witwagsters** *Chlidonias hybrida* verschenen vanaf 18 april in hun broedgebied in de omgeving van het Zuidlaardermeergebied. Daarbuiten waren er eind april waarnemingen op c 10 locaties, waaronder op 25 april in het nieuwe natuurgebied de Marker Wadden, Flevoland.

ROOFVOGELS Het was een bizar goede periode voor roofvogeltrek. Op de telposten werden de volgende aantallen geregistreerd: 355 **Visarenden** *Pandion haliaetus*, 4985 **Bruine** *Circus aeruginosus*, 688 **Blauwe** *C cyaneus* en 51 **Grauwe Kiekendieven** *C pygargus* en 57 **Steppekiekendieven** *C macrorurus*, 89 **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla*, 291 **Rode Wouwen** *Milvus milvus*, 307 **Zwarte Wouwen** *M migrans*, 42 **Ruigpootbuizers** *Buteo lagopus*, 53 **Velduilen** *Asio flammeus*, 15 **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* en 765 **Smellekens** *F columbarius*.



256 Groenlandse Kogans / Greenland White-fronted Goose *Anser albifrons flavirostris*, adult, Emmadorp, Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland, 14 maart 2019 (Vincent Legrand)

257 Papegaiduiker / Atlantic Puffin *Fratercula arctica*, tweede-kalenderjaar, Dordrecht, Zuid-Holland, 29 maart 2019 (Jaap Denee)



Recente meldingen



258 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Bilthoven, Utrecht, 2 maart 2019 (*Edial Dekker*) **259** Pallas' Boszanger / Pallas's Leaf Warbler *Phylloscopus proregulus*, Haarlem, Noord-Holland, 6 april 2019 (*Jan Aalders*)
260 Griel / Eurasian Stone-Curlew *Burhinus oediconemus*, Lentevreugd, Wassenaar, Zuid-Holland, 24 maart 2019 (*Marc Kolkman*)

Voor al deze soorten waren dit de hoogste aantallen in maart-april van de laatste 10 jaar (Gauwe Kiekendief scoorde ook in 2011 51 exemplaren)! Vooral de telposten Noordkaap en Eemshaven in Groningen scoorden erg goed. **Sperwer** *Accipiter nisus* verdient een aparte vermelding, met maar liefst 6130 over telposten. De nieuwe voorjaarsrecords die daarbij op 17 (165), 18 (174) en 19 april (228) in de Eemshaven werden opgetekend, bleven telkens maar kort staan en culmineerden toen er op 24 april zelfs 260 passeerden. Op die dag vlogen er ook 235 (ongetwijfeld veelal dezelfde) langs de nabijgelegen Noordkaap, waardoor de hele top vijf van beste voorjaarsdagen nu uit 2019 stamt. Het oude record was ook van de Eemshaven: 159 in 2003. Het najaarsrecord ligt niet alleen een stuk hoger (387 op 3 oktober 2010 langs De Vulkaan), ook stammen alle topdagen van de westkust. Het aantal **Grijze Wouwen** *Elanus caeruleus* was opnieuw amper bij te houden. Er waren meldingen op 30 en 31 maart in het Haaksbergerveen, Overijssel; op 31 maart bij Slenaken, Limburg; op 5 april bij Lopik,

Utrecht; op 6 april langs Bakkeveen, Friesland; op 14 april langs Dronten, Flevoland; en op 21 april over de Eemshaven. Een **Slangenarend** *Circaetus gallicus* trok op 24 april rond 09:30 over telpost Breskens en ruim anderhalf uur later over telpost Margarethapolder bij Terneuzen, Zeeland. Op 26 april volgde er opnieuw een melding in de buurt van Terneuzen. Een **Bastaardarend** *Clanga clanga* of hybride met **Schreeuwarend** *C. pomarina*, werd op 19 april gefotografeerd boven de Maashorst bij Uden, Noord-Brabant. Het was een geweldig voorjaar voor **Steppiekiekendief**. Hoewel er ongetwijfeld sprake was van dubbeltellingen tussen locaties, was alleen al het totaal van 57 langs telposten – met daarbij een serie derde-kalenderjaar en adulte mannetjes – imposant. Koplopers waren de Eemshaven (12) en de nabijgelegen Noordkaap (10). Voor het eerst was de soort in deze periode talrijker dan Gauwe Kiekendief. Op 3 april vloog het op 28 juli 2018 in Finland gezenderde vrouwtje 'Selja', dat in Marokko had overwinterd, Nederland binnen. Ook tijdens het najaar van 2018 deed ze ons

land aan. Ze had geen haast: van 5 tot 19 april pleisterde ze in de akkers van Zuidelijk Flevoland. Opvallend genoeg werd ze maar tweemaal door vogelaars opgemerkt. Op 22 april verliet ze via Groningen ons land en op 27 april vloog ze Finland binnen. Op 23 april werd bij Uithuizen, Groningen, een gekleurde vrouwtje gefotografeerd (wit CC9). Deze bleek in 2017 als nestjong te zijn geringd bij Liminka in Finland en is de dochter van een ander zendervrouwtje ('Letto'), dat in 2017 tijdens de trek al snel in Polen stierf. Dit was de eerste kleuringsaflezing van een Finse Steppekiekendief buiten Scandinavië. Tot slot was er een populair adult mannetje dat vanaf 23 april in de buurt van Bartlehiem, Friesland, verbleef. Op meerdere plekken in Friesland werden territoria van **Velduilen** vastgesteld; half mei waren er al minimaal 40 bekend.

HOPPEN TOT STAARTMEZEN Het was een uitstekend voorjaar voor **Hoppen** *Upupa epops*, met voor deze periode twee- tot vijfmaal zo veel meldingen als in de vijf voorgaande jaren. Ze werden in totaal uit 82 uurhokken doorgegeven, verspreid over alle provincies. Op 18 april werd een exemplaar geringd in de Amsterdamse Waterleidingduinen. De eerste **Bijeneters** *Merops apiaster* van het jaar vlogen op 20 april over Wekerom, Gelderland, en op 22 april over Breskens. Een vroege **Draaihals** *Jynx torquilla* werd op 31 maart gefotografeerd in Maastricht. De geliefde **Dunsnavelnotenkraaker** *Nucifraga caryocactes macrorhynchos* die op 19 november werd ontdekt

in Wageningen, Gelderland, had kennelijk moeite om de aangelegde wintervoorraad aan noten weg te werken, want hij bleef de gehele periode. Saillant zijn de waarnemingen van een overvliegende **Huiskraai** *Corvus splendens* op telpost De Vulkaan bij Den Haag op 5 (zuidwaarts) en 10 april (noordwaarts); zijn er exemplaren uit Hoek van Holland, Zuid-Holland, buiten schot gebleven of is er sprake van nieuwe aanvoer? Uit 28 uurhokken kwamen meldingen van (solitaire) **Bonte Kraaien** *C. cornix*; het accent lag op het Waddengebied maar ook elders langs de kust en op een handvol plekken in het binnenland werd de soort waargenomen. De veel besproken ongeringde **Azuurmees** *Cyanistes cyaneus* bleef tot ten minste 28 maart in Bergen, Noord-Holland; het betrof waarschijnlijk een van de Centraal-Aziatische ondersoorten, waardoor de kans op een wilde herkomst erg klein is. Overvliegende **Kortteenleeuweriken** *Calandrella brachydactyla* werden gemeld op 20 april over telpost Kustweg Lauwersmeer, Groningen; op 21 april over de kwelder bij Uithuizen; op 22 april langs De Koog op Texel; en op 25 april over telpost Eemshaven. Een knaller van formaat was de **Kalanderleeuwerik** *Melanocorypha calandra* die in de ochtend van 25 april werd ontdekt bij Ouddorp, Zuid-Holland. De vogel liet zich op deze en de volgende dag langdurig bekijken en trok dan ook vele bezoekers. Het betrof het zesde geval maar het eerste twitchbare. Breskens blijft dé plek om een langstreckende **Roodstuitzwaluw** *Cecropis daurica* te zien. Van de zeven die in de tweede helft van april tel-

261 Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, derde-kalenderjaar vrouwtje met Finse kleurings wit CC9, Uithuizen, Groningen, 23 april 2019 (Pieter van Veelen)





262 Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, Stadspark, Groningen, Groningen, 19 april 2019 (Marnix Jonker) **263** Iberische Tjiftjaf / Iberian Chiffchaff *Phylloscopus ibericus*, De Tuintjes, Texel, Noord-Holland, 8 april 2019 (Jeroen de Bruijn) **264** Balkanbaardgrasmus / Eastern Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*, eerste-zomer mannetje, Schiermonnikoog, Friesland, 26 april 2019 (Wouter van der Ham)





265 Baardgrasmus / subalpine warbler *Sylvia inornata/cantillans/subalpina*, Ameland, Friesland, 26 april 2019
(Robert Pater)

posten passeerden, werden er vijf vanaf deze befaamde plek waargenomen; leuk was een exemplaar op 16 april dat c 20 minuten later recht over de tuin van een vogelaar in Middelburg, Zeeland, vloog. De invasie van **Witkopstaartmezen** *Aegithalos caudatus caudatus* doofde langzaam uit; verspreid over de periode kwamen er nog meldingen uit 45 uurhokken.

BOSZANGERS TOT GRASZANGERS Een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* zong tot plezier van velen van 1 tot 16 april in het centrum van Haarlem, Noord-Holland. De overwinterende **Bladkoning** *P inornatus* van Den Haag bleek op 5 april toch nog aanwezig en zong regelmatig tot 15 april. Andere exemplaren verschenen op 19 april in het Amstelpark in Amsterdam (zingend), en op 22 april zowel bij IJmuiden, Noord-Holland (zingend) als in de Eemshaven. **Humes Bladkoningen** *P humei* werden nog gemeld tot 4 maart in Balkbrug, Overijssel, en tot 10 maart in Katwijk, Zuid-Holland. Er waren enkele meldingen van (mogelijke) **Siberische Tjiftjaffen** *P tristis*; de leukste betrof een zingende op 23 maart in het centrum van Amsterdam. April bleek een maand van inleidende beschietingen voor wat vanaf mei een recordvoorraad voor **Iberische Tjiftjaffen** *P ibericus* zou worden. Er zongen vogels op 8 april op de noordpunt van Texel; op 16 april bij Dalfsen, Overijssel; vanaf 16 april in het Stadspark in Groningen, Groningen; en op 18 april op een steenworp afstand van de Duitse grens nabij Nationaal Park De Maasduinen, Limburg. Een eerste-zomer mannetje **Balkanbaardgrasmus** *Sylvia cantillans* zong op

26 april op Schiermonnikoog. Een zwijgzaam eerste-zomer vrouwtje baardgrasmus *S inornata/cantillans/subalpina* verbleef op 26 en 27 april bij Buren op Ameland maar gaf weinig harde kenmerken prijs. Op een handvol plekken in Zeeland, waaronder uiteraard het Verdrongen Land van Saeftinghe, werden **Graszangers** *Cisticola jun-cidis* waargenomen; een paartje bij Westkapelle werd het vaakst gemeld.

PESTVOGELS TOT VLEGENVANGERS Het tweetal **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* in Julianadorp, Noord-Holland, werd voor het laatst waargenomen op 12 april. Daarna volgden nog meldingen op 22 april op Texel en bij Enkhuizen, Noord-Holland. De overwinterende **Zwartbuikwaterspreeuw** *Cinclus cinclus cinclus* bij Hoozevee, Drenthe, werd voor het laatst gemeld op 29 maart. Wellicht door de aanhoudende oostenwind half april werd het een ongekend goed voorjaar voor **Beflijsters** *Turdus torquatus*. Vanaf trektelposten werden er in deze periode maar liefst 3313 genoteerd, ruim tweemaal zoveel als de voorjaren van 2016-18 bij elkaar opgeteld. Het hoogste aantal werd op 23 april geteld bij het Leeuwarderbos, Friesland: 252 (tweede dag ooit). Ook de 107 langs De Vulkaan op 20 april mochten er wezen (derde dag). Het landelijke record van 467, dat dateert van 23 april 1989, blijft in handen van de Haagse telpost. Bijzonder was de beweging van **Zanglijsters** *T philomelos* op 18 april langs onder meer Mirns, Friesland (7510), en De Vulkaan bij Den Haag (6826): voorgaande voorjaarsrecords bleven ruim onder de

3000. **Roodsterblauwborsten** *Luscinia svecica svecica* of 'look alike's' werden gefotografeerd op 17 en 22 april in Waverhoek bij Mijdrecht, Utrecht, en op 21 en 22 april bij Emmen, Drenthe.

KWIKSTAARTEN TOT GORZEN Vrouwjes **Citroenkwikstaarten** *Motacilla citreola* werden gefotografeerd op 22 april bij 's-Gravenzande, Zuid-Holland, en in De Nederlanden op Texel. In totaal acht **Grote Piepers** *Anthus richardi* en 42 **Duinpiepers** *A campestris* vlogen over telposten. Ook voor deze soorten waren dit de hoogste aantallen in deze periode in vele jaren. Daarnaast werden op c negen plekken Grote en op c 18 plekken Duinpiepers 'aan de grond' gezien. De eerste **Siberische Boompieper** *A hodgsoni* voor telpost Breskens werd op 18 april vastgesteld aan de hand van geluidsopnamen. Mede dankzij perfect trek(tel)weer tijdens de piek voor de soort was het een uitstekend voorjaar voor **Graspiepers** *A pratensis*. Hoewel de meeste telposten in de vreugde deelden was Breskens zoals gebruikelijk koploper. Tussen 1 maart en 30 april werden daar maar liefst 581 838 exemplaren geteld, het op één na beste jaar ooit (het voorjaarsrecord uit 2003 is 933 444). Topdagen waren 11 (114 556) en 20 april (100 750), respectievelijk de zesde en zevende dag ooit. Ook Noordkaap (329 478), Kamperhoek (252 890) en Eemshaven (182 101) passeerden dit voorjaar de 100 000-grens. Na de eerste **Roodkeelpieper** *A cervinus* op 16 april over De Vulkaan volgden nog 14 exemplaren op diverse telposten. Ook op enkele andere plekken werden vogels overvliegend of ter plaatse gezien. Op 25 maart werden vijf overtrekkende **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* gemeld van telpost Breskens. Trektellers namen 64 **Europese Kanaries** *Serinus serinus* waar, met 14 langs zowel Breskens als de Eemshaven. Fraai was een mannetje **Sneeuwgorz** *Plectrophenax nivalis* in zomerkleed tot 7 april bij West-

kapelle. In totaal 54 **Ijsgorzen** *Calcarius lapponicus* werden op telposten vastgesteld, met name langs de Groninger Waddenkust. 'Out of the blue' doken er op drie plekken **Indigogorzen** *Passerina cyanea* op. Zo sijpelde eind maart het nieuws door over een mannetje in Purmerend, Noord-Holland. Helaas bleek het te gaan om een ontsnapte kooivogel met ring. Op 9 april werd een onge-ringd adult mannetje gefotografeerd op een dakterras in Veenendaal, Utrecht. Tot slot dook er een (matige) foto op van een mannetje op 18 april in het Amstelpark in Amsterdam. De kans dat één hiervan aanvaard zal worden als derde geval voor Nederland lijkt niet erg groot... Op telposten werden 28 **Grauwe Gorzen** *Emberiza calandra* opgemerkt, waarvan 10 langs Breskens. Een hoog aantal van 20 pleisteraars hield zich in maart op bij Puth, Limburg. Het zingende mannetje **Ortolaan** *E hortulana* op 25 en 26 april bij telpost Brobbelbies-Noord bij Uden klonk als een soort weemoedige echo uit het verleden toen de soort nog broedvogel in ons land was. Daarnaast waren er nog trekkende exemplaren op vier andere plaatsen. Op 6 maart werden 3944 **Rietgorzen** *E schoeniclus* geteld op telpost Noordkaap – de derde dag ooit. De beste dag is voor die andere, nabijgelegen toptelpost, Eemshaven, met 5312 op 13 maart 2004. De **Dwerggorz** *E pusilla* nabij telpost Hogekampse Plas bij De Bilt, Utrecht, bleef tot ten minste 18 maart. Daarnaast waren er meldingen op 16 april in Meijendel, Zuid-Holland, op 17 april over telpost Leersumse Veld, Utrecht, en op 19 april langs Breskens. Op 13 en 21 april waren er meldingen van een **Bosgorz** *E rustica* bij Oosterend op Terschelling.

We bedanken Jelle Abma, Symen Deuzeman, Enno Ebels en Jelle Postma voor hun hulp bij het samenstellen van deze rubriek. Ook is dankbaar gebruik gemaakt van de websites dutchbirdalerts.nl, sovon.nl, trekellen.nl en waarneming.nl.

Roy Slaterus, Elspeterbos 75, 2134 LB Hoofddorp, Nederland (roy.slaterus@dutchbirding.nl)

Hans Groot, Duinmeiershof 15, 1901 ZT Castricum, Nederland (beeksma.groot@hetnet.nl)

Vincent van der Spek, Acaciastraat 212, 2565 KJ Den Haag, Nederland (vincent.van.der.spek@dutchbirding.nl)

DB Actueel

Kalanderleeuwerik bij Ouddorp Samen met mijn zonen Chris en Luc heb ik (Frans Rosmalen) vogels kijken als hobby. Ik woon in Wijchen, Gelderland, en ben in de gelukkige omstandigheid dat ik een vakantiewoning heb in Ouddorp, Zuid-Holland, waar ik vaak verblijf en mijn hobby kan uitoefenen. Donderdag 25 april 2019 was een gewone dag voor mij: 05:30 uit de veren en een rondje vogelen. Als eerste ging ik naar Volgerland, vervolgens richting de Brouwersdam en terug via de kant van het Grevelingenmeer en de Motte. Na de koffiepauze 'thuis' reed ik nog even de Jillesweg ten zuidoosten van Ouddorp in. Links van mij dacht ik het geluid van een Veldleeuwerik *Alauda arvensis* te horen maar het klonk toch anders. Met mijn verrekijker speurde ik het

veld af en, warempel, op nog geen 20 m zag ik een vogel op een hoopje hooi foerageren. Gauw maakte ik wat foto's en bij het bekijken vielen me onmiddellijk de wenkbrauwstreep, de zwarte vlekken op de borstzijden en de forse snavel op. Was dit iets bijzonders? Ik kon de vogel geen naam geven. Snel zond ik de foto's over naar mijn iPhone en importeerde ze in de Merlin Bird ID-app. Het resultaat was waar iedere vogelaar kippenviel bij krijgt: Kalanderleeuwerik *Melanocorypha calandra*!, met als ondertiteling 'RARE Large lark with a strong, thick bill and an obvious pale eyebrow'. Nu sloeg toch de twijfel toe! Ik raadpleegde Jordy Houkes voordat ik de waarneming zou uploaden; ik stuurde hem een foto en na c 5 min kwam het verlossende antwoord: inderdaad

een Kalendarleeuwerik. Hierna voerde ik de waarneming in op www.waarneming.nl. Na nog wat foto's gemaakt te hebben van de leeuwerik in vlucht landde hij op grote afstand op de akker.

JH had inmiddels de informatie doorgestuurd aan Vincent Hart; een screenshot van de appwisseling tussen hem en mij en de originele foto uit die appwisseling met daarop een beeldvullende Kalendarleeuwerik! VH nam een paar minuten de tijd om zeker te krijgen of melding en locatie klopten – JH maakte het nog even spannend door 'op Lesbos' te appen maar dat bleek even hemzelf te gaan, de vogel zat echt in Ouddorp! Via VH werd de melding doorgegeven op Dutch Bird Alerts. Ik had de vogel toen nog in beeld maar was juist van plan de plek te verlaten. VH belde mij met de vraag om te wachten tot de eerste medevogelaars ter plaatse waren. Toen die na c 50 min arriveerden drong pas tot me door dat de waarneming echt bijzonder was. In de loop van de eerste uren werd het snel drukker op de Jillesweg. De hele dag foerageerde de leeuwerik op ruime afstand van de weg (en daardoor letterlijk onverstoorbaar), goed zichtbaar door de telescoop en 'dichtbij' genoeg voor extra bewijsplaatjes. Heel af en toe liet hij zich even in vlucht zien en ook de zang werd weer af en toe gehoord. In vlucht was de donkere ondervleugel met duidelijke witte achterrand goed zichtbaar; in combinatie met de snavelvorm (stevig maar vrij kort en met boven- en ondersnavel gelijkmatig gekromd) en ook kop- en staarttekening kon Bergkalendarleeuwerik *M bimaculata* worden uitgesloten. Bergkalendarleeuwerik heeft een lichtere ondervleugel zonder witte achterrand, een in verhouding langere en grotere snavel waarbij de bovensnavel gekromd is en de ondersnavel vrijwel recht, en een meer contrasterende koptekening. Andere leeuweriken vielen gelijk af door het grote formaat in combinatie met de grote zwarte zijborstvlekken. De vogel werd tot donker gezien en die dag door enkele 100en vogelaars waargenomen. De volgende dag was hij tot opluchting van velen nog de gehele dag te zien, wel nog steeds op flinke afstand en

266 Kalendarleeuwerik / Calandra Lark *Melanocorypha calandra*, Ouddorp, Zuid-Holland, 25 april 2019
(Leo J R Boon)



soms een tijd onzichtbaar in hoog gras. Op 27 april werd hij niet meer aangetroffen.

Het betrof de zesde Kalendarleeuwerik voor Nederland maar pas de eerste twitchbare. De vorige drie gevallen waren slechts voor kleine groepjes vogelaars weggelegd: in de Eemshaven, Groningen, op 27 mei 2005; op Texel, Noord-Holland, en vervolgens op Vlieland, Friesland, op 7-8 mei 2011; en op de Sallandse Heuvelrug bij Hellendoorn, Overijssel, op (ten minste) 29 april 2011. De twee eerste gevallen betroffen een ringvangst bij Castricum, Noord-Holland, op 10 oktober 1980 en een eenmanswaarneming op Texel op 16 mei 1988.
FRANS ROSMALEN & VINCENT HART

CALANDRA LARK On 25-26 April 2019, a Calandra Lark *Melanocorypha calandra* was foraging in fields near Ouddorp, Zuid-Holland, the Netherlands. This was the sixth record but only the first twitchable, seen by 100s of birders.

Drie Monniksgieren in Nederland In mei 2019 werden drie Monniksgieren *Aegypius monachus* in Nederland (en België) vastgesteld. De eerste betrof een in 2016 in het wild geboren vrouwtje dat in hetzelfde jaar verzwakt werd gevonden bij Palencia, Castilla y León, Spanje. De vogel werd voor revalidatie overgebracht naar het Centro de Recuperación de Animales Silvestres in Vallodad, op c 75 km van de vindplek (<https://proyectomonachus.grefa.org>). Negen maanden bracht ze door in een uitwilderingsskooi in de Sierra de la Demanda, op c 175 km van Palencia en c 50 km ten oosten van Burgos. Op 7 oktober 2018 werd ze, inmiddels 'Brinzola' genoemd, met 15 andere exemplaren vrijgelaten, voorzien van een aantal gebleekte vleugelpennen en een gps-tracker. Ze was in de opvang gepaard met een mannetje en bleef na vrijlating met haar partner in de ruime omgeving van de loslaatlocatie. Op 22 april besloot ze haar partner echter achter te laten en noordwaarts te vliegen, eerst van west naar oost over de Pyreneeën en daarna noord dwars door Frankrijk. Op 8 en 9 mei werd ze door c 200 vogelaars waargenomen bij Schriek, Antwerpen. Op 9 mei rond 13:15 vertrok ze, passeerde de grens met Nederland en vloog door Noord-Brabant via Luiksgestel, Bergeijk, Valkenswaard en Budel om uiteindelijk Duitsland in te vliegen bij Roermond, Limburg. Ze overnachtte ruim 100 km verder noordoostelijk op een akker nabij Senden, Nordrhein-Westfalen. Op 10 mei vloog ze hier om 11:00 op, won snel hoogte en verdween in noordoostelijke richting. Op 14 mei maakte ze de oversteek van Fehmarn, Schleswig-Holstein, Duitsland, naar Lolland, Sjælland, Denemarken, over c 50 km open water en ging daarna naar Hellebæk, Helsingør, Sjælland. Op 15 mei verscheen ze in Småland, Zweden, en op 18 mei in Noorwegen. Een overzicht van de afgelegde route is te zien op tinyurl.com/y2v5uqwb. Brinzola vloog niet ver van een tweede Monniksgier (zonder merktekens of zender) die van half april tot 17 mei op Rügen en Hiddensee, Mecklenburg-Vorpommern, Duitsland, werd gezien.

Op 20 en 21 mei verbleef een tweede Monniksgier samen met een Vale Gier *Cypus fulvus* op een akker bij Hees, Limburg, België, enkele kilometers van de Neder-



267 Monniksgier / Cinereous Vulture *Aegypius monachus*, tweede-kalenderjaar, Hellendoorn, Overijssel, 25 mei 2019 (Arnaud B van den Berg)



268 Monniksgier / Cinereous Vulture *Aegypius monachus*, tweede-kalenderjaar, aangevallen door Buizerd / Common Buzzard *Buteo buteo*, Hellendoorn, Overijssel, 25 mei 2019 (Jorrit Vlot)

landse grens. De vogel was in het wild geboren, droeg een witte kleurring met zwarte letters FUH en was afkomstig van de Franse herintroductiepopulatie in de Grands Causses (sinds 2004 zelfvoorzienend). Op 21 mei gingen beide gieren aan het begin van de middag op de wieden en werden door drie waarnemers boven Nederlands grondgebied gezien aan de noordkant van Maastricht, Limburg, om daarna van de radar te verdwijnen.

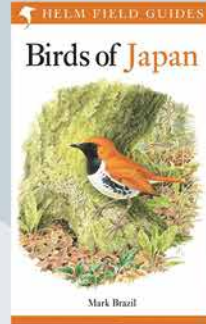
Op 24 mei werd een derde Monniksgier gevonden, rustend in de Onlanden, Drenthe; deze tweede-kalenderjaar vogel vloog om 09:40 op en verdween om 10:00 over de westkant van de stad Groningen, Groningen; ruim 15 lokale twitchers kregen hem nog in beeld. Op foto's bleek hij ongeringd. In de avond werd naar later bleek dezelfde vogel gemeld bij Hellendoorn, Overijssel. Hij werd de volgende dag om 08:15 hier teruggevonden, rustend boven op een conifeer, waarna hij door zeker 200 vogelaars werd gezien. Om 11:30 vloog hij op, won snel hoogte en verdween langzaam uit beeld in westelijke richting. Daarna werd hij om 13:00 nog boven Apeldoorn, Gelderland, gezien, zuidwaarts vliegend, en het was vermoedelijk dit exemplaar dat om 16:40 boven Oud-Turnhout, België, werd gefotografeerd.

De drie Monniksgieren in mei 2019 betreffen indien aanvaard het derde tot en met vijfde geval voor Nederland (zie Dutch Birding 26: 87-95, 2004). Behalve deze vijf werden ook ooit twee herintroductievogels niet als wild aanvaard maar deze kregen wel landelijke bekendheid: 'Carmen' in maart 2005 bij Beers, Noord-Brabant, en in maart-augustus 2005 in de Oostvaardersplassen,

Flevoland (Dutch Birding 27: 329-333, 2005) en 'Thécla' in maart 2010 te Marrum, Friesland.

Ik dank Hans Pohlmann (Vulture Conservation Foundation) voor zijn hulp bij het verzamelen van gegevens. ENNO B EBELS

CINEREOUS VULTURES In May 2019, three Cinereous Vultures *Aegypius monachus* turned up in the Netherlands (and Belgium). The first was a female born in the wild, found weakened in northern Spain in 2016 and, after recovery, released with pale wing-markings and a gps tracker near Burgos on 7 October 2018. From 22 April, this bird ('Brinzola') wandered far north and was reported in France, Belgium (8-9 May), the Netherlands (9 May; not actually seen), Germany (9-14 May), Denmark (14 May), Sweden (15 May) and Norway (18 May). An overview of the route covered can be found at <https://tinyurl.com/y2v5uqwb>. On 20-21 May, a wild-born third calendar-year (white ring FUH) from Grands Causses, France, was seen together with a Griffon Vulture *Gyps fulvus* at Hees, Limburg, Belgium, and these birds were briefly seen above Dutch territory near Maastricht, Limburg, on 21 May. On 24-25 May, an unmarked and unringed second calendar-year bird was seen by many twitchers in Drenthe, Groningen, Overijssel (where it slept) and Gelderland and, presumably, also over Oud-Turnhout, Antwerp, Belgium. If accepted as wild birds, these constituted the second to fourth record for Belgium, second for Sweden, third to fifth for the Netherlands and first for Denmark, Germany and Norway.



U ziet meer met veldshop.nl

boeken veldwerkmateriaal optiek

Magnifying the passion for nature.

ZEISS Victory Harpia



// INNOVATION
MADE BY ZEISS



ZEISS Victory Harpia 85 & 95

The most powerful spotting scope from ZEISS.

Observing nature and bird watching reaches a new level with the ZEISS Victory Harpia. This spotting scope combines a revolutionary new optical system with a 3-stage wide angle zoom providing a constant field of view over its entire magnification period. The combination of an up to 70x magnification with the choice of either 85 or 95mm objective lenses delivers easy and unobstructed views into open space. www.zeiss.com/victoryharpia



meopta.com



meopta
MeoStar 82 HD S2

- MeoStar S2 body
- 30-60x WA oculair
- 20-60x oculair

- € 1.759,-
- € 539,-
- € 539,-

De **MeoStar S2 82 HD** verbaast zelfs de meest verwende en ervaren gebruiker. De lichtgewicht magnesium body is volledig met rubber bekleed en voorzien van een bajonetvatting met quick-release voor het oculair.

In het hart van deze geavanceerde telescoop bevinden zich twee HD (extra low dispersion) fluoride elementen. Deze techniek, gecombineerd met MeoBright coatings, levert een ongekend contrastrijk en helder beeld zonder kleurfouten.

Scherp van rand tot rand.

EUROPEAN OPTICS
since 1993

T +31(0)75 647 45 47 • I Technolyt.nl



SCOPAC PLUS

SCOPAC - een comfortabel en gebruiksvriendelijk systeem om telescoop en statief te dragen en te vervoeren. Ideaal voor op reis, in het veld of op de fiets.

- Nu met een *grotere tas*
- 2 extra banden voor *meer stabiliteit op de rug*
- Geschikt voor *bijna alle statieven en alle telescopen*



€70,-

incl. verzendkosten
binnen Nederland

Zie www.scopac.co.uk voor foto's. Nu direct leverbaar in Nederland, voor bestellingen en vragen stuur een e-mail naar scopacnederland@gmail.com

'Scopac, die telescoop blijft nooit meer in de auto' Pim Wolf



SCOPAC®

THE ORIGINAL TRIPOD CARRIER



International journal on Palearctic birds

HET LAATSTE VOGELNIEUWS

DIRECT OP JE MOBIEEL!

www.dutchbirdalerts.nl




Available on the App Store

GET IT ON Google play



CLASSIC NORTH INDIA BIRD WATCHING & WILDLIFE TOUR

E : info@asianadventures.in
M : +91 98117 04651
W : www.asianadventures.in
Tours : <http://bit.ly/2WzhrPX>




Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl
Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl



SWAROVSKI

Al vele jaren is Foto Rooijmans het adres voor **Swarovski** verrekijkers, **Spottingscopes** en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste **Swarovski** produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "SWAROVISION"-serie wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

DE ULTIEME KJKERVARING...BTX

De nieuwe **BTX** oculairmodule vormt een uniek samenspel tussen optische kwaliteit en optimaal kijkcomfort met als doel je een zo lang mogelijke kijkervaring te bieden.

Deze unieke oculairmodule combineert de voordelen van een telescoop met die van een verrekijker. Het binoculaire systeem stelt je in staat om dingen op natuurlijke wijze, met beide ogen te zien en presenteert een uitzonderlijk levendig, natuurlijk beeld voor de meest intense kijkervaring ooit.

Vanzelfsprekend zijn er geen compromissen gesloten op het vlak van optische kwaliteit. De kristalheldere **Swarovision** technologie geeft zelfs de kleinste details weer met behoud van scherpte tot aan de rand van het gezichtsveld.



Het assortiment van **Swarovski** omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.





Next autumn, migrate to the Delta



**Terres de l'Ebre,
Catalonia, Spain**

www.terresdelebre.travel



September 2019

20th, 21st & 22nd

www.deltabirdingfestival.com



Sunbird

'The best of birdwatching tours'



We are one of Europe's largest bird tour companies:

- * 35 years in the business
- * A wide programme of tours to suit all levels of interest and budgets
- * Fully inclusive prices that includes drinks and tips
- * Your money is fully protected by our ATOL and our own Clients Account

See full details at www.sunbirdtours.co.uk

Email: sunbird@sunbirdtours.co.uk

Tel: +44 1767 262522

26B The Market Square, Potton, Sandy,

Bedfordshire, SG19 2NP UK



Proudly sponsored
by Zeiss





Thousands of bird species — up to 2,900 — await you in American Bird Conservancy's reserve network. These include many of the world's rarest. And when you visit, the proceeds from your entry and accommodations go directly to sustaining bird habitat.

Why wait? Visit us at our newly redesigned website: conservationbirding.org



Go birding. Save species.

Photo credits, clockwise from top: Araripe Manakin by Ciro Albano; Jocotoco Antpitta by Mark Harper; Long-tailed Woodnymph by Stephen Jones; Blue-billed Curassow by Greg Gough; Lear's Macaw by Agami Photo Agency, Shutterstock; Long-whiskered Owlet by Alan Van Norman; Seven-colored Tanager by Sergey Gorshkov; Red-fronted Macaw by Doug Janson